

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مجموعه بخشنامه‌های

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی

سال ۱۳۹۲

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

به نام خداوند بخشنده و مهربان

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

**مجموعه بخشنامه‌های
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی**

سال ۱۳۹۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل مقررات،
مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره روابط عمومی

مجموعه بخشنامه‌های
مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۱۰۰۰ نسخه پاییز ۱۳۹۳

چاپ چنگل

خیابان میرداماد، ساختمان بانک مرکزی، طبقه نوزدهم شرقی،
واحد انتشارات روابط عمومی

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی

نشانی

به نام آن که جان را فکرت آموخت

پیش‌گفتار

رشد و نمو صنعت بانکداری در جهان اگر چه از یک سو به ارائه محصولات و خدمات بهتر و سریع‌تر برای عموم شهروندان انجامیده است، لیکن در روی دیگر خود به افزایش پیچیدگی‌ها و ابهامات فراوانی منجر شده است که لزوم اطلاع‌رسانی مناسب را بیش از پیش نمایان ساخته است. اطلاع‌رسانی و شفافیت، دو رکن رکین برای صنعت بانکداری به حساب می‌آیند. بدون آن‌ها، بسیاری از فعالان بازار نمی‌دانند و نمی‌توانند قدم از قدم بردارند، چرا که نمی‌دانند به کدامین سبک و سیاق فعالیت نمایند. لیکن، شفافیت موجب می‌شود هر یک از فعالان بازار با درکی جامع و برداشتی صحیح از محیط صنعت بانکداری و متغیرهای آن و نیز راه و روشی که باید از آن بروند و بدان عمل کنند، به ایفای موثر و کارای نقش خود در حوزه پولی و مالی و در نتیجه در بستر کلی اقتصاد کشور بپردازند. افزون بر این، اطلاع‌رسانی و شفافیت؛ معیاری را به دست می‌دهد که بر اساس آن؛ ناظران بانکی می‌توانند به ارزیابی عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و دیگر فعالان بازار پولی کشور بپردازند چرا که اینک، قواعد فعالیت به روشنی ترسیم و ملاک ارزیابی فراهم است. نظر به اهمیت فراوان دو رکن یاد شده، مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر آن شد تا با پیروی از سنت حسنه چند سال اخیر، با انتشار مجموعه بخشنامه‌های صادره از سوی این مدیریت کل در سال ۱۳۹۲؛ گام دیگری را در این زمینه بردارد و خدمت دیگری را به فعالان بازار در این زمینه - هر چند اندک - تقدیم نماید. فرصت را غنیمت شمرده و از زحمات تمام همکاران محترم و عزیزی که با لطف همیشگی خود، این امکان را پدید آوردند که مجموعه حاضر تهیه و در اختیار کلیه مدیران و کارشناسان نظام بانکی و دیگر علاقمندان به مباحث پولی و بانکی قرار گیرد، صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم.

بی‌عنایات خدا هیچیم، هیچ

گر ملک باشد، سیاهستش ورق

این همه گفتیم لیک اندر بسیج

بی‌عنایات حق و خاصان حق

عبدالمهدی ارجمند نژاد

مدیر کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پاییز ۱۳۹۳

فهرست مطالب

بخش اول: بخشنامه‌های مطالعات و مقررات بانکی..... ۱۳

بخشنامه شماره ۹۲/۷۲۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۸؛ ابلاغ لزوم انسداد حساب بانکی که بدون اخذ مجوز از خزانه‌داری کل کشور و یا بدون انتصاب ذی‌حساب برای وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و نیز تمامی شرکت‌های موضوعی ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و بند (۳) ماده (۱۸) قانون اصلاح موادی از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی افتتاح گردیده‌اند..... ۱۴

بخشنامه شماره ۹۲/۴۲۰۱۲ مورخ ۹۲/۰۲/۱۸؛ ابلاغ مصوبه سی و چهارمین کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در خصوص نحوه تسعیر ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در سیستم ارزی دونه‌ری کنونی ۱۷

بخشنامه شماره ۹۲/۷۰۸۶۹ مورخ ۹۲/۰۳/۱۲؛ ابلاغ افزایش سقف جواز پس‌انداز قرض‌الحسنه سپرده‌های پس‌انداز (ریالی - ارزی) ۱۹

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۰۵ مورخ ۹۲/۰۳/۱۳؛ ابلاغ مصوبه دومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۸ کمیته سیاست‌گذاری و نظارت بر بانک‌های مناطق آزاد تجاری - صنعتی در خصوص اعطای تسهیلات ارزی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی از حمل منابع جمع‌آوری شده در سرزمین اصلی و انتقال ارز از سرزمین اصلی به مناطق آزاد تجاری - صنعتی ۲۵

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۲۵ مورخ ۹۲/۰۳/۱۳؛ ابلاغ تعریض جامع و مانع ارایه شده توسط پلیس مهاجرت و گذرنامه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در خصوص "اجازه اقامت دائم" اتباع بیگانه در ایران ۲۶

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۳۶ مورخ ۹۲/۰۳/۱۳؛ ابلاغ ترجمه طرح پژوهشی با عنوان "نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک‌ها" ۲۸

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

- بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۷۷۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۳؛ ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت ۴۷۶۳۲ ه مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۳۱ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی در خصوص اصلاح «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها» به همراه نسخه نهایی اساسنامه مذکور ۳۰
- بخشنامه شماره ۹۲/۸۶۴۸۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۷؛ ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۵۵۳۰۴/ت ۴۱۴۹۸ ه مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۷ هیات وزیران درباره مستثنی شدن شرکت صنایع نساجی بی‌بافت کلاردشت از مواد (۱۱) و (۱۵) آیین‌نامه وصول مطالبات ۴۲
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۰۰۹۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۷؛ ابلاغ حداکثر سقف کارت اعتباری مرابحه در سال ۱۳۹۲ ..... ۴۴
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۷۷۰۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۲۴؛ ابلاغ اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و الزام بانک‌ها به برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و انطباق اساسنامه خود با اساسنامه نمونه مذکور حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از تاریخ ابلاغ آن ۴۵
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۲۹۸۶۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۲؛ ابلاغ آیین‌نامه بانکداری دولتی، موضوع تصویب‌نامه شماره ۹۲/۱۱۹۶۴/ت ۴۳۶۰۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۹ هیات محترم وزیران ۴۷
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۰۳۷۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۲؛ ابلاغ تاکید بر رعایت بخشنامه‌های بانک مرکزی در اعطای تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی ۵۰
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۰۵۹۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۲؛ ارسال نامه شماره ۱۳۶/۸۰۱۳۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۰۶ دبیر هیات دولت در خصوص اصلاح تصویب‌نامه شماره ۵۵۳۰۴/ت ۴۱۴۹۸ ه موضوع مستثنی نمودن شرکت صنایع نساجی بی‌بافت کلاردشت از آیین‌نامه وصول مطالبات ۵۲
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۹۸۴۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۲؛ ابلاغ دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به شبکه بانکی کشور ۵۴
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۱۰۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۳؛ ابلاغ مجموعه تکالیف شبکه بانکی کشور در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور ۱۲۳
- بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۳۰۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۵؛ ابلاغ آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها ۱۲۶
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۰۶۵۴۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۱۱؛ ابلاغ فرم یکنواخت قرارداد مشارکت مدنی ۱۳۲
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۱۱۶۲۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۱۶؛ ابلاغ منسوخ نمودن بخشنامه‌های مختوم به بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۵۸۵۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۸ ..... ۱۴۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

- بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۵۱۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۱؛ ابلاغ آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها..... ۱۴۷
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۹۵۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۴؛ ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۱۴ آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور..... ۱۴۸
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۶؛ ابلاغ نسخه جدید آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان و بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۲۱۹۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۷ فرم ارسال اطلاعات به بانک مرکزی ۱۵۴
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۲۳۸۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۷؛ ابلاغ بخشنامه منسوخ نمودن مقررات احتیاطی تبدیل مطالبات رهنی مؤسسات اعتباری به اوراق بهادار..... ۱۶۴
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۶۰۱۴۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۴؛ ابلاغ مصوبه بیست و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۲۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در خصوص اعطای تسهیلات به شرکت‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ..... ۱۶۵
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۰۰۳۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۳؛ ابلاغ الحاق مواردی به آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک بر اساس مصوبه جلسه بیست و پنجم کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری ۱۶۸
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۹۹۴۳ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۰۳؛ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند ۱۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور ۱۷۸
- بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۸۳۴۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۰۹؛ ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند ۱۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور ۱۸۱
- بخشنامه شماره ۹۲/۳۱۴۶۱۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۵؛ ابلاغ ممنوعیت راه‌اندازی سامانه‌های تایید مبلغ چک توسط صادرکننده درگاه‌های الکترونیکی بانک‌ها..... ۱۸۷
- بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۹۱۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۰؛ ابلاغ رهنمود انجام آزمون بحران ۱۸۸
- بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۴۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ مستثنی شدن مؤسسات دولتی، وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی از شمول مفاد آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان ۲۱۳
- بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۵۳۸ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ اصلاحیه اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی..... ۲۱۴
- بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۵۴۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ اصلاحیه آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) ۲۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۳۸۶۰۹۵ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۸؛ ابلاغ تاکید بر نقش و مسؤولیت اجتماعی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در حفظ و احیاء میراث فرهنگی ۲۱۸

بخش دوم: بخشنامه‌های مبارزه با پولشویی ۲۱۹

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۷۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۰ در خصوص شناسه ملی» ۲۲۰

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۷۸۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۰ در خصوص شناسه اتباع خارجی» ۲۲۱

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۹۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۱۰ در خصوص برنامه نرم‌افزاری مبارزه با پولشویی» ۲۲۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۵۸۱۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۱ در خصوص تکالیف دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی» ۲۲۵

«بخشنامه شماره ۹۲/۸۷۸۳۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۲ در خصوص کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی» ۲۲۷

«بخشنامه شماره ۹۲/۸۹۸۶۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۳۰ در خصوص آموزش مبارزه با پولشویی» ۲۲۸

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۰۵۴۶۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۳ در خصوص ترجمه استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی» ۲۲۹

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۰۵۸۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۵ در خصوص کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی» ۲۳۱

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۵۵۸۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۷ در خصوص کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی» ۲۳۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۷۲۲۹۹ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۱۰ در خصوص کتاب مجموعه بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی در سال ۱۳۹۱» ۲۳۳

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۷۵۰۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۳ در خصوص کتاب مجموعه قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری» ۲۳۴

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۳۸۲۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۶ در خصوص بازرسی جامع مبارزه با پولشویی» ۲۳۶

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۹۶۹۴ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۱ در خصوص اصلاحات آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها» ۲۳۷

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۹۲۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۱ در خصوص گزارش اجرای آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی» ۲۳۸

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۰۳۰۳۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ در خصوص شناسایی مشتریان» ۲۴۱

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۰۳۵۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ در خصوص پیشگیری و مقابله با کلاهبرداری حوزه بانکداری الکترونیک»..... ۲۴۳

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۵۹۵۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۰۷ در خصوص کتاب پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، راهنمای عملی ناظران بانکی»..... ۲۴۴

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۵۳۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۰ در خصوص ایران چک یک میلیون ریالی»..... ۲۴۶

بخش سوم: بخشنامه‌های مجوزهای بانکی ۲۴۷

(اداره مجوزهای بانکی در سال ۱۳۹۲ بخشنامه صادر نکرده است)..... ۲۴۸

بخش اول:
بخشنامه‌های مطالعات
و مقررات بانکی

بخشنامه شماره ۹۲/۷۲۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۸؛ ابلاغ لزوم انسداد حساب بانکی که بدون اخذ مجوز از خزانه‌داری کل کشور و یا بدون انتصاب ذی حساب برای وزارت‌خانه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و نیز تمامی شرکت‌های موضوعی ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و بند (۳) ماده (۱۸) قانون اصلاح موادی از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی افتتاح گردیده‌اند

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد

با سلام

احتراماً؛ همان‌گونه که استحضار دارند، در اجرای ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور که مقرر نموده است: «نحوه تعیین بانک عامل بنگاه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی برای دریافت خدمات بانکی در چهارچوب دستورالعملی است که به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد»، «دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای دستگاه‌های اجرایی، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی» در یک‌هزار و یکصد و چهل و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۵ شورای پول و اعتبار تصویب و طی بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۰۸۴۳ مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده است. از این رو، بند (د) ماده (۱۰) قانون برنامه پنج‌ساله چهارم مبنی بر این که «بنگاه‌ها، مؤسسات و سازمان‌های دولتی و دیگر نهادهای عمومی غیردولتی و شهرداری‌ها برای دریافت خدمات بانکی، رأساً مجاز به انتخاب بانک عامل می‌باشند»، ملغی‌الاثرب و به تبع آن، بخشنامه‌های شماره مب/۲۰۱۷ مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۷ و شماره مب/۵۳۱۷ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، موضوع دستورالعمل اجرایی بند (د) ماده (۱۰) قانون برنامه پنج‌ساله چهارم نیز منسوخ شده است. لذا، با عنایت به لغو بند (د) ماده (۱۰) قانون برنامه پنج‌ساله چهارم توسعه و بر اساس مواد (۳۱)، (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور و تبصره ذیل ماده (۷۶) قانون مزبور، ضمن ارسال تصویر نامه‌های شماره ۵۵/۲۳۵۳۷۶ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳ و شماره ۵۵/۲۴۵۶۸۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۴ معاون محترم نظارت مالی و خزانه‌دار کل کشور، خواهشمند است به تمامی واحدهای ذی‌ربط دستور فرمایند، ضمن رعایت مفاد دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای دستگاه‌های اجرایی،

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی (مصوب شورای پول و اعتبار)، نسبت به انسداد حسابهای بانکی که خارج از ردیف حسابهای دولتی و بدون اخذ مجوز از خزانه‌داری کل کشور و یا بدون انتصاب ذی حساب، برای وزارتخانه‌ها، بنگاه‌ها، مؤسسات، شرکتهای و سازمانهای دولتی و همچنین تمامی شرکتهای موضوع ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و بند (۳) ماده (۱۸) قانون اصلاح موادی از قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی افتتاح گردیده‌اند، اقدام نموده و بر حسن اجرای مفاد این بخشنامه و ضمایم آن، نظارت کافی و لازم به عمل آورده شود. /۱۵۲۹۷۶۲/ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۷۲۳۷ مورخ ۹۲/۰۱/۱۸)

شماره ۵۵/۲۳۵۳۷۶

تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۳

موضوع

ندیدار

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

جمهوری اسلامی ایران

وزارت امور اقتصادی و دارایی

باسمه تعالی

جناب آقای درویشی

معاون معتمد نظارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره ۹۱/ ۳۴۱۹۶۴

بسم الله تعالی

احتراماً، همانگونه که مستحضرید به موجب بند (۷۵) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور (تتفید شده در بند (۱۷-۲۴) ماده واحده قانون بودجه سال جاری)، تمامی شرکتهای دولتی موضوع ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت و همچنین شرکتهای دولتی موضوع بند (۳) ماده (۱۸) قانون اصلاح موادی از قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، مشمول مقررات مواد (۳۱)، (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور می‌باشند. بر این اساس کلیه شرکتهایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است و همچنین شرکتهای در حال واگذاری، اعم از شرکتهای اصلی (مادر تخصصی)، فرعی و تابعه مشمول مقررات مواد قانونی مذکور می‌باشند. از سویی در سنوات گذشته شرکتهای مشمول ذکر یا تصریح نام از جمله شرکتهای تابعه وزارت نفت و صنایع و معادن (سابق) ضمن مراجعه به خزانه درخواست ارائه مجوز به منظور گشایش حساب نزد بانکهای عامل را نموده‌اند. این معاونت نیز با توجه به مفاد اساسنامه اینگونه شرکتهای گشایش حساب رأساً توسط شرکتهای موصوف را مجاز اعلام نموده است و بدین ترتیب حسابهای بانکی شرکتهای مورد بحث خارج از ردیف حسابهای دولتی مفتوحه توسط خزانه مستقیماً به درخواست این قبیل شرکتهای افتتاح شده‌اند. لیکن با توجه به ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور و نهایتاً از ابتدای سال گذشته با توجه به تکالیف مقرر در بندهای قانونی صدرالاشاره تمامی شرکتهای دولتی، بدون استثناء، مکلف به انتصاب ذیحساب از طریق خزانه داری کل کشور، واريز درآمدهای وصولی به حساب خزانه و دریافت آن در چارچوب اعتبارات مصوب و گشایش تمامی حسابهای مورد نیاز از طریق اداره کل خزانه و معین استانیها حسب مورد گردیده‌اند. لذا می‌بایست تمامی حسابهای غیر مجاز قبلی را مسدود نموده و عملیات بانکی خود را منحصر از طریق حسابهای انجام دهند که از طریق خزانه در سیستم بانکی افتتاح شده باشد.

مع هذا با عنایت به موارد معنونه و نظر به اینکه علیرغم پیگیری‌های مکرر کماکان برخی از شرکتهای دولتی حسابهایی خارج از رویه قانونی نزد شبکه بانکی کشور افتتاح نموده و نسبت به انسداد حسابهای بانکی غیر مجاز اقدام نموده‌اند، خواهشمند است دستور فرمائید بانکهای عاملی که به نیابت از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران عهده‌دار نگهداری حسابهای دولتی می‌باشند موارد قانونی مطروحه را مدنظر قرار دهند و موارد ابهام را در مرکز از طریق اداره کل خزانه و در شهرستانها از طریق خزانه معین استان ذریبط استعلام و پیگیری نمایند.

سید رحمت اکرمی

معاون نظارت مالی و خزانه‌دار کل کشور

رونوشت:

- جناب آقای دکتر حسینی وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی برای استحضار.
- جناب آقای سهرابی پور رئیس محترم هیأت عامل و مدیر عامل سازمان حسابرسی برای استحضار و دستور اقدام لازم به منظور رعایت موارد قانونی مطروحه در حسابرسی شرکتهای دولتی.
- جناب آقای یاریزی معاون محترم امور بانکی، بیمه و نظارت بر اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی برای استحضار و دستور اقدام لازم به منظور تأکید بر رعایت موارد قانونی مطروحه در مجامع شرکتهای دولتی.
- جناب آقای دکتر عسکری رئیس محترم سازمان امور مالیاتی کشور برای استحضار.
- اداره کل نظارت بر ذیحسابیها برای اطلاع.
- اداره کل نظارت بر اجرای بودجه برای اطلاع.
- اداره کل هماهنگی و تلفیق حسابها و روشهای حسابداری برای اطلاع.
- اداره کل خزانه، همراه با سابقه.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۴۲۰۱۲ مورخ ۹۲/۰۲/۱۸؛ ابلاغ مصوبه سی و چهارمین کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در خصوص نحوه تسعیر ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در سیستم ارزی دونه‌خی کنونی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردد.

با سلام و احترام؛

همان‌گونه که مستحضرنند؛ بر اساس «دستورالعمل تسعیر حساب‌های ارزی» (پیوست بخشنامه شماره م/۱۸۴۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۹) مؤسسات اعتباری ملزم به تسعیر ارقام پولی ارزی به نرخ بازار و ارقام غیرپولی ارزی به نرخ زمان ایجاد یا تاریخ تجدید ارزیابی، در پایان هر ماه بودند. بر اساس مفاد این دستورالعمل، نرخ بازار؛ نرخ مرجع بازار بین بانکی تهران اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین شده بود. با عنایت به پیاده‌سازی سیستم ارزی دونه‌خی و به تبع آن اعلام دو نرخ ارز مرجع و مبادله‌ای از سوی این بانک، ابهاماتی در خصوص نحوه اجرای دستورالعمل فوق‌الذکر در شرایط کنونی برای مؤسسات اعتباری بوجود آمده است.

طبق بند (۲۱) استاندارد حسابداری شماره (۱۶) با عنوان «آثار تغییر نرخ ارز»، معامله ارزی باید در زمان شناخت اولیه به واحد پول عملیاتی و بر اساس نرخ ارز در تاریخ معامله ثبت شود. همچنین بر اساس بند (۲۶) استاندارد مورد اشاره؛ در صورت وجود نرخ‌های متعدد برای یک ارز، از نرخ‌ی برای تسعیر استفاده می‌شود که جریان‌های نقدی آتی ناشی از معامله یا مانده حساب مربوط، بر حسب آن تسویه می‌شود. نظر به اهمیت موضوع و تأثیر قابل ملاحظه آن بر شفافیت صورت‌های مالی و صحت سودها و یا زیان‌های شناسایی شده در این ارتباط، پس از انجام بررسی‌های لازم و اخذ نظر سازمان حسابرسی، موضوع در سی و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری مطرح و به شرح ذیل مورد تصویب قرار گرفت:

۱- در مقطع ایجاد ارقام دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی، معادل ریالی ارقام مزبور با توجه به گستره شمول رویداد ارزی تعیین شده توسط بخش ارزی و نیز انتظار مصرف دارایی ارزی یا تسویه بدهی ارزی، حسب مورد با استفاده از نرخ مرجع یا مبادله‌ای در دفاتر ثبت گردد.

۲- در مقطع تسعیر ارقام پولی ارزی، مانده حساب‌های یاد شده با توجه به انتظارات مصرف دارایی

ارزی یا انتظارات تسویه بدهی ارزی، حسب مورد با نرخ ارز مرجع یا مبادله‌ای در تاریخ مزبور

تسعیر گردد. اقلام غیر پولی به نرخ ارز زمان ایجاد / تحصیل / تجدید ارزیابی تسعیر گردد.

به عبارت واضح‌تر؛ رویدادهای مالی ارزی که پس از اعلام نرخ مبادله‌ای صورت پذیرفته و یا می‌پذیرد، باید با عنایت به گستره شمول استفاده از ارز مرجع یا ارز مبادله‌ای، با نرخ ارز مرجع یا مبادله‌ای اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تسعیر و در دفاتر مؤسسات اعتباری ثبت گردد. لیکن در مورد معاملات ارزی انجام شده قبل از اعلام نرخ ارز مبادله‌ای، که با نرخ ارز مرجع ثبت گردیده، لازم است در ابتدا نرخ مورد عمل جهت مصرف دارایی ارزی اعم از اسکناس و نقود بیگانه یا مطالبات ارزی و تسویه بدهی‌های ارزی بر اساس ضوابط و مقررات ارزی ابلاغی از سوی این بانک مشخص و در صورتی که نرخ مزبور، نرخ ارز مرجع باشد با استفاده از این نرخ و چنانچه نرخ ارز مبادله‌ای باشد با استفاده از نرخ اخیرالذکر در مقطع مورد نظر تسعیر گردد.

خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر

حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۵۱۷۰۷۸/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیر حسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۷۰۸۶۹ مورخ ۹۲/۰۳/۱۲؛ ابلاغ افزایش سقف جوایز پس‌انداز قرض‌الحسنه سپرده‌های پس‌انداز (ریالی - ارزی)

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۲/۲۹ به استناد فراز پایانی تبصره (۱) ماده (۶) "دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی)" مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه شورای پول و اعتبار، موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۵۸۸۸۱ مورخ ۱۳۹۰/۳/۱۷، مقرر نمود "حداکثر میزان هر یک از جوایز اعطایی به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز اعم از نقدی و با غیر نقدی به یک فرد در هر دوره، از دو‌ست و پنجاه میلیون ریال به پانصد میلیون ریال افزایش یابد".

در خاتمه، ضمن ایفاد نسخه نهایی "دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی)"، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به صندوق‌های قرض‌الحسنه آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. د.د. ۱۵۹۸۲۰۲/ب/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیرحسین امین‌آزاد   مرتضی ستاک

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۷۰۸۶۹ مورخ ۹۲/۰۳/۱۲)

دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی)

ماده ۱- تعاریف

- گستره تعاریف ذیل محدود به این دستورالعمل است.
  - بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
  - مؤسسه اعتباری: بانک دولتی و غیردولتی و یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که تحت عناوین مذکور از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت داشته و تحت نظارت آن بانک قرار دارند.
  - تاریخ آخرین مهلت: تاریخی است که توسط مؤسسه اعتباری به عنوان آخرین فرصت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی برای شرکت در قرعه‌کشی اعلام می‌شود.
  - دوره قرعه‌کشی: فاصله زمانی بین "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره قبل و "آخرین مهلت" قرعه‌کشی دوره جاری.
  - حداقل موجودی: حداقل مبلغی که برای شرکت در قرعه‌کشی باید در حساب سپرده‌گذار وجود داشته باشد و میزان آن توسط مؤسسه اعتباری و عنداللزوم بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
  - هیأت نظارت: هیأت نظارت بر قرعه‌کشی جوایز قرض‌الحسنه موضوع ماده ۱۴ این دستورالعمل.
  - دستورالعمل: دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (ریالی - ارزی).
- ماده ۲-** به منظور جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، مؤسسات اعتباری منحصرآ" بر اساس ضوابط مقرر در این دستورالعمل، می‌توانند مبادرت به اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز نمایند.
- تبصره ۱-** نحوه اعطای جوایز به صاحبان حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز به صورت قرعه‌کشی می‌باشد.
- تبصره ۲-** روش انجام قرعه‌کشی توسط هر مؤسسه اعتباری، باید در چارچوب مفاد این دستورالعمل تعیین شود.
- تبصره ۳-** قرعه‌کشی حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز مؤسسات اعتباری با هماهنگی بانک مرکزی و به طور هم‌زمان و حداکثر مابین ماه‌های شهریور و مهر در کلیه مؤسسات اعتباری انجام می‌شود.

ماده ۳- حداکثر مبلغی که در هر دوره توسط هر مؤسسه اعتباری می‌تواند برای اعطای جوایز به صاحبان سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز اختصاص یابد معادل ۲٪ متوسط حجم سپرده‌های مذکور در همان دوره می‌باشد.

$$۲\% * \frac{\text{تعداد ماه‌های دوره}}{۱۲} * \text{متوسط حجم سپرده ماه‌های دوره} = \text{مبلغ (بودجه) جوایز برای هر دوره}$$

تبصره ۱- مبلغ (بودجه) جوایز در هر قرعه‌کشی با استفاده از رابطه ذیل بدست می‌آید:
تبصره ۲- متوسط حجم سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در هر دوره از تقسیم مجموع مانده سپرده‌های مذکور در پایان هر ماه دوره به تعداد ماه‌های دوره بدست می‌آید.
تبصره ۳- چنانچه تاریخ آخرین مهلت، روز آخر ماه نباشد، مانده آن ماه در محاسبات دوره بعد منظور می‌گردد. در هر صورت یک ماه نباید در محاسبات دو دوره متوالی منظور شود.
تبصره ۴- بودجه جوایز قرعه‌کشی قرض‌الحسنه پس‌انداز باید از محل درآمدهای مؤسسه اعتباری (منافع سهامداران) تأمین گردد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری در هر سال می‌تواند حداکثر به میزان ۱۰ درصد از بودجه جوایز ذکر شده در ماده ۳ را برای تبلیغات قرض‌الحسنه، امور فرهنگی، مطالعاتی و تبلیغاتی در جهت ارتقاء فرهنگ بانکداری اسلامی، امور عام‌المنفعه و پاداش کارکنان به شرح ذیل اختصاص دهد:

الف- حداکثر ۲ درصد برای هزینه تبلیغات جهت جذب و تجهیز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز؛

ب- حداکثر ۵ درصد جهت امور عام‌المنفعه به منظور مصرف در امور فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، ورزشی و با اولویت مناطق محروم کشور؛

پ- حداکثر ۳ درصد برای پاداش کارکنان مؤسسه اعتباری.

ماده ۵- جوایز مربوط به هر دوره با توجه به مفاد مواد ۸ و ۹ این دستورالعمل، به دارندگان حساب‌های واجد شرایط همان دوره تعلق می‌گیرد.

ماده ۶- انواع جوایز قابل اعطاء به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

- الف- کمک هزینه خرید واحد مسکونی؛
- ب- کمک هزینه سفر عمره، تمتع و عتبات عالیات؛
- پ- کمک هزینه تحصیلی برای یک مقطع؛
- ت- صنایع دستی ساخت صنعتگران داخلی و یا کمک هزینه خرید آن؛
- ث- خودرو ساخت داخل یا کمک هزینه خرید آن؛
- ج- سکه طلا و پول نقد؛
- چ- لوازم خانگی تولید داخل و یا کمک هزینه خرید آن.
- تبصره ۱-** حداکثر میزان هر یک از جوایز اعطائی اعم از نقدی و یا غیرنقدی به یک فرد در هر دوره در سال جاری پانصد میلیون ریال^۱ تعیین می‌شود. این میزان در سالهای بعدی توسط بانک مرکزی تعیین می‌گردد.
- تبصره ۲-** انواع جوایز پیش بینی شده در بندهای ت، ث، ج و چ باید از نظر مبلغ، معین و از نظر نوع، مشخص و عین آن موجود بوده و قبل از اعلام رسمی و انجام تبلیغات با رعایت ماده ۳ این دستورالعمل تعیین و به هیأت نظارت اعلام گردد.
- ماده ۷-** توزیع جوایز باید به ترتیبی انجام شود که حداقل ۱۰ درصد از تعداد صاحبان حسابهای قرض‌الحسنه پس‌انداز واجد شرایط را در بر گیرد.
- ماده ۸-** شرکت در قرعه‌کشی جوایز حساب‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز منوط به مفتوح بودن حساب و داشتن حداقل موجودی است. چنانچه قرعه به حسابی اصابت نمود که از نظر مبلغ، کافی ولی از لحاظ مدت طی دوره قرعه‌کشی به حد تعیین شده نرسیده باشد اعطای جایزه منوط به حصول شرایط از نظر مدت خواهد بود. در هر صورت شرط اعطای جایزه، حفظ حداقل موجودی طی ۳ ماه یا ۹۰ روز متوالی در طی دوره یا از زمان آخرین مهلت افتتاح حساب یا تکمیل موجودی خواهد بود.
- ماده ۹-** اعطای بیش از یک جایزه به دارنده چند حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز در یک مؤسسه اعتباری در هر قرعه‌کشی ممنوع است. در صورت تعلق چند جایزه به حساب‌های یک سپرده‌گذار در یک مؤسسه اعتباری، فقط ارزنده‌ترین جایزه به او تعلق خواهد گرفت.

۱- موضوع مصوبه اصلاحی ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۲/۲۹ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری.

ماده ۱۰- در مورد آن گروه از برندگان جوایز غیر نقدی که مجهول‌المکان یا متوفی بوده یا امکان دسترسی به آنها یا وراث آنها پس از پیگیری‌های لازم وجود نداشته باشد و یا به موقع برای دریافت جایزه خود مراجعه نمایند، مؤسسه اعتباری مجاز است حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از تاریخ انجام قرعه‌کشی، نسبت به فروش جوایز غیر نقدی اقدام و وجوه مربوطه را به حساب ذینفع واریز نماید.

ماده ۱۱- هزینه جوایز در سرفصل جداگانه در دفاتر کل مؤسسه اعتباری تحت عنوان "حساب هزینه جوایز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز" ثبت می‌گردد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور انجام هماهنگی‌های لازم، یک ماه قبل از زمان برگزاری مراسم قرعه‌کشی، کتبا "از اعضای هیأت نظارت جهت حضور در جلسه مقدماتی دعوت به عمل آورند.

ماده ۱۳- مؤسسه اعتباری موظف است پس از انجام قرعه‌کشی و تایید هیأت نظارت، حداکثر ظرف هفت روز کاری نتایج را کتبا "به اطلاع هر یک از برندگان جوایز ارزنده رسانیده و در خصوص اسامی سایر برندگان، به نحو مناسب اطلاع‌رسانی نماید.

ماده ۱۴- ترکیب اعضای هیأت نظارت به شرح ذیل تعیین می‌گردد:

۱- نمایندگان بانک مرکزی (یک نفر از حوزه نظارت و یک نفر از حوزه فناوری اطلاعات)؛

۲- نماینده دادستانی کل کشور؛

۳- نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی (اداره کل امور اقتصادی و دارایی در استان‌ها) در خصوص مؤسسات اعتباری دولتی.

تبصره- حضور مدیر عامل یا یکی از اعضاء هیأت مدیره مؤسسه اعتباری به عنوان ناظر در مراسم قرعه‌کشی الزامی است.

ماده ۱۵- مؤسسه اعتباری موظف است به منظور آگاهی و جلب اعتماد عموم نسبت به صحت جریان قرعه‌کشی و اعطای جوایز، تبلیغات در رسانه‌های عمومی و یا سایر روش‌های تبلیغاتی را شفاف و بدون ابهام انجام دهد.

تبصره- مؤسسه اعتباری باید مقررات و روش‌های اجرایی امور مربوطه را منتشر و بین کلیه شعب توزیع نماید. مقررات و روش انجام قرعه‌کشی موضوع ماده ۸ و نیز مفاد ماده ۱۰ این دستورالعمل باید در دفترچه‌های حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز درج گردد.

ماده ۱۶- بانک مرکزی موظف است موضوع ساماندهی تبلیغات قرض الحسنه در مؤسسات اعتباری را ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این دستورالعمل تهیه و پس از تأیید رئیس کل بانک مرکزی به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

این دستورالعمل در ۱۶ ماده و ۱۱ تبصره در یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۷ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید. از تاریخ ابلاغ این مصوبه، کلیه مصوبات قبلی این شورا در خصوص اعطای جوایز به سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز، کان لم یکن تلقی می‌گردد.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۰۵ مورخ ۱۳/۰۳/۱۳۹۲؛ ابلاغ مصوبه دومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۰۸ کمیته سیاست‌گذاری و نظارت بر بانک‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی در خصوص اعطای تسهیلات ارزی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی از محل منابع جمع‌آوری شده در سرزمین اصلی و انتقال ارز از سرزمین اصلی به مناطق آزاد تجاری-صنعتی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

با توجه به استعلام برخی از بانک‌ها در خصوص امکان اعطای تسهیلات ارزی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی از محل منابع جمع‌آوری شده در سرزمین اصلی و انتقال ارز از سرزمین اصلی به مناطق آزاد تجاری-صنعتی و با عنایت به مفاد تصمیمات متخذه در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۲/۲۴ کمیته سیاست‌گذاری و نظارت بر بانک‌های مناطق آزاد که طی بخشنامه شماره مب/۱۳۴۷ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده، بدینوسیله به استحضار می‌رساند این موضوع در دومین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۲/۸ کمیته سیاست‌گذاری و نظارت بر بانک‌های مناطق آزاد تجاری-صنعتی مطرح و مقرر گردید:

«اعطای تسهیلات ارزی به شرکت‌های ثبت شده در مناطق آزاد تجاری-صنعتی از محل منابع جمع‌آوری شده در سرزمین اصلی و انتقال ارز از سرزمین اصلی به مناطق آزاد تجاری-صنعتی ممنوع بوده لیکن انتقال ارز از مناطق آزاد تجاری-صنعتی به سرزمین اصلی بلامانع می‌باشد.»
خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد.د.د.۱۵۸۵۲۹۲/۱۵۸۵۲۹۲/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۲۵ مورخ ۱۳/۰۳/۱۳۹۲؛ ابلاغ تعریض جامع و مانع ارایه شده توسط پلیس مهاجرت و گذرنامه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در خصوص "اجازه اقامت دائم" اتباع بیگانه در ایران

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، با عنایت به افزایش تقاضا از سوی اتباع خارجی برای بهره‌مندی از خدمات و تسهیلات بانکی و این که ارائه خدمات و تسهیلات مذکور به اتباع خارجی منوط به «احراز» دارا بودن پروانه اقامت دائم می‌باشد و شبکه بانکی کشور در این خصوص همواره سؤالاتی را مطرح می‌کنند که حاکی از وجود ابهام در قوانین و مقررات و یا تفاوت در استنباط همکاران بانکی راجع به مفهوم «اجازه اقامت دائم» است؛ لذا بدین وسیله به استحضار می‌رساند با توجه به بررسی‌های به عمل آمده و نتایج حاصله از استعلام از پلیس مهاجرت و گذرنامه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا)، تعریف زیر به عنوان چارچوب جامع و مانع برای تشخیص «اجازه اقامت دائم» ارائه می‌گردد.

"اجازه اقامت دائم، اجازه اقامت یک‌ساله تا سه‌ساله‌ای است که توسط پلیس مهاجرت و گذرنامه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (ناجا) صادر می‌گردد و با رعایت شرایط لازم قابل تمدید بوده و مستند آن مهر سبز رنگ با عبارت «پروانه اقامت» - بدون صفت «دائم» - مندرج در گذرنامه می‌باشد. این اجازه در هر لحظه که سازمان مذکور تشخیص دهد قابل ابطال است."

لازم به ذکر است که اعطای تسهیلات و ارائه خدمات بانکی به افراد خارجی که دارای این نوع پروانه اقامت می‌باشند همواره باید با توجه به دو نکته زیر انجام شود که؛

الف- علی‌رغم استفاده از واژه «دائم» در عبارت «پروانه اقامت دائم»، این پروانه صرفاً به مدت یک تا سه سال معتبر بوده و هر چند قابل تمدید است؛ لیکن در صورت تشخیص پلیس مهاجرت، قابل ابطال نیز می‌باشد.

ب- اعطای تسهیلات و ارائه خدمات بانکی به این‌گونه افراد با ملحوظ نظر قرار دادن مدت یک تا سه ساله «پروانه اقامت» صورت پذیرد و کلیه پیش‌بینی‌های لازم راجع به مخاطرات احتمالی موجود در این امر که ناشی از علل مختلف از جمله ابطال «اجازه اقامت دائم» از سوی پلیس

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

مهاجرت و گذرنامه ناجا و خروج از حوزه قضایی ایران بدون اطلاع بانک می‌باشد، انجام پذیرد. به‌علاوه با دریافت وثائق کافی و قابل اتکاء (با آگاهی از قوانین راجع به مالکیت اموال غیرمنقول توسط اتباع خارجی) پوشش لازم تأمین گردد؛ در غیر این صورت بانک مسئول خسارات احتمالی خواهد بود.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق به‌عمل آید./۱۵۷۷۳۵۶/ و

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه شماره ۹۲/۷۳۷۳۶ مورخ ۱۳/۰۳/۱۳۹۲؛ ابلاغ ترجمه طرح پژوهشی با عنوان "نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانکها"

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام

احتراماً؛ چنانچه مستحضرنند، پیرامون مفهوم نظارت بانکی، تعابیر و تفاسیر مختلفی مطرح است. به گونه‌ای که بسیاری، نظارت بانکی را معادل نظارت بر فعالیت بانک‌ها و آن هم از حیث انطباق بانک‌ها با قوانین و مقررات تلقی می‌کنند. حال آن که نظارت بر فعالیت بانک‌ها تنها بخش کوچکی از فرآیند نظارت بانکی محسوب می‌گردد. بر همین اساس و از باب تمثیل گفته می‌شود فرآیند نظارت بانکی بسان کوه یخی شناور در آب است که نظارت بر فعالیت بانک‌ها و آن هم از نوع تطبیقی آن، بخش نمایان آن کوه یخ است و مابقی اجزا و ارکان آن، بخش داخل آب به شمار می‌آید. از این رو، فرآیند نظارت بانکی به ویژه آن گاه که رویکرد مبتنی بر ریسک و پیشگیرانه اختیار می‌کند، تمام چرخه حیات بانک و حتی قبل و پس از آن را نیز در بر می‌گیرد. بنا بر این مهم، مقامات نظارت بانکی از پیش از صدور مجوز و آغاز حیات یک بانک، اعمال نظارت دارند و پس از رویدادهایی چون لغو مجوز، ورشکستگی و یا انحلال یک بانک نیز، موضوع را خاتمه یافته نمی‌پندارند و ملاحظات و حساسیت‌های خود را اجرایی می‌سازند تا مآلاً ثبات و سلامت سیستم بانکی که شاهبیت فلسفه وجودی نظارت بانکی است، حفظ شود. این توجهات خاص نیز به واسطه ویژگی‌های منحصر بفردی است که صرفاً بانک‌ها از آن برخوردارند.

همانگونه که اشاره شد، ورشکستگی بانک‌ها یکی از مراحل بسیار مهم چرخه حیات مؤسسات مذکور به شمار می‌آید که از آن جهت که می‌تواند موجب تبعات و پیامدهای جدی برای کل سیستم بانکی شود، مقامات نظارت بانکی نسبت به آن حساسیت بسیار داشته و تلاش می‌کنند آن را به نحوی که کمترین آثار منفی را بر سیستم داشته باشد، مدیریت و راهبری نمایند.

در کشورمان به ویژه پس از انقلاب شکوهمند اسلامی، به دلیل سهم قابل توجه دولت در نظام بانکی کشور و وجود ضمانت ضمنی حاکمیت در خصوص سپرده‌های بانکی، ورشکستگی بانک‌ها کمتر متصور بوده و به همین دلیل نیز مباحث نظری و مقرراتی پیرامون آن، چندان مورد توجه و اقبال نبوده است. اما در سالیان اخیر که سهم بخش خصوصی در نظام بانکی به نحو چشمگیری

ارتقاء یافته و با احتساب بانک‌های مشمول واگذاری، سهم عمده نظام بانکی به بخش غیردولتی تعلق پیدا کرده است، دیگر نمی‌توان و نباید به این مهم بی‌اعتنا بود. بنا به همین ضرورت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اقداماتی را طی سنوات اخیر هم از بعد اجرایی و هم به لحاظ مباحث نظری به انجام رسانیده است. تشکیل صندوق ضمانت سپرده‌ها که به موجب قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران به انجام رسید، از جمله تدابیری بوده که با هدف صیانت از سپرده‌های سپرده‌گذاران و حفظ ثبات نظام بانکی و اقتصادی کشور، اندیشیده شده است. در بعد نظری نیز، مطالعات مختلفی در این خصوص انجام شده یا در حال انجام است که از جمله آن‌ها ترجمه ماحصل طرح پژوهشی است با عنوان "نگاهی به چارچوب قانونی، نهادی و نظارتی ورشکستگی بانک‌ها" که توسط یکی از همکاران اداره بررسی‌های حقوقی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به رشته تحریر درآمده است.

طرح پژوهشی مذکور، توسط گروه کاری متشکل از نمایندگان بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول انجام شده و متضمن توصیه‌هایی است که کشورها باید به منظور مدیریت و برخورد صحیح با پدیده ورشکستگی بانک‌ها بدان عمل نمایند. لذا مطالعه آن می‌تواند برای تمامی صاحب‌نظران، کارشناسان و دست‌اندرکاران نظام بانکی کشور مفید فایده واقع شود. انشاء...
مراتب جهت استحضار و هر گونه بهره‌برداری تقدیم می‌گردد. /۱۶۰۲۴۴۷/غ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۸۱۷۷۱ مورخ ۹۲/۰۳/۲۳؛ ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ ه
مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۳۱ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی در خصوص اصلاح «اساسنامه صندوق
ضمانت سپرده‌ها» به همراه نسخه نهایی اساسنامه مذکور

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و
مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد.**

باسلام

احتراماً؛ پیرو بخشنامه شماره ۹۱/۱۴۳۲۵۹ مورخ ۹۱/۰۶/۱۳۹۱ در خصوص ارسال اساسنامه
صندوق ضمانت سپرده‌ها، موضوع تصویب‌نامه ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۶۳۲ ه- مورخ ۹۱/۰۵/۲۲ هیأت
محترم وزیران و با عنایت به رأی قطعی هیأت بررسی و تطبیق مصوبات دولت با قوانین مجلس
شورای اسلامی مبنی بر لزوم رفع مغایرت‌های قانونی این اساسنامه، بدین وسیله به پیوست
تصویر تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ ه- مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۳۱ کمیسیون موضوع اصل
۱۳۸ قانون اساسی در خصوص اصلاح «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها»، به همراه نسخه
نهایی اساسنامه مذکور، جهت استحضار ایفاد می‌گردد. ۱۶۰۴۵۴۶/ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۸۱۷۷۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۳)

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تصویب نامه هیأت وزیران

اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها

موضوع بند «د» ماده ۹۵ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری
اسلامی ایران

مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱/۱۸ هیأت وزیران

موضوع تصویب نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲-۵ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱ کمیسیون
اصل ۱۳۸ قانون اساسی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

شماره ۴۸۰۳
تاریخ ۱۳۹۲/۲/۳۱
تاریخ ۱۳۹۲/۲/۳۱

تصویب نامه کمیسیون موضوع اصل ۱۴۸ قانون اساسی

تاریخ ۱۳۹۲/۳/۱

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

شماره ۹۲/۵۸۵۸۷

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱/۱۸ بنا به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و به استناد بند (د) ماده (۹۵) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - تصویب نمود: اساسنامه صندوق ضمانت سپرده ها، موضوع تصویب نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۴۷۴۳۲ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- در بند (الف) ماده (۵) عبارت "به استثنای سپرده های مذکور در ماده (۶) این اساسنامه" حذف می شود.

۲- ماده (۶) حذف می شود.

۳- در ماده (۸) عبارت "شش نفر" جایگزین عبارت "هفت نفر" و بند (ت) آن حذف می شود.

۴- در تبصره (۳) ماده (۱۵) عبارت "و ذی حساب صندوق یا مقام مجاز از طرف او" حذف می شود.

۵- متن زیر جایگزین ماده (۲۷) می شود:

ماده ۲۷- پس از صدور حکم ورشکستگی موسسه اعتباری توسط دادگاه، صندوق شروع به پرداخت سپرده های سپرده گذاران موسسه اعتباری خواهد نمود.

محمدرضا رحیمی

معاون اول رییس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور، معاونت حقوقی رییس جمهور، معاونت امور مجلس رییس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها

فصل اول – تعاریف و کلیات

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این اساسنامه، در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

الف) اساسنامه: اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ب) بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

پ) صندوق: صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ت) مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

ث) سپرده‌گذار: شخصی که مبادرت به تودیع سپرده نزد مؤسسه اعتباری می‌نماید.

ج) شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که با مجوز و تحت نظارت بانک مرکزی در ایران فعالیت می‌نماید.

چ) حق عضویت: وجوهی که مؤسسه اعتباری بر اساس مصوبه هیأت وزیران و متناسب با گردش مالی خود، به صندوق پرداخت می‌نماید.

ح) کمیته اضطرار: کمیته‌ای که با حضور رییس کل بانک مرکزی، عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت بانک مرکزی، مدیر کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی و مدیر عامل صندوق تشکیل می‌شود.

ماده ۲- صندوق به صورت نهاد عمومی غیردولتی، برای مدت نامحدود و به منظور تضمین بازپرداخت وجوه متعلق به سپرده‌گذاران در صورت ورشکستگی مؤسسات اعتباری، تأسیس می‌گردد.

ماده ۳- مرکز اصلی صندوق شهر تهران است و در تهران و یا سایر نقاط کشور شعبه‌ای ندارد.

ماده ۴- صندوق با تابعیت ایرانی تأسیس شده و دارای شخصیت حقوقی مستقل و استقلال اداری و مالی بوده و بر اساس مفاد این اساسنامه و سایر قوانین و مقررات مربوط فعالیت می‌نماید.

فصل دوم – وظایف و اختیارات صندوق

ماده ۵- وظایف و اختیارات صندوق عبارت است از:

- الف- ضمانت سپرده‌های هر شخص اعم از ریالی و ارزی در هر مؤسسه اعتباری.
  - تبصره- سقف تضمین برای هریک از سپرده‌گذاران به پیشنهاد هیأت امنای تصویب هیأت وزیران می‌رسد.
  - ب- دریافت «حق عضویت» از مؤسسات اعتباری.
  - پ- پرداخت سپرده‌ها پس از اعلام کمیته اضطرار.
  - ت- سرمایه‌گذاری در اوراق مالی ضمانت شده توسط بانک مرکزی و یا دولت، حداکثر تا سقف هفتاد درصد منابع صندوق و صرفاً در مواقعی که منابع صندوق آزاد بوده و تعهدی بر ذمه صندوق وجود نداشته باشد. خرید اوراق یاد شده در آخرین روز فروش اوراق مذکور مجاز است.
- تبصره- بانک مرکزی در صورت عدم تکافوی منابع صندوق برای ایفای تعهدات می‌تواند پس از تأیید هیأت عامل بانک مرکزی و تصویب هیأت وزیران، بخشی از منابع مالی صندوق را به صورت تسهیلات تأمین نماید.

فصل سوم – ارکان صندوق

ماده ۶- ارکان صندوق عبارتند از:

- الف- هیأت امنای
  - ب- هیأت مدیره
  - پ- مدیر عامل
  - ت- بازرسی قانونی
- ماده ۷- اعضای هیأت امنای صندوق از شش (۶) نفر به شرح زیر تشکیل می‌شود:
- الف- رییس کل بانک مرکزی به عنوان رییس هیأت امنای.
  - ب- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی.
  - پ- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور یا معاون وی.
  - ت- عضو هیأت عامل ناظر بر بخش نظارت بانک مرکزی.

- ث- یک نفر از مدیران عامل بانک‌های دولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- ج- یک نفر از مدیران عامل بانک‌های غیردولتی به انتخاب وزیر امور اقتصادی و دارایی.
- قبصره- دوره تصدی هریک از نمایندگان مذکور در بندهای (ث) و (ج) دو سال بوده و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.
- ماده ۸-** جلسات هیأت امنای صندوق با دعوت رییس هیأت امنای و با حضور حداقل پنج عضو رسمیت یافته و تصمیمات آن حداقل با ۴ رأی معتبر است. هیأت امنای در هر سال حداقل یک بار تشکیل جلسه می‌دهد.
- ماده ۹-** وظایف و اختیارات هیأت امنای به عنوان بالاترین رکن صندوق با رعایت قوانین و مقررات مربوط به شرح زیر است:
- الف- تعیین خط‌مشی‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های صندوق و اعمال نظارت بر فعالیت‌های آن.
- ب- بررسی گزارش عملکرد سالانه هیأت مدیره و بازرسی قانونی و اخذ تصمیمات مقتضی.
- پ- بررسی و تصویب بودجه سالانه صندوق که از سوی هیأت مدیره پیشنهاد می‌شود و نیز صورت‌های مالی با توجه به گزارش بازرسی قانونی.
- ت- بررسی و تصویب ساختار و تشکیلات صندوق و تغییرات آتی آن.
- ث- تعیین و عزل اعضای هیأت مدیره به پیشنهاد رییس هیأت امنای.
- ج- تعیین حق‌الزحمه و پاداش اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و بازرسی قانونی به پیشنهاد رییس هیأت امنای.
- چ- بررسی و اتخاذ تصمیم درباره ارجاع دعاوی به داوری و صلح دعاوی به پیشنهاد هیأت مدیره؛.
- ح- تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج کلیه آگهی‌های صندوق.
- خ- اخذ تصمیم نسبت به هر موضوع دیگری که از طرف رییس هیأت امنای و یا هیأت مدیره صندوق مطرح می‌گردد و رسیدگی به آن طبق قانون یا اساسنامه در صلاحیت هیأت امنای می‌باشد.
- ماده ۱۰-** هیأت مدیره به منظور اداره امور صندوق در چارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیأت امنای، از یک نفر رییس، چهار نفر عضو اصلی و یک نفر عضو علی‌البدل تشکیل می‌گردد. اعضای

هیأت مدیره، با پیشنهاد رییس هیأت امنای و تصویب هیأت امنای و با حکم رییس هیأت امنای، به مدت سه سال منصوب می‌شوند. هیأت مدیره در اولین جلسه از بین اعضای خود یک نفر را به عنوان رییس هیأت مدیره انتخاب می‌نماید.

تبصره ۱- اعضای هیأت مدیره باید از میان افراد صاحب نظر و باتجربه در امور پولی، بانکی، اقتصادی، حقوقی، مالی و برنامه‌ریزی با حداقل ده سال سابقه کار مرتبط و حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی مرتبط انتخاب گردند.

تبصره ۲- هیأت امنای حداکثر یک ماه قبل از پایان دوره مسئولیت اعضای هیأت مدیره نسبت به انتخاب اعضای جدید اقدام می‌نماید. تا زمان انتخاب اعضای جدید، اعضای قبلی به خدمت خود ادامه خواهند داد.

تبصره ۳- در صورت استعفا یا فوت یا عزل هر یک از اعضای هیأت مدیره یا وجود موانع قانونی دیگر، هیأت امنای بلافاصله با درخواست هر یک از اعضای هیأت مدیره، بازرسی قانونی یا رییس هیأت امنای، جهت تکمیل اعضای هیأت مدیره، تشکیل جلسه می‌دهد. در این صورت انتخاب عضو یا اعضای جدید برای بقیه مدت دوره هیأت مدیره است و مسئولیت سایر اعضای هیأت مدیره تا انتخاب اعضای جدید همچنان به قوت خود باقی خواهد بود.

ماده ۱۱- هیأت مدیره حداقل هفته‌ای یک بار بنا به دعوت رییس هیأت مدیره و یا مدیر عامل در محل صندوق تشکیل جلسه می‌دهد. برای هر یک از جلسات هیأت مدیره، باید صورت جلسه‌ای شامل خلاصه مذاکرات و تصمیمات اتخاذ شده در جلسه با قید تاریخ، تنظیم و به امضای تمامی اعضای حاضر برسد.

تبصره ۱- جلسات هیأت مدیره با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد. تصمیمات هیأت مدیره با آرای اکثریت هیأت مدیره معتبر است.

تبصره ۲- هر یک از اعضای هیأت مدیره که با تمام یا قسمتی از تصمیمات مندرج در صورت جلسه مخالف باشد، باید نظر خود را در صورت جلسه قید نماید.

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر می‌باشد:

الف- اجرای اساسنامه و مصوبات هیأت امنای.

- ب- بررسی و تایید بودجه و نیز صورت‌های مالی، عملیات و عملکرد سالانه صندوق، جهت ارایه به بازرس قانونی و هیأت امناء.
- پ- بررسی و رسیدگی به گزارش‌های بازرس قانونی، بخش کنترل داخلی و همچنین گزارش‌های عملکرد سه ماهه صندوق که هر سه ماه یک بار، توسط مدیر عامل ارایه می‌گردد. چنانچه مدیرعامل گزارش‌های موضوع این بند را به موقع ارایه نکند، هیأت مدیره موظف است نسبت به اخذ این گزارش اقدام عاجل و مؤثر نماید.
- ت- اتخاذ تصمیم در خصوص عقد هر نوع قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و یا غیردولتی و تغییر، تبدیل، فسخ و اقاله آنها و همچنین خرید و فروش و معاوضه اموال منقول و غیرمنقول به حساب صندوق و سایر تصمیمات در رابطه با موضوع در چارچوب مصوبات هیأت امناء و با رعایت مقررات مربوط.
- ث- اتخاذ تصمیم در خصوص افتتاح حساب نزد مؤسسات اعتباری و استفاده از آن به نام صندوق.
- ج- برقراری نظام حسابرسی داخلی و استقرار نظام کنترل‌های داخلی مناسب.
- چ- ارایه پیشنهاد ارجاع دعاوی و موارد اختلاف به داوری و صلح دعاوی به هیأت امناء.
- ح- اتخاذ تصمیم در مورد مطالبات مشکوک‌الوصول و یا لاوصول صندوق.
- خ- پیشنهاد سقف حق عضویت پرداختی مؤسسات اعتباری به بانک مرکزی از طریق هیأت امناء.
- د- بررسی و اخذ تصمیم در مورد سرمایه‌گذاری منابع صندوق در چارچوب مفاد اساسنامه و مصوبات هیأت امناء.
- ذ- سازماندهی پرداخت وجوه ضمانت‌شده سپرده‌ها مطابق با مقررات موجود، مفاد این اساسنامه و مصوبات هیأت امناء.
- ر- بررسی و تصویب پیشنهادات مدیر عامل در خصوص برقراری ارتباط، تبادل اطلاعات و تجربیات و یا عندالزوم انعقاد تفاهم‌نامه با سازمان‌های بین‌المللی مربوط از جمله مؤسسات بیمه سپرده در سایر کشورها و انجمن بین‌المللی مؤسسات بیمه سپرده در چارچوب مقررات قوانین و مقررات موجود.
- ز- نظارت مستمر بر وصول مطالبات صندوق و پرداخت دیون آن.

ژ- اتخاذ تصمیم راجع به کلیه اموری که توسط مدیر عامل در محدوده اختیارات خود و یا توسط هیأت امنای در دستور کار هیأت مدیره قرار می‌گیرد.

تبصره- هیأت مدیره می‌تواند با حفظ مسئولیت، برخی از وظایف خود را به مدیرعامل تفویض نماید.

ماده ۱۳- مدیرعامل به عنوان بالاترین مقام اجرایی و اداری صندوق است که به پیشنهاد هیأت مدیره و با تصویب هیأت امنای و تأیید و حکم رییس هیأت امنای برای سه سال تعیین می‌گردد و عزل وی با پیشنهاد هیأت مدیره و یا رییس کل بانک مرکزی و تصویب هیأت امنای صورت می‌گیرد.

تبصره- مدیر عامل صندوق نمی‌تواند از بین اعضای هیأت مدیره انتخاب شود.

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات مدیر عامل به شرح زیر می‌باشد:

الف- اجرای تصمیمات هیأت امنای و هیأت مدیره.

ب- اداره امور جاری در چارچوب قوانین و مقررات مربوط.

پ- عزل و نصب کارکنان و مدیران صندوق با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ت- تدوین آیین‌نامه‌های اداری، استخدامی، مالی، معاملاتی جهت ارائه مراجع ذیصلاح برای تصویب.

ث- تهیه و تدوین ساختار صندوق جهت ارائه به هیأت مدیره و استقرار و عملیاتی نمودن ساختار و تشکیلات مصوب.

ج- نمایندگی صندوق در مقابل اشخاص حقیقی یا حقوقی، دادگاه‌ها و سایر مراجع قضایی با حق توکیل غیر.

چ- اقدام به سازش، ارجاع به داوری و تعیین داور و کارشناس با رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر مقررات مربوط.

ح- تهیه و تنظیم برنامه و بودجه سالانه، گزارشات و صورت‌های مالی، گزارش عملکرد دوره‌ای صندوق برای ارائه به هیأت مدیره.

خ- اقدام در مورد وصول مطالبات و بستن‌کاری‌های صندوق و پرداخت بدهی‌های صندوق.

د- ارائه گزارش تشخیص مطالبات مشکوک‌الوصول به هیأت امنای پس از تصویب در هیأت مدیره.

ذ- پیشنهاد برقراری ارتباط، تبادل اطلاعات و تجربیات و عندالزوم انعقاد تفاهم‌نامه با

- سازمان‌های بین‌المللی مربوط از جمله مؤسسات بیمه سپرده در سایر کشورها و انجمن بین‌المللی بیمه سپرده در چارچوب قوانین و مقررات و مصوبات هیأت مدیره.
- ر- انجام وظایف و اختیاراتی که هیأت مدیره به مدیر عامل تفویض می‌نماید.
- تبصره ۱- مدیر عامل می‌تواند برخی از اختیارات خود را به مدیران یا کارکنان صندوق به تشخیص و مسئولیت خود واگذار کند.
- تبصره ۲- مدیر عامل مسئول حسن اجرای تمامی امور صندوق و حافظ حقوق، منافع و اموال صندوق می‌باشد.
- تبصره ۳- کلیه چک‌ها، سفته‌ها، بروات و سایر اسناد و اوراق مالی، تجاری، اعتباری و تعهدآور با امضای مدیر عامل، یکی از اعضای هیأت مدیره با مهر صندوق معتبر خواهد بود. تمامی قراردادهای و مکاتبات عادی و جاری صندوق با امضای مدیر عامل معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۵- وظایف بازرسی قانونی بر عهده سازمان حسابرسی می‌باشد که باید گزارشات خود را به هیأت امنا ارایه نماید.
- ماده ۱۶- وظایف بازرسی قانونی عبارت است از:
- الف- نظارت مستمر بر حسن اجرای مفاد اساسنامه صندوق.
  - ب- تطبیق عملیات و هزینه‌های صندوق با مقررات مربوط.
  - پ- بررسی و اظهار نظر در مورد صورت‌های مالی، دفاتر و عملیات صندوق و ارایه نظرات خود به هیأت امنا.
  - ج- بررسی و اظهار نظر در خصوص اموری که از سوی هیأت امنا ارجاع می‌شود.
  - چ- اظهار نظر در مورد صحت و سقم گزارش‌های هیأت مدیره به هیأت امنا.
- ماده ۱۷- بازرسی قانونی در ایفای وظایف خود و بدون مداخله در امور جاری صندوق، کلیه اسناد و دارایی‌ها و حساب‌های صندوق را مورد رسیدگی قرار داده و با درخواست کتبی از مدیر عامل می‌تواند به اطلاعات، مدارک و مستندات صندوق که لازم می‌داند دسترسی داشته باشد. مدیر عامل صندوق نیز موظف است که در اسرع وقت نسبت به ارایه پاسخ به درخواست کتبی بازرسی قانونی اقدام نماید.
- تبصره ۵- بازرسی قانونی چنانچه در حین بازرسی، اشکالاتی را ملاحظه نماید یا گزارشاتی مبنی بر بروز تخلفات از قوانین و مقررات مربوط و یا مشکلاتی در صندوق دریافت دارد، مکلف

است مراتب را به طور کتبی به اطلاع مدیرعامل برساند. چنانچه برای رفع مشکلات مذکور اقدامی صورت نگیرد، باید موضوع را به هیأت امنای گزارش نماید.

فصل چهارم - مقررات مالی

ماده ۱۸- سال مالی صندوق از اول فروردین ماه هر سال شروع و در پایان اسفندماه همان سال خاتمه می‌یابد، به استثنای سال اول تأسیس که از تاریخ تشکیل تا آخر اسفندماه همان سال خواهد بود.

ماده ۱۹- صورت‌های مالی و حساب‌های صندوق طبق استانداردهای حسابداری تنظیم و نگهداری می‌شوند.

ماده ۲۰- سی درصد از مانده منابع صندوق که تحت هیچ عنوان قابل سرمایه‌گذاری نمی‌باشند به همراه سایر منابع صندوق که مصروف سرمایه‌گذاری نشده‌اند، در حسابی نزد بانک مرکزی نگهداری می‌شود.

ماده ۲۱- هیأت مدیره موظف است بودجه پیشنهادی صندوق را برای سال بعد تنظیم و حد اکثر تا پایان آذر هر سال به هیأت امنای ارائه نماید. هیأت امنای نیز موظف است تا پایان بهمن همان سال، بودجه سال بعد را تصویب و به هیأت مدیره ابلاغ کند.

ماده ۲۲- هیأت مدیره موظف است گزارش مالی سالانه صندوق مشتمل بر صورت‌های مالی به همراه گزارش فعالیت، وضعیت عمومی و عملکرد سالانه صندوق را تا حداکثر دو ماه پس از پایان سال مالی به بازرس قانونی و هیأت امنای ارسال کند.

تبصره ۱- بازرس قانونی مکلف است نسخه‌ای از نظرات خود را در مورد صورت‌های مالی سالانه و گزارش‌های مالی و صورت‌داری‌ها و بدهی‌ها، یک ماه پیش از تاریخ برگزاری جلسه هیأت امنای، به هیأت امنای تسلیم نماید.

تبصره ۲- تصویب صورت‌های مالی صندوق توسط هیأت امنای به منزله مفاصاحساب مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره برای عملکرد سال مالی مورد نظر می‌باشد.

ماده ۲۳- مازاد درآمد بر هزینه‌های صندوق در هر سال مالی پس از طی مراحل قانونی به حساب منابع صندوق منظور می‌گردد.

فصل پنجم - سایر مقررات

ماده ۲۴- صندوق، وجوه سپرده‌های مشمول ضمانت را از طریق یکی از مؤسسات اعتباری و ظرف بیست روز پس از اعلام کمیته اضطرار و بر اساس دستورالعمل مصوب هیأت امنای پرداخت می‌نماید.

ماده ۲۵- صندوق به میزان پرداخت سپرده‌های ضمانت شده، جزء بستانکاران مؤسسه اعتباری ذی‌ربط قرار می‌گیرد. به این منظور صندوق پیش از اقدام به پرداخت سپرده‌های مشمول ضمانت سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری، سازوکاری را اتخاذ می‌نماید تا با موافقت مکتوب مؤسسه اعتباری و هریک از سپرده‌گذاران، تمامی حقوق مربوط به مطالبات سپرده‌گذاران از مؤسسه اعتباری ذی‌ربط، تا سقف‌های پرداخت شده به آنها، به صندوق انتقال یابد.

ماده ۲۶- پس از صدور حکم ورشکستگی مؤسسه اعتباری توسط دادگاه، صندوق شروع به پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسه اعتباری خواهد نمود.

ماده ۲۷- مدیر عامل صندوق موظف است مدیران مؤسسه اعتباری، نماینده بانک مرکزی یا مدیر تصفیه را از میزان وجوه پرداخت صندوق به هر یک از سپرده‌گذاران مطلع سازد.

ماده ۲۸- به منظور شفاف‌سازی و افزایش سطح آگاهی عمومی، هیأت مدیره صندوق می‌تواند گزارش عملکرد سالیانه صندوق را که متضمن اطلاعات محرمانه بانکی یا تجاری نباشد، منتشر نماید.

ماده ۲۹- اعضای هیأت امنای، هیأت مدیره، بازررس قانونی، مدیر عامل، کارکنان صندوق و آن بخش از کارکنان بانک مرکزی و سایر اشخاصی که به هر نحو به اطلاعات صندوق دسترسی دارند، موظفند مراقبت لازم را در عدم افشای آن دسته از اطلاعات صندوق که محرمانه تلقی می‌شوند، نمایند.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۸۶۴۸۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۲۷؛ ابلاغ تصویب‌نامه شماره ۵۵۳۰۴/ت ۴۱۴۹۸ ه
مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۷ هیات وزیران درباره مستثنی شدن شرکت صنایع نساجی بی‌بافت کلاردشت از
مواد (۱۱) و (۱۵) آیین‌نامه وصول مطالبات

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و
مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردد.**

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۸/۱۷۵۲۰۸ مورخ ۱۳۸۸/۸/۱۸ درخصوص ابلاغ «آیین‌نامه وصول
مطالبات سررسیدگذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)» موضوع
تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت ۴۱۴۹۸ ه مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ هیأت محترم وزیران، بدینوسیله به
پیوست تصویر تصویب‌نامه شماره ۵۵۳۰۴/ت ۴۱۴۹۸ ه مورخ ۱۳۹۲/۳/۷ هیأت محترم وزیران
در ارتباط با مستثنی نمودن شرکت صنایع نساجی بی‌بافت کلاردشت و شرکت‌های هم‌گروه آن از
شمول مواد (۱۱) و (۱۵) آیین‌نامه مزبور ایفاد می‌گردد.
خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر
حسن اجرای آن نظارت گردد.د.د.۱۶۱۴۶۰۰/چ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی سناک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۸۶۴۸۵ مورخ ۹۲/۰۳/۲۷)

۵۵۳۰۴
تاریخ: ۱۳۹۲/۳/۷
شماره: ۴۱۴۹۸ هـ

جمهوری اسلامی ایران
رئیس‌جمهور
تصویب نامه هیئت وزیران

۱۳۹۲ / ۳ / ۷

۹۲/۶۶۱۸۹

شماره

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۲/۲۹ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:
شرکت صنایع نساجی بی بافت کلاردشت و شرکتهای هم گروه آن از شمول مواد (۱۱) و (۱۵) آیین نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی) موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۳۹۶۵ ات ۴۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ مستثنی می‌گردند.

محمد رضا رحیمی
اعوان اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، وزارت دادگستری و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۰۰۹۰ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۷

ابلاغ حداکثر سقف کارت اعتباری مرابحه در سال ۱۳۹۲

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی و غیردولتی (به استثناء بانک‌های

قرض الحسنه مهر ایران و رسالت)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

به استحضار می‌رساند، کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در دوازدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۲ در خصوص حداکثر سقف کارت اعتباری مرابحه در سال ۱۳۹۲ و تعداد کارت اعتباری مرابحه مجاز هر فرد در شبکه بانکی کشور مقرر نمود:

«۱- با توجه به بند الف ماده (۱۱) سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰ که سقف تسهیلات بانک‌ها بابت خرید کالا و خدمات ضروری از قبیل کالاهای مصرفی بادوام نو و دست اول ساخت داخل کشور را حداکثر ۴۰ (چهل) میلیون ریال تعیین نموده است، کمیسیون مقرر نمود تا تغییر مفاد بند مورد اشاره، سقف کارت اعتباری مرابحه نیز حداکثر ۴۰ (چهل) میلیون ریال تعیین شود.

۲- در زمینه تعداد کارت‌های اعتباری مرابحه هر فرد در شبکه بانکی کشور نیز مقرر گردید: الف) صدور کارت اعتباری مرابحه توسط بانک‌ها، منوط به فراهم نمودن بستر لازم توسط شرکت خدمات انفورماتیک، جهت اتصال بانک‌ها به سامانه مگنا خواهد بود.

ب) صدور کارت اعتباری مرابحه متعدد (بیش از یک فقره) برای یک فرد در شبکه بانکی کشور، تا اطلاع ثانوی ممنوع می‌باشد.

ج) کمیسیون اعتباری توصیه نمود بانک‌ها با استفاده از یک سیستم نرم‌افزاری واحد، از طریق سیستم مذکور، شماره شناسه اختصاصی برای صدور هر کارت اخذ نمایند.»

خواهشمند است ضمن ابلاغ مصوبه مذکور به شعب آن بانک / مؤسسه اعتباری غیربانکی و نظارت بر حسن اجرای آن، عنداللزوم، موضوعات مرتبط با بند (۲) مصوبه یادشده، از طریق اداره نظام‌های پرداخت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پیگیری شود. /۱۶۳۴۳۱۳/د

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدیاری

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۷۷۰۸ مورخ ۹۲/۰۴/۲۴؛ ابلاغ اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی و الزام بانک‌ها به برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و انطباق اساسنامه خود با اساسنامه نمونه مذکور حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از تاریخ ابلاغ آن

جهت اطلاع مدیران عامل کلیه بانک‌های تجاری غیردولتی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند؛ وفق بند «ج» ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور "تأسیس بانک در ایران موقوف به تصویب اساسنامه آن به وسیله شورای پول و اعتبار و صدور اجازه از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" می‌باشد. به رغم مستند قانونی مذکور، تاکنون اساسنامه نمونه مصوب شورای پول و اعتبار برای بانک‌های غیردولتی که علاوه بر ویژگی‌های شرکت‌های سهامی، مختصات خاص بانک‌ها را هم ملحوظ نظر قرار داده باشد و در عین حال ملاحظات و منویات نظارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را نیز تأمین نماید، وجود نداشته است و لذا تدبیر مقتضی و بلادرنگ در خصوص آن ضروری می‌نمود. بنا به همین ضرورت، شورای پول و اعتبار با استناد به اختیارات قانونی مزبور و با هدف انتظام بخشی، بسامان نمودن و ضابطه‌مند ساختن اساسنامه بانک‌های غیردولتی و ایجاد ساختار و چارچوبی یکسان و استاندارد برای آن و جلوگیری از تشتت، تعدد و بعضاً ناهماهنگی‌هایی که در این خصوص وجود داشت، در یک‌هزار و یکصد و شصت و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۸، «اساسنامه نمونه بانک‌های تجاری غیردولتی» را به تصویب رساند که به موجب آن تمامی بانک‌های تجاری غیردولتی موظف شدند حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از تاریخ ابلاغ آن، نسبت به برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و انطباق اساسنامه خود با اساسنامه نمونه مذکور اقدام نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند ضمن ابلاغ مراتب به هیأت مدیره، سهامداران و بازرسان آن بانک، اقدامات لازم برای برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و اعمال تغییرات و اصلاحات لازم در اساسنامه آن بانک مطابق با اساسنامه نمونه ابلاغی ظرف مهلت مقرر، معمول شود. در خاتمه متذکر می‌گردد با ابلاغ این مصوبه، "نکات لازم‌الرعايه در اساسنامه بانک

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

غیردولتی " مصوب نهصد و پنجاه و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۸۰/۲/۳۰ شورای پول و اعتبار و "الحاقیه به نکات لازم‌الرعايه در اساسنامه بانک‌های غیردولتی " منسوخ می‌شود. ۱۶۹/۱۶۵۰/غ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیر حسین امین آزاد   حمیدرضا غنی آبادی

۳۸۳۱-۵

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۱۲۹۸۶۸ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۲؛ ابلاغ آیین‌نامه
بانکداری دولتی، موضوع تصویب‌نامه شماره ۹۱۹۶۴/ت ۴۳۶۰۵
مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۹ هیات محترم وزیران

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و
مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد**

باسلام

احتراماً؛ پیرو بخشنامه شماره ۲۱۰۸۴۳ مورخ ۱۳۹۱/۸/۱۰ در خصوص ابلاغ «دستورالعمل
نگاهداری انواع حساب برای دستگاه‌های اجرایی، مؤسسات و شرکت‌های دولتی و نهادهای و
مؤسسات عمومی غیردولتی»، موضوع ماده (۹۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، بدین‌وسیله
به پیوست، تصویب‌نامه شماره ۹۱۹۶۴/ت ۴۳۶۰۵ هـ- مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۹ هیأت محترم وزیران
در خصوص آیین‌نامه بانکداری دولتی که هم‌راستا با دستورالعمل صدرالاشاره به تصویب رسیده
است، جهت استحضار ایفاد می‌گردد.

خواهشمند است مراتب را به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ نموده و بر حسن اجرای
ضوابط فوق‌الذکر، اهتمام و نظارت جدی به عمل آورند. /۱۶۶۲۵۷۵ص

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۳۱-۲

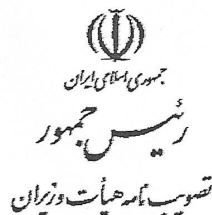
مرتضی ستاک

۳۸۱۶

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۱۲۹۸۶۸ مورخ ۹۲/۰۵/۰۲)

شماره: ۹۱۹۴۴
تاریخ: ۱۳۹۲/۰۵/۰۲

بسمه تعالی
"یا صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت کشور
معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۲ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین نامه بانکداری دولتی را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه بانکداری دولتی

ماده ۱- تمامی حسابهای بانکی وزارتخانه ها، دستگاهها، موسسات، شرکتها و سازمانهای دولتی اعم از ریالی و ارزی باید از طریق خزانه داری کل کشور و نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح گردد.

تبصره ۱- آن بخش از وجوه موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی که از محل بودجه عمومی دولت تأمین می گردد، مشمول مفاد این ماده خواهد بود.

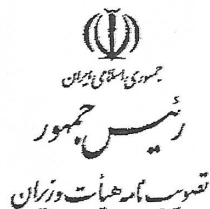
تبصره ۲- بانکها، شرکتهای بیمه و موسسات اعتباری مادامی که از شمول مفاد مواد (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور مستثنی باشند، از رعایت مفاد این ماده نیز مستثنی می باشند.

ماده ۲- تمامی حسابهای بانکی برای نگهداری آن بخش از وجوه موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، از جمله سپردههای و شرکتهای تابع آنها که از محل بودجه عمومی دولت تأمین نمی گردد، باید صرفاً نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح گردد.

تبصره - افتتاح حساب بانکی برای هر یک از شرکتهای تابع سپردههای نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (مادام که بیش از پنجاه درصد سهام و سرمایه آنان متعلق به سپردهها باشد) فقط از طریق سپرداری ها امکان پذیر می باشد.

ماده ۳- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و شرکتها و موسسات وابسته به آن موظفند با هماهنگی وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) تمامی حسابهای خود را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتقل نمایند.

شماره ۹۱۹۶۴
تاریخ ۳۳۲ / ۴ / ۱۹

ماده ۴- بانکها و موسسات اعتباری نمی توانند رأساً و بدون هماهنگی با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نسبت به افتتاح هر گونه حساب برای هر یک از وزارتخانه ها، بنگاهها، موسسات، شرکتهای سازمانهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی اقدام نمایند.

ماده ۵- جایگزینی حساب های موجود هر یک از وزارتخانه ها، بنگاهها، موسسات، شرکتهای سازمانهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی با حسابهای متناظر جدید افتتاح شده نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مطابق یا زمانبندی هماهنگ شده بین وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل کشور) و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تا پایان سال ۱۳۹۲ صورت می گیرد.

ماده ۶- تمامی وزارتخانه ها، بنگاهها، موسسات، شرکتهای سازمانهای دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی موظف به رعایت کامل مفاد این آیین نامه می باشند و هر نوع تخلف از مقررات آن حر حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب خواهد شد.

ماده ۷- مواردی که در این آیین نامه پیش بینی نشده است، تابع دستورالعمل نگاهداری انواع حساب برای وزارتخانه ها، موسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای و موسسات عمومی غیردولتی، موضوع ماده (۹۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب یک هزار و یکصد و چهل و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۵ شورای پول و اعتبار خواهد بود.

محمدرضا رحیمی
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری- سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۰۳۷۵ مورخ ۹۲/۰۵/۰۲؛ ابلاغ تاکید بر رعایت بخشنامه‌های بانک مرکزی در اعطای تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردد.

با سلام و احترام؛

همان‌گونه که استحضار دارند؛ در سالیان اخیر یکی از معضلات اصلی صنعت بانکداری، افزایش حجم مطالبات غیرجاری بوده است. از آنجایی که انجام فرآیند اعتبارسنجی به نحو صحیح و دقیق بر پایه اصول و ضوابط ذی‌ربط می‌تواند تأثیر بسزایی در کاهش و یا حتی توقف روند افزایشی مطالبات مزبور داشته باشد، همواره در بخشنامه‌های صادره از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بانک‌ها ملزم به اخذ استعلام از سامانه‌های تسهیلات و تعهدات و چک‌های برگشتی به عنوان یکی از پیش‌شرط‌های اصلی و ضروری فرآیند اعتبارسنجی گردیده‌اند. همان‌گونه که اخیراً نیز طی بخشنامه شماره ۹۱/۲۸۵۵۳۵ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۲۵ مجدداً موضوع اخذ استعلام از سامانه‌های یاد شده قبل از اعطای هرگونه تسهیلات مورد تأکید قرار گرفته است. لیکن اطلاعات واصله از برخی مراجع نظارتی خاصه سازمان بازرسی کل کشور، حاکی از آن است که برخی بانک‌ها در فرآیند اعطای تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی، بخشنامه‌های صادره از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از جمله استعلام از سامانه‌های چک برگشتی و تسهیلات و تعهدات، بررسی فنی، مالی و اقتصادی طرح، آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، اخذ صورت‌های مالی حسابرسی شده و ... را رعایت نمی‌نمایند. این در حالی است که بر اساس بندهای (ج) و (ه) بخش یازدهم نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات صندوق توسعه ملی مصوب نشست هیأت امنای صندوق توسعه ملی، مسئولیت احراز اهلیت متقاضیان دریافت تسهیلات از منابع صندوق، رتبه‌سنجی اعتباری آن و ارزیابی و تأیید گزارش‌های توجیه فنی، مالی و اقتصادی طرح‌ها با بانک عامل است، به علاوه آن که به موجب بند (ک) بخش مزبور نیز قبول ریسک بازپرداخت و وصول اقساط از تسهیلات‌گیرنده و بازپرداخت به هنگام سررسید تسهیلات (اعم از اصل و سود) به صندوق توسعه ملی نیز بر عهده بانک عامل می‌باشد. بنابراین به لحاظ

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

پذیرش ریسک تفاوتی میان تسهیلات اعطایی از محل منابع صندوق توسعه ملی و سایر تسهیلات اعطایی وجود ندارد.

با عنایت به مراتب فوق، مؤکداً یادآور می‌گردد رعایت تمامی بخشنامه‌های صادره از سوی بانک مرکزی در ارتباط با تسهیلات اعطایی از محل منابع صندوق توسعه ملی علی‌الخصوص اخذ استعلام از سامانه‌های موصوف قبل از اعطای تسهیلات مورد اشاره الزامی می‌باشد. همچنین مفاد نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات صندوق توسعه ملی که به تصویب هیأت امنای صندوق توسعه ملی رسیده نیز لازم‌الاجراء می‌باشد.

خواهشمند است دستور فرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. /۱۶۵۰۹۵۰/چ

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۳۱-۲

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۰۵۹۴ مورخ ۹۲/۰۵/۰۲)

۴۱۴۹۸/۸۰۱۳۶

شماره .....
تاریخ ۱۳۹۲/۴/۰۶
پرینت

دبیریه‌ات دولت

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

۱۳۹۲/۴/۰۶

۹۲/۹۶۵۱۰

وزارت صنعت، معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

نظر به اینکه در تصویب نامه شماره ۴۱۴۹۸/۵۵۳۰۴ هـ مورخ ۱۳۹۲/۳/۷، عبارت "و اصلاحیه آن موضوع تصویب نامه شماره ۳۸۷۴/ت/۴۶۱۱۵ ک مورخ ۱۳۹۰/۱/۱۴" قبل از واژه "مستثنی" تحریر نشده است، لذا مراتب برای اصلاح اعلام می شود.

علی صدوقی

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس‌جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، معاونت امور مجلس رئیس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، وزارت دادگستری و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۹۸۴۸ مورخ ۹۲/۱۳۹۸۴۸؛ ابلاغ دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به شبکه بانکی کشور

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه مهر ایران و رسالت)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ پیرو ابلاغ بخشنامه شماره ۹۱/۲۴۴۷۰۰ مورخ ۹۱/۹/۱۵ با عنوان «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» و نیز بخشنامه شماره ۹۱/۲۷۷۱۰۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۷ با عنوان «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» به آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی، با هدف تبیین و ارائه تمامی رویدادهای مالی مرتبط با اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و همچنین ایجاد وحدت رویه در نحوه ثبت حسابداری رویدادهای مزبور، دستورالعملی تحت عنوان «دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» مشتمل بر سه بخش، به شرح زیر تهیه و تدوین و در نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب گردید:

- **بخش اول:** عملیات حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد مرابحه؛
- **بخش دوم:** عملیات حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد استصناع؛
- **بخش سوم:** عملیات حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار در قالب عقد خرید دین.

در دستورالعمل مورد اشاره تلاش شده است، تمامی رویدادهای مالی مرتبط با فرآیند اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، بالخصوص بانک گشایش‌کننده و بانک تنزیل‌کننده به نحو مطلوبی ملحوظ‌نظر قرار گیرد و از رهگذر آن، وحدت رویه، ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و نهایتاً ارتقاء شفافیت صورتهای مالی شبکه بانکی کشور حاصل گردد.

بدیهی است، با عنایت به فراز پایانی دستورالعمل مورد اشاره مبنی بر لازم‌الاجراء بودن مفاد آن در خصوص اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی که از تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۵ به بعد گشایش شده‌اند، آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی موظف است؛ در چارچوب مفاد بندهای (۳۹) و (۴۰)

استاندارد حسابداری شماره (۶) با عنوان "گزارش عملکرد مالی"، ثبت‌های حسابداری اصلاحی لازم را وفق مفاد دستورالعمل ابلاغی، در دفاتر خود اعمال نماید.

با عنایت به موارد فوق، ضمن ارسال یک نسخه از «دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی-ریالی»، خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن تمهید مقدمات اجرای موارد مطروحه، مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت دقیق گردد. /۱۶۳۹۰۳۳/س

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۹۸۴۸ مورخ ۹۲/۰۵/۱۲)

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حسابداری

اعتبار اسنادی داخلی - ریالی

فهرست مطالب

بخش اول: عملیات حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد مرابحه ۵۹

- ۱- ثبت‌های حسابداری پیش‌دریافت و وثایق مأخوذه ۵۹
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با متقاضی در قالب عقد مرابحه ۶۱
- ۳- ثبت‌های حسابداری گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و ابلاغ آن به ذینفع ۶۱
- ۴- ثبت‌های حسابداری تأیید اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ۶۳
- ۵- ثبت حسابداری پیش‌پرداخت به ذینفع ۶۴
- ۶- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در زمان ارائه اسناد ۶۸
- ۷- ثبت‌های حسابداری بانک‌های تأییدکننده و تعیین‌شده در زمان ارائه اسناد از سوی ذینفع ۷۷
- ۸- ثبت‌های حسابداری اصلاح اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ۸۰
- ۹- ثبت‌های حسابداری درخواست ابطال یا انقضای مدت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و عدم ارائه اسناد مطابق از سوی ذینفع ۸۰
- ۱۰- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در مراحل بازپرداخت تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه نسیه ۸۱
- ۱۱- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات مرابحه نسیه در مقطع تهیه صورت‌های مالی ۸۳
- ۱۲- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین ۸۴
- ۱۳- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری ۸۴
- ۱۴- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید ۸۶
- ۱۵- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد مرابحه نقدی یا نسیه ۸۶

بخش دوم: عملیات حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد استصناع .. ۸۷

- ۱- ثبت‌های حسابداری پیش‌دریافت و وثایق مأخوذه ۸۷
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با متقاضی در قالب عقد استصناع ۸۸
- ۳- ثبت‌های حسابداری گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و ابلاغ آن به ذینفع ۸۹
- ۴- ثبت‌های حسابداری تأیید اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ۹۱
- ۵- ثبت حسابداری پیش‌پرداخت به ذینفع ۹۲
- ۶- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در زمان ارائه اسناد ۹۶

- ۷- ثبت‌های حسابداری بانک‌های تأییدکننده و تعیین‌شده در زمان ارائه اسناد از سوی ذینفع ۱۰۵
- ۸- ثبت‌های حسابداری اصلاح اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ۱۰۸
- ۹- ثبت‌های حسابداری درخواست ابطال یا انقضای مدت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و عدم ارائه اسناد مطابق از سوی ذینفع ۱۰۸
- ۱۰- ثبت‌های حسابداری بانک‌گشایش‌کننده در مراحل بازپرداخت تسهیلات اعطایی در قالب عقد استصناع نسبی ۱۰۹
- ۱۱- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات استصناع نسبی در مقطع تهیه صورت‌های مالی ۱۱۰
- ۱۲- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین ۱۱۱
- ۱۳- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری ۱۱۲
- ۱۴- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید ۱۱۴
- ۱۵- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد استصناع نقدی یا نسبی ۱۱۴

بخش سوم: عملیات حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار در قالب

عقد خرید دین ۱۱۵

- ۱- ثبت‌های حسابداری وثایق مأخوذه ۱۱۵
- ۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد خرید دین ۱۱۶
- ۳- ثبت‌های حسابداری خرید سند تعهد پرداخت ۱۱۶
- ۴- ثبت‌های حسابداری در سررسید سند تعهد پرداخت ۱۱۷
- ۵- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین ۱۱۸
- ۶- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات خرید دین پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری ۱۱۹
- ۷- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در مقطع تهیه صورت‌های مالی ۱۱۹
- ۸- ثبت‌های حسابداری بازخرید سند تعهد پرداخت ۱۲۰
- ۹- ثبت‌های حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی توسط بانک گشایش‌کننده یا بانک تأییدکننده ۱۲۱
- ۱۰- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد خرید دین ۱۲۲

«بسمه تعالی»

«دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری با هدف ایجاد وحدت رویه، شناسایی و ثبت دقیق رویدادهای مالی مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در مؤسسات اعتباری و نیز ارتقاء شفافیت صورتهای مالی آنها، به استناد بند (۲) از پانصد و سی و یکمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۴/۳ شورای محترم پول و اعتبار و نیز با توجه به مفاد و تعاریف مندرج در «دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»، موضوع یک هزار و یکصد و پنجاه و یکمین مصوبه مورخ ۱۳۹۱/۹/۷ شورای پول و اعتبار و «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»، موضوع بیست و پنجمین مصوبه مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۳ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» را که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود به شرح زیر تصویب نمود:

بخش اول: عملیات حسابداری اعتبار اسنادی

داخلی - ریالی در قالب عقد مرابحه

عملیات حسابداری مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد مرابحه به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت‌های حسابداری پیش‌دریافت و وثایق مأخوذه:

۱-۱- مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی وفق ماده (۵) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی -

ریالی، باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه   ××××

بده: صندوق یا حساب متقاضی
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه   ××××

بسی: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی

داخلی (دولتی/غیردولتی)

(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	بده: حساب‌های انتظامی - وثایق اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	بسی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۱-۲- قبل از انعقاد قرارداد فی مابین متقاضی و بانک گشایش‌کننده، باید حداقل میزان وثایق تعیین شده طبق مفاد ماده (۷) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی از متقاضی اخذ شود. پس از اخذ وثایق از متقاضی، چنانچه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور، در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنانچه از نوع سهام باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بده: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بسی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۱-۳- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ کارمزد متعلقه	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه	××××	بسی: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با متقاضی در قالب عقد مرابحه:

۲-۱- طبق مفاد دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، چنانچه موضوع اعتبار اسنادی داخلی- ریالی در زمان گشایش آن، کالای موجود یا خدمت باشد، گشایش اعتبار اسنادی داخلی- ریالی بر پایه عقد مرابحه صورت می‌پذیرد. در این صورت باید بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی، عقد مرابحه منعقد شود که در حساب انتظامی قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

به مبلغ یک ریال	xxxx	بده: حساب‌های انتظامی- قراردادهای مرابحه اعتبار اسنادی	}
		داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	
به مبلغ یک ریال	xxxx	بسی: طرف حساب‌های انتظامی	}
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۲-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	
به مبلغ تمبر	xxxx	بسی: حساب تمبر مالیاتی	}
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)	

۳- ثبت‌های حسابداری گشایش اعتبار اسنادی داخلی- ریالی و ابلاغ آن به ذینفع:

۳-۱- پس از انعقاد قرارداد مرابحه فی‌مابین بانک گشایش‌کننده و متقاضی، بانک مزبور در چارچوب ضوابط و مقررات، اقدام به گشایش اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به نفع ذینفع می‌نماید. در این مرحله بابت تعهدات بانک گشایش‌کننده به ذینفع، سند حسابداری زیر صادر می‌گردد:

به مبلغ اعتبار اسنادی	xxxx	بده: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده	}
		داخلی- ریالی گشایش شده (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)	
به مبلغ اعتبار اسنادی	xxxx	بسی: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده- دیداری/مدت‌دار	}
		داخلی- ریالی گشایش شده	

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)

۳-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تمبر	xxxx	بس: حساب تمبر مالیاتی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)

۳-۳- در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، بر اساس مفاد ماده (۲) «ضوابط ناظر بر

تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی»، سود مرابحه نقدی محاسبه و با توجه به این که در این مقطع شرایط تحقق درآمد مزبور کامل نشده است، در صورت دریافت وجه، رویداد مالی یادشده به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ سود محاسبه شده مرابحه	xxxx	بده: صندوق/حساب متقاضی
نقدی (حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ سود محاسبه شده مرابحه	xxxx	بس: پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی)- سود مرابحه نقدی
نقدی (حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

۳-۴- از آن جایی که در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، متقاضی نیز در خصوص

تأمین مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی گشایش شده، در قبال بانک گشایش کننده متعهد می‌گردد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک یادشده ثبت می‌شود:

به مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی	xxxx	بده: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی
گشایش شده پس از کسر پیش دریافت از متقاضی		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)
به مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی	xxxx	بس: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی
گشایش شده پس از کسر پیش دریافت از متقاضی		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)

۳-۵- بر اساس مفاد ماده (۴) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی»،

در صورتی ابلاغ پیام گشایش/اصلاح اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به ذینفع مشمول اخذ

کارمزد می‌گردد که از طریق بانک دیگری به غیر از بانک گشایش‌کننده صورت پذیرد. لذا در این مرحله، بانک گشایش‌کننده بابت ابلاغ اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به ذینفع، ولو این که از طریق شعب دیگر همان بانک صورت پذیرد، مجاز به دریافت کارمزد ابلاغ نمی‌باشد. لیکن کارمزد بانک ابلاغ‌کننده بابت ابلاغ پیام گشایش / اصلاح اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به ذینفع، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه (حداکثر ۱۵۰,۰۰۰ ریال)	××××	بده صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت به ریال (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه (حداکثر ۱۵۰,۰۰۰ ریال)	××××	بده حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۴- ثبت‌های حسابداری تأیید اعتبار اسنادی داخلی - ریالی:

۴-۱- چنانچه بنا به درخواست و یا اجازه بانک گشایش‌کننده، بانک دیگری تأیید خود را بر اعتبار اسنادی داخلی - ریالی بیافزاید، بانک تأییدکننده باید ثبت حسابداری زیر را بابت تأییدیه مذکور در دفاتر خود اعمال نماید:

به مبلغ کل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی گشایش شده	××××	بده طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی سایر بانکها (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)
به مبلغ کل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی گشایش شده	××××	بده تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی سایر بانکها (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)

۴-۲- بر اساس مفاد ماده (۵) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»، مبلغ کارمزد بانک تأییدکننده بابت تأیید اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، به شرح زیر در دفاتر وی ثبت می‌گردد:

مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه	××××	بده حساب‌های انتظامی - ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
--------------------------------	------	--

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت به ریال (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰ یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه	××××	بس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۵- ثبت حسابداری پیش‌پرداخت به ذینفع:

۵-۱-۱- پیش‌پرداخت به ذینفع همراه با اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از وی:

۵-۱-۱- چنانچه مقرر شده باشد؛ بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به عنوان پیش‌پرداخت به ذینفع پرداخت گردد، حسب مفاد دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، ابتدا باید وجه آن از سوی متقاضی تأمین گردد، لذا ثبت حسابداری زیر بابت دریافت وجه مزبور از متقاضی به شرح زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال می‌گردد:

به مبلغ دریافتی از متقاضی	××××	بده: صندوق/حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ دریافتی از متقاضی	××××	بس: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

۵-۱-۲- پس از دریافت وجه از متقاضی، مبلغ مزبور صرفاً باید در مقابل اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از ذینفع، به وی پرداخت گردد. ثبت‌های حسابداری اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از ذینفع معادل مبلغ تعهد شده، به شرح زیر در دفاتر اعمال می‌گردد:

۵-۱-۲-۱- ثبت مبلغ ضمانت‌نامه مأخوذه به عنوان وثیقه مبلغ پرداختی:

۵-۱-۲-۲- ثبت تعداد برگ‌های ضمانت‌نامه:

به ازای هر برگ یک ریال	××××	بده: حساب‌های انتظامی- برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ یک ریال	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۵-۱-۳- پرداخت وجه مقرر شده به ذینفع، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌شود:

<p>به مبلغ پرداخت شده</p> <p>به مبلغ پرداخت شده</p>	<p>××××</p> <p>××××</p>	<p>ریالی - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی</p> <p>بسی: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده</p>	<p>(کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)</p> <p>(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)</p>
---	-------------------------	--	---

۵-۱-۴- از آنجایی که با پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به ذینفع، تعهدات بانک گشایش‌کننده و بانک تأییدکننده (در صورت وجود) نسبت به ذینفع کاهش می‌یابد، لذا در دفاتر بانک‌های یادشده، ثبت‌های حسابداری برگشت بخشی از تعهدات مزبور به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۵-۱-۴-۱- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک گشایش‌کننده:

<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p> <p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>	<p>××××</p> <p>××××</p>	<p>داخلی باز</p> <p>حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی</p>	<p>شده - دیداری/مدت‌دار</p> <p>(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)</p> <p>داخلی باز شده</p> <p>(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)</p>
---	-------------------------	---	--

۵-۱-۴-۲- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک تأییدکننده:

<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p> <p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>	<p>××××</p> <p>××××</p>	<p>داخلی -</p> <p>ریالی سایر بانک‌ها</p> <p>بسی: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی - ریالی سایر بانک‌ها</p>	<p>(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)</p> <p>(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)</p>
---	-------------------------	---	---

۵-۱-۵- با توجه به تأمین بخشی از مبلغ اعتبار اسنادی داخلی - ریالی گشایش‌شده از سوی متقاضی، تعهد وی در قبال بانک گشایش‌کننده کاهش می‌یابد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

<p>بده: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی-ریالی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)</p>	<p>×××× به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>
<p>بس: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی-ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)</p>	<p>×××× به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>

۵-۲-۲- پیش پرداخت به ذینفع بدون اخذ ضمانت نامه پیش پرداخت بانکی از وی:

۵-۲-۱- چنان چه به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (۱۲) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، با قبول تمامی مسئولیت‌های مترتبه توسط متقاضی، پیش پرداخت به ذینفع بدون اخذ ضمانت نامه پیش پرداخت بانکی از وی صورت پذیرد، بانک گشایش کننده در رابطه با وجه مزبور، مطالبه و یا بدهی نخواهد داشت و صرفاً به عنوان واسطه، مبلغ یادشده را از متقاضی دریافت و به ذینفع پرداخت می‌نماید. در این حالت مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی کاهش می‌یابد و علاوه بر اعمال ثبت‌های اصلاحی لازم بابت کاهش مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به شرح ردیف (۸) بخش اول این دستورالعمل، سایر رویدادها به شرح ذیل در دفاتر اعمال می‌گردد. از این رو ثبت حسابداری زیر بابت دریافت وجه مزبور از متقاضی به شرح زیر در دفاتر بانک گشایش کننده اعمال می‌گردد:

<p>بده: صندوق/حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)</p>	<p>×××× به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>
<p>بس: بستانکاران موقت/ریال (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۶۵۰)</p>	<p>×××× به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>

۵-۲-۲- پرداخت وجه مقرر شده به ذینفع، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌شود:

<p>بده: بستانکاران موقت/ریال (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۶۵۰)</p>	<p>×××× به مبلغ پرداخت شده</p>
<p>بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)</p>	<p>×××× به مبلغ پرداخت شده</p>

۵-۲-۳- از آن جایی که با پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به ذینفع، تعهدات بانک گشایش کننده و بانک تأییدکننده (در صورت وجود) نسبت به ذینفع کاهش

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

می‌یابد، لذا در دفاتر بانک‌های یادشده، ثبت‌های حسابداری برگشت بخشی از تعهدات مزبور به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۵-۲-۳-۱- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک گشایش‌کننده:

بده: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع شده- دیداری/مدت‌دار
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)

بس: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)

۵-۲-۳-۲- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک تأییدکننده:

بده: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی- ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع ریالی سایر بانک‌ها
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)

بس: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی سایر بانک‌ها
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)

۵-۲-۴- با توجه به تأمین بخشی از مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی گشایش‌شده از سوی متقاضی، تعهد وی در قبال بانک گشایش‌کننده کاهش می‌یابد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

بده: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)

بس: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)

۶- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در زمان ارائه اسناد:

۶-۱- در صورتی که اسناد مستقیماً یا از طریق بانک تعیین شده جهت پرداخت یا بانک تأییدکننده به بانک گشایش‌کننده ارائه شود، بانک گشایش‌کننده باید در بدو امر و قبل از بررسی اسناد، نسبت به اعمال ثبت‌های حسابداری ذیل در دفاتر خود اقدام نماید:

۶-۱-۱- ثبت مبلغ اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به مبلغ اسناد ارائه شده ××××	بدو: حساب‌های انتظامی - اسناد واصله اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به مبلغ اسناد ارائه شده ××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۶-۱-۲- ثبت تعداد برگ‌های اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به ازای هر برگ یک ریال ××××	بدو: حساب‌های انتظامی - اسناد واصله اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به ازای هر برگ یک ریال ××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

تبصره- چنانچه پس از بررسی اسناد ارائه شده از سوی ذینفع، مشخص گردد اسناد مزبور مغایر بوده و به ذینفع عودت شود یا اسناد یادشده مورد قبول قرار گیرد و با ذینفع در خصوص پرداخت وجه به وی در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی دیداری و یا صدور سند تعهد پرداخت در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار تعیین تکلیف گردد، ثبت حسابداری ردیف‌های (۶-۱-۱) و (۶-۱-۲) فوق عیناً برگشت می‌شود.

۶-۱-۳- ثبت حسابداری محاسبه و مطالبه کارمزد پذیرش پرداخت، بر اساس مفاد ماده (۶) «ضوابط

ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»:

به مبلغ کارمزد متعلقه ××××	بدو: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت به ریال (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰ یا کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)	}
به مبلغ کارمزد متعلقه ××××	بس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)	

۶-۲- چنانچه اسناد ارائه شده از سوی ذینفع، پس از بررسی حسب ضوابط بررسی اسناد، مطابق باشد و یا در صورت مغایرت در اسناد، در چارچوب مفاد مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP)، بانک گشایش‌کننده مغایرت مزبور را به متقاضی اعلام و وی نیز موافقت خود را در این رابطه اظهار داشته باشد، بانک گشایش‌کننده باید ثبت‌های حسابداری زیر را در دفاتر خود اعمال نماید:

۶-۲-۱- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری، ثبت حسابداری پرداخت وجه به ذینفع به شرح ذیل می‌باشد:

به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/مبلغ اسناد ارائه شده	xxxx	بده: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به مبلغ پرداخت‌شده	xxxx	بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)
به مبلغ پیش‌پرداخت‌شده به ذینفع بابت اسناد مذکور	xxxx	بس: حساب بدهکاران موقت/ریال- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

۶-۲-۲- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار، ثبت حسابداری صدور سند تعهد پرداخت به شرح ذیل می‌باشد:

به مبلغ بهای تمام‌شده اموال/مبلغ اسناد ارائه شده	xxxx	بده: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به مبلغ پیش‌پرداخت‌شده به ذینفع بابت اسناد مذکور	xxxx	بس: حساب بدهکاران موقت/ریال- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ باقیمانده وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد	xxxx	بس: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۶-۲-۱- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار، در سررسید پرداخت، هم‌زمان با پرداخت

وجه به ذینفع و تسویه حساب با وی، باید ثبت حسابداری زیر در دفاتر اعمال شود:

بده: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات ×××× به مبلغ پرداخت‌شده
 اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)-
 سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی
 (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)
بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی ×××× به مبلغ پرداخت‌شده
 فروخته شده
 (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۶-۲-۳- برگشت تعهدات بانک نسبت به ذینفع در زمان ارائه اسناد مطابق، به شرح زیر در

دفاتر ثبت می‌گردد:

بده: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی ×××× به مبلغ اسناد ارائه شده پس از
 داخلی باز شده- دیداری/ مدت‌دار
 (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)
بس: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات ×××× به مبلغ اسناد ارائه شده پس از
 اسنادی داخلی باز شده
 (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)

۶-۲-۴- در صورتی که از ذینفع بابت پیش‌پرداخت، ضمانت‌نامه اخذ شده باشد، ثبت برگشت

مبلغ ضمانت‌نامه مأخوذه به عنوان وثیقه مبلغ پرداختی به ذینفع، به شرح زیر می‌باشد:

بده: طرف حساب‌های انتظامی ×××× مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه
 (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
بس: حساب‌های انتظامی - ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت ×××× مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه
 اعتبار اسنادی داخلی- ریالی
 (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۶-۲-۵- در صورتی که از ذینفع بابت پیش‌پرداخت، ضمانت‌نامه اخذ شده باشد، ثبت برگشت

تعداد برگ‌های ضمانت‌نامه مأخوذه به شرح زیر می‌باشد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به ازای هر برگ یک ریال	xxxx	بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به ازای هر برگ یک ریال	xxxx	بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۶-۲-۶- پس از ارائه اسناد مطابق و تکمیل فرآیند واگذاری اموال یا خدمات به متقاضی، سود ناشی از واگذاری اسناد ارائه شده، تحقق یافته محسوب و به شرح زیر در دفاتر شناسایی می‌گردد:

به مبلغ سود محاسبه شده مربحه نقدی اسناد ارائه شده	xxxx	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) - سود مرابحه نقدی (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۳۶۸ و ۳/۲/۰۳۶۹)
به مبلغ سود محاسبه شده مربحه نقدی اسناد ارائه شده	xxxx	بس: حساب درآمدهای متفرقه (کد حساب: ۳/۲/۰۸۲۰)

۶-۲-۷- در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار، ثبت حسابداری اخذ میان‌دریافت از متقاضی به شرح ذیل می‌باشد:

به مبلغ میان‌دریافت مأخوذه	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ میان‌دریافت مأخوذه	xxxx	بس: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۳۶۸ و ۳/۲/۰۳۶۹)

۶-۲-۷-۱- به منظور الزام متقاضی به پرداخت میان‌دریافت به بانک گشایش‌کننده به هنگام ارائه اسناد مطابق یا تاریخ پذیرش اسناد از سوی متقاضی، بانک یادشده می‌تواند موضوع مزبور را به عنوان شرط ضمن عقد لازم خارج، در قرارداد فی‌مابین خود و متقاضی درج نماید و مستند به مواد (۲۲۱) و (۲۳۰) قانون مدنی با وی شرط نماید که در صورت عدم ایفای به موقع تعهد مربوط به میان‌دریافت، وی ملزم به پرداخت مبلغی به عنوان خسارت می‌باشد. در این حالت و در صورت استنکاف متقاضی از پرداخت میان‌دریافت به بانک گشایش‌کننده، بانک

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

مزبور موظف می‌باشد در تاریخ پایان سال یا در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بده: وجه التزام دریافتی
دین متعلقه از تاریخ سررسید		(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل سایر مطالبات
دین متعلقه از تاریخ سررسید		بانک
		(کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۰)

۳-۶- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، دیداری و بر پایه عقد مرابحه نقدی باشد، باید هم‌زمان با پذیرش پرداخت توسط بانک گشایش‌کننده، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال شود:

۳-۶-۱- ثبت حسابداری تحویل اموال/خدمات موضوع اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به متقاضی:

مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
		مرابحه/دولتی/غیردولتی
		(کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ بیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: بیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی
		داخلی (دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	××××	بس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه
		(دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)

۳-۶-۲- ثبت دریافت وجه از متقاضی:

به مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
		مرابحه/دولتی/غیردولتی
		(کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)

۶-۳-۳- در صورت استنکاف متقاضی از پرداخت وجه در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری بر پایه عقد مراحه نقدی، بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد، ضمن طبقه‌بندی تسهیلات موضوع بند (۶-۳-۱) طبق مفاد «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری»، در تاریخ پایان سال یا در مقطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هر کدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بده وجه التزام دریافتی
دین متعلقه از تاریخ سررسید		(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بسی: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی
دین متعلقه از تاریخ سررسید		(کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۶-۴- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، مدت‌دار و بر پایه عقد مراحه نقدی باشد، باید ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال شود:

۶-۴-۱- ثبت تحویل اموال/خدمات موضوع اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به متقاضی در زمان صدور

سند پذیرش پرداخت:

به مبلغ مازاد قابل دریافت	××××	بده: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال
		(دولتی / غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار
		(کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی
		(دولتی / غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	××××	بسی: اموال/خدمات خریداری شده برای مراحه
		(دولتی / غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)

۶-۴-۲- ثبت انتقال به سرفصل تسهیلات مرابحه در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

<p>به مبلغ مازاد قابل دریافت ××××</p> <p>به مبلغ مازاد قابل دریافت ××××</p>	<p>بد: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)</p> <p>بس: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال (دولتی/غیردولتی)- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار (کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)</p>	}
---	---	---

۶-۴-۳- ثبت دریافت وجه از متقاضی در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

<p>به مبلغ مازاد دریافت‌شده ××××</p> <p>به مبلغ مازاد دریافت‌شده ××××</p>	<p>بد: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)</p> <p>بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)</p>	}
---	--	---

۶-۴-۴- در صورت استتکاف متقاضی از پرداخت وجه در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار بر

پایه عقد مرابحه نقدی در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار، ضمن این‌که ثبت دریافت وجه از متقاضی در سررسید اعتبار اسنادی داخلی- ریالی اعمال نمی‌گردد و تسهیلات موضوع بند (۶-۴-۲) مشمول طبقه‌بندی طبق مفاد «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری» می‌شود، بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد در تاریخ پایان سال یا در مقطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

<p>به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید ××××</p> <p>به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید ××××</p>	<p>بد: وجه التزام دریافتنی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p> <p>بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)</p>	}
---	--	---

۶-۵- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، دیداری و بر پایه عقد مرابحه نسبه باشد، باید هم‌زمان

با پذیرش پرداخت توسط بانک گشایش‌کننده، ثبت حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال شود:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۶-۵-۱- ثبت اعطای تسهیلات به متقاضی:

مبلغ تسهیلات اعطایی (به مبلغ فروش نقدی پس از کسر پیش‌دریافت)	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مرابحه نسبه	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	××××	پس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مرابحه نسبه	××××	پس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

۶-۶- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، مدت‌دار و بر پایه عقد مرابحه نسبه باشد، باید ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال شود:

۶-۶-۱- ثبت تحویل اموال/خدمات موضوع اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به متقاضی همزمان با صدور سند پذیرش پرداخت:

به مبلغ مازاد قابل دریافت	××××	بده: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال (دولتی/غیردولتی)- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار (کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	××××	پس: اموال/خدمات خریداری شده برای مرابحه (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۵ و ۳/۱/۰۸۸۵)

۶-۶-۲- ثبت اعطای تسهیلات مرابحه به متقاضی در سررسید پرداخت وجه به ذینفع:

به مبلغ تسهیلات اعطایی	xxxx	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌های مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مرابحه نسبه	xxxx	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ مازاد قابل دریافت	xxxx	پس: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال (دولتی/غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار (کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مرابحه نسبه	xxxx	پس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

تبصره ۵- چنانچه حسب مفاد ماده (۱۴) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی در قالب عقد مرابحه نقدی، در زمان ارائه اسناد مطابق، متقاضی درخواست دریافت تسهیلات نماید و بانک گشایش‌کننده نیز موافقت خود را اعلام داشته باشد، باید ابتدا قرارداد مرابحه نقدی فسخ و سپس قرارداد مرابحه نسبه به ترتیب مقرر در دستورالعمل مذکور بین آن‌ها منعقد گردد. لذا در صورت بروز چنین موضوعی، باید در دفاتر بانک گشایش‌کننده، به جای ثبت‌های حسابداری ردیف (۶-۳) و (۶-۴)، حسب این‌که اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، دیداری یا مدت‌دار می‌باشد، اسناد حسابداری ردیف (۶-۵) و (۶-۶) صادر و سایر رویدادهای مالی مربوط به بازپرداخت تسهیلات، مطابق با ثبت‌های حسابداری ردیف‌های (۱۰) الی (۱۵) بخش اول این دستورالعمل انجام گیرد. در صورت لزوم اخذ وثایق اضافی، ثبت‌های حسابداری لازم در خصوص اخذ وثایق و نیز کارمزدهای مترتب بر ارزیابی آن، باید مطابق با مفاد ردیف (۱) بخش اول این دستورالعمل اعمال گردد.

۶-۷- با توجه به تعیین تکلیف مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی گشایش‌شده، مانده تعهدات متقاضی در قبال بانک گشایش‌کننده در زمان دریافت وجه از متقاضی یا اعطای تسهیلات به وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ دریافتی از متقاضی و یا تسهیلات اعطایی به وی ××××	به: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)	}
به مبلغ دریافتی از متقاضی و یا تسهیلات اعطایی به وی ××××	بی: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)	

۷- ثبت‌های حسابداری بانک‌های تأییدکننده و تعیین‌شده در زمان ارائه اسناد از سوی ذینفع:

۷-۱- در صورتی که اسناد به بانک تأییدکننده یا بانک تعیین‌شده ارائه شود، بانک‌های مزبور باید در بدو امر و قبل از هر گونه اقدام، ثبت‌های حسابداری ذیل را در دفاتر خود اعمال نمایند:

۷-۱-۱- ثبت اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به مبلغ اسناد ارائه شده ××××	به: حساب‌های انتظامی - اسناد واصله اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به مبلغ اسناد ارائه شده ××××	بی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

فیصره- چنانچه اسناد توسط بانک تعیین‌شده به بانک گشایش‌کننده یا بانک تأییدکننده ارسال شود یا پس از بررسی اسناد ارائه شده از سوی ذینفع توسط بانک تأییدکننده، مشخص گردد اسناد مزبور مغایر بوده و به ذینفع عودت شود یا اسناد یادشده مورد قبول قرار گیرد و با ذینفع در خصوص پرداخت وجه به وی در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی دیداری و یا صدور سند تعهد پرداخت در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار تعیین تکلیف گردد یا توسط بانک تأییدکننده جهت وصول ارائه شود، ثبت حسابداری فوق عیناً برگشت می‌شود.

۷-۱-۲- ثبت حسابداری محاسبه و مطالبه کارمزد پذیرش پرداخت، بر اساس مفاد تبصره ذیل ماده

(۶) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی»:

به مبلغ کارمزد متعلقه	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت
		به ریال
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه	xxxx	بسی: حساب کارمزد دریافتی
		(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۷-۲- در صورتی که اسناد ارائه شده از سوی ذینفع مطابق باشد، هم‌زمان با پذیرش پرداخت،

تعهد بانک تأییدکننده انجام شده است، لذا برگشت تعهدات بانک یادشده به شرح زیر در دفاتر ثبت می‌شود:

به مبلغی که تعهد آن ایفاء گردیده است	xxxx	بده: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی -
		ریالی سایر بانکها
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)
به مبلغی که تعهد آن ایفاء گردیده است	xxxx	بسی: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی
		داخلی- ریالی سایر بانکها
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)

۷-۳- در صورتی که اسناد مطابق ارائه شده مربوط به اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری

باشد، بانک تأییدکننده موظف به پذیرش پرداخت و پرداخت وجه به ذینفع می‌باشد، لذا علاوه بر ثبت‌های حسابداری ردیف (۷-۱) و (۷-۲)، در تاریخ یادشده ثبت ذیل در دفاتر بانک تأییدکننده اعمال می‌شود:

به مبلغ پرداخت‌شده به ذینفع	xxxx	بده: حساب بین بانکها
		(کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
به مبلغ پرداخت‌شده به ذینفع	xxxx	بسی: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی
		فروخته شده
		(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۷-۳-۱- بانک تأییدکننده پس از پرداخت وجه به ذینفع، اسناد مربوط به آن را جهت وصول وجه به بانک گشایش‌کننده ارسال می‌دارد. پس از بررسی اسناد توسط بانک گشایش‌کننده و دریافت وجه مزبور از بانک یادشده، بانک تأییدکننده وصول مبلغ مذکور را به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌نماید:

به مبلغ دریافت‌شده	××××	بده: صندوق یا حساب بانک گشایش‌کننده (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ دریافت‌شده	××××	بسی: حساب بین بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)

۷-۴- در صورتی که اسناد مطابق ارائه شده مربوط به اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار باشد، بانک تأییدکننده موظف به پذیرش پرداخت و تعهد پرداخت وجه آن به ذینفع در سررسید پرداخت می‌باشد، لذا بانک مزبور باید علاوه بر ثبت‌های حسابداری ردیف (۷-۱) و (۷-۲)، در تاریخ پذیرش پرداخت (صدور سند تعهد پرداخت)، رویداد مالی یادشده را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نماید:

به مبلغ وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد	××××	بده: حساب بین بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
به مبلغ وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد	××××	بسی: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و پروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)

۷-۴-۱- در سررسید پرداخت، بانک تأییدکننده هم‌زمان با پرداخت وجه به ذینفع و تسویه حساب با وی، باید ثبت حسابداری زیر در دفاتر خود صادر نماید:

به مبلغ پرداخت‌شده	××××	بده: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و پروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)
به مبلغ پرداخت‌شده	××××	بسی: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۷-۴-۲- در سررسید پرداخت، وصول وجه از بانک گشایش کننده، به شرح ذیل در دفاتر بانک تأییدکننده اعمال می‌شود:

به: صندوق یا حساب بانک گشایش کننده	××××	به مبلغ دریافت شده
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)		
بس: حساب بین بانک‌ها	××××	به مبلغ دریافت شده
(کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)		

۸- ثبت‌های حسابداری اصلاح اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

۸-۱- چنان چه وفق مفاد فصل پنجم دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، حسب درخواست متقاضی، پذیرش بانک گشایش کننده و موافقت ذینفع، اعتبار اسنادی داخلی- ریالی اصلاح گردد، به عنوان مثال؛ سررسید یا مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی تغییر یابد، بانک‌های ذی‌ربط موظفند در دفاتر خود تمامی ثبت‌های حسابداری مرتبط با آن اصلاحیه، از جمله ثبت‌های حسابداری تعدیل و تایق، کارمزد و تعهدات را به شرح مندرج در این دستورالعمل اعمال نمایند. در صورت موافقت بانک تأییدکننده با اصلاح اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، بانک مزبور نیز موظف می‌باشد؛ ثبت‌های اصلاحی لازم را در دفاتر خود اعمال نماید.

۹- ثبت‌های حسابداری درخواست ابطال یا انقضای مدت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی و عدم ارائه اسناد مطابق از سوی ذینفع:

۹-۱- در صورتی که قبل از سررسید اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، بنا به هر دلیلی درخواست ابطال اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مطرح و بر اساس ضوابط و مقررات، با این موضوع موافقت و اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مزبور ابطال گردد و یا مدت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به اتمام رسیده باشد و در طی این مدت، ذینفع اسناد مطابق را ارائه ننموده باشد و یا در صورت مغایرت در اسناد و اعلام به متقاضی، وی عدم موافقت خود را در این رابطه اظهار داشته باشد؛ بانک‌های ذی‌ربط موظف می‌باشند، ثبت‌های حسابداری مربوط به برگشت پیش‌دریافت، تعهدات، و تایق، قراردادها و ... را در دفاتر خود اعمال نمایند. همچنین بانک گشایش کننده موظف می‌باشد؛ بر اساس ماده (۳) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی» مبلغ سود مباحه نقدی موضوع ماده (۲) ضوابط مذکور را پس از کسر

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

حداکثر ۹۰ درصد به عنوان جبران هزینه‌های عملیاتی بانک، به متقاضی عودت دهد. لذا ثبت حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال خواهد شد:

به مبلغ سود محاسبه شده مرابحه نقدی (حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)	××××	به پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) - سود مرابحه نقدی (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ برگشت‌شده به متقاضی	××××	به سود مرابحه نقدی	بسی: صندوق/حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تحقق یافته بابت جبران هزینه‌های عملیاتی بانک گشایش‌کننده	××××	به حساب درآمدهای متفرقه	بسی: حساب درآمدهای متفرقه (کد حساب: ۳/۲/۰۸۲۰)

۱۰- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در مراحل بازپرداخت تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه نسبه:

۱-۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی مرابحه به صورت نسبه دفعی بازپرداخت گردد، وصول تسهیلات در سررسید، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ تسهیلات اعطایی و سود مربوط/مبلغ وصولی	××××	به صندوق یا حساب متقاضی	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	××××	به تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی	بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	××××	به سود دریافتی تسهیلات	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۱۰-۲- در صورتی که تسهیلات اعطایی مرابحه به صورت نسبه دفعی بازپرداخت گردد، شناسایی درآمد در سررسید تسهیلات به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سود دوران بازپرداخت	××××	به سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی)	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود دوران بازپرداخت	××××	به سود دریافتی تسهیلات	بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۰-۳- در صورتی که تسهیلات اعطایی مباحه به صورت نسبه اقساطی بازپرداخت گردد، وصول

تسهیلات در سررسید هر قسط، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان مبلغ هر قسط	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان اصل قسط	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مباحه دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به میزان سود قسط	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۱۰-۴- در صورتی که تسهیلات اعطایی مباحه به صورت نسبه اقساطی بازپرداخت گردد،

شناسایی درآمد در سررسید هر قسط به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سود مربوط به قسط	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود مربوط به قسط	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۰-۵- چنانچه تسهیلات اعطایی مباحه نسبه دفعی و اقساطی در سررسید مقرر بازپرداخت

نگردد، در سررسید تسهیلات یا هر قسط، درآمد مربوط شناسایی و به شرح ذیل در حساب‌ها

ثبت می‌شود:

به میزان سود دوران بازپرداخت در مباحه نسبه دفعی یا سود مربوط به قسط در مباحه نسبه اقساطی	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود دوران بازپرداخت در مباحه نسبه دفعی یا سود مربوط به قسط در مباحه نسبه اقساطی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۱- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات مرابحه نسبی در مقطع تهیه صورت‌های مالی:

۱۱-۱- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (سال «الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (سال «ب») باشد، در این صورت ثبت زیر در پایان دوره‌ای که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

بده: سود سال‌های آینده تسهیلات	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «الف»
(دولتی/غیردولتی)		
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)		
بس: سود دریافتی تسهیلات	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «الف»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)		

۱۱-۲- در زمان سررسید که در دوره آینده (سال «ب») خواهد بود، دو حالت به شرح ذیل محتمل می‌باشد:

۱۱-۲-۱- حالت اول: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) نشود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات نسبه دفعی و اقساطی به ترتیب به شرح ثبت‌های ردیف (۱۰-۱) و (۱۰-۳)، ثبت حسابداری زیر نیز انجام می‌شود:

بده: سود سال‌های آینده تسهیلات	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «ب»
(دولتی/غیردولتی)		
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)		
بس: سود دریافتی تسهیلات	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)		

۱۱-۲-۲- حالت دوم: در صورتی که تسهیلات در سررسید، تسویه (وصول) نشود:

بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی)	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)		
بس: سود دریافتی تسهیلات	xxxx	به میزان سود مربوط به سال «ب»
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)		

۱۲- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۱۲-۱- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در مقطعی که تهیه صورت‌های مالی مورد نظر است، هر کدام که مقدم باشد، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

<p>به: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p>	<p>×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه</p>
<p>بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)</p>	<p>×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه</p>

۱۲-۱-۱- بانک گشایش‌کننده موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷، شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه‌التزام متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید:

<p>به: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)</p>	<p>×××× به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده</p>
<p>بس: سود معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۶۰۰ و ۳/۲/۰۵۹۰)</p>	<p>×××× به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده</p>

۱۳- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری:

۱۳-۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی مرابحه نسبه دفعی، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به طبقات غیرجاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	به: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
دین تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی		
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی		مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به سود تسهیلات از مبلغ وصولی		
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۱۳-۲- در صورتی که تسهیلات اعطایی مرابحه نسبه اقساطی، پس از سررسید و قبل از انتقال

تسهیلات مذکور به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

به مبلغ اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	به: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
دین قسط یا اقساط وصولی		
به مبلغ اصل قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
		مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)
به مبلغ سود قسط یا اقساط وصولی	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۱۴- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید:

۱۴-۱- در صورت بازپرداخت تسهیلات قبل از سررسید، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	××××	به میزان مبلغ وصولی
بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)	××××	به میزان سود تسهیلات وصولی
بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مرابحه/دولتی/غیردولتی (کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵)	××××	به میزان اصل تسهیلات وصولی
بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)	××××	به میزان سود تسهیلات وصولی
بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)	××××	به میزان سود دریافتی

۱۵- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد مرابحه نقدی یا نسبی:

۱۵-۱- پس از تسویه کامل قرارداد مرابحه، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی

برگشت می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	××××	به مبلغ یک ریال
بسی: حساب‌های انتظامی - قراردادهای مرابحه اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	××××	به مبلغ یک ریال

۱۵-۲- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل

از حساب‌ها برگشت می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	××××	به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام
بسی: حساب‌های انتظامی - وثایق اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	××××	به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام

۱۵-۳- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بده: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

بخش دوم: عملیات حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد استصناع

عملیات حسابداری مربوط به اعتبار اسنادی داخلی - ریالی در قالب عقد استصناع به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت‌های حسابداری پیش‌دریافت و وثایق مأخوذه:

۱-۱- مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی وفق ماده (۵) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه	××××	بس: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

۱-۲- قبل از انعقاد قرارداد فی مابین متقاضی و بانک گشایش‌کننده، باید حداقل میزان وثایق تعیین شده طبق مفاد ماده (۷) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی از متقاضی اخذ شود. پس از اخذ وثایق از متقاضی، چنانچه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور، در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنانچه از نوع سهام باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	بده: حساب‌های انتظامی - وثایق اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	پس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۳-۱- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××	بده: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××	پس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۴-۱- محاسبه و اخذ کارمزد ارزیابی وثایق در چارچوب ضوابط ابلاغی، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ کارمزد متعلقه ××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	}
به مبلغ کارمزد متعلقه ××××	پس: حساب کارمزد دریافتی (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)	

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد با متقاضی در قالب عقد استصناع:

۲-۱- طبق مفاد دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، چنانچه موضوع اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، کالایی باشد که در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی-ریالی نزد ذینفع موجود نبوده و مستلزم ساخت آن در آینده باشد، گشایش اعتبار اسنادی داخلی-ریالی بر پایه عقد استصناع صورت می‌پذیرد. در این صورت باید بین بانک گشایش‌کننده و متقاضی عقد استصناع منعقد شود که پس از انعقاد قرارداد استصناع اول بین متقاضی و بانک گشایش‌کننده، قرارداد مذکور در حساب انتظامی قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

به مبلغ یک ریال به مبلغ یک ریال	×××× ××××	بده: حساب‌های انتظامی - قراردادهای استصناع اول اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰) پس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
------------------------------------	--------------	---

۲-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر به مبلغ تمبر	×××× ××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) پس: حساب تمبر مالیاتی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)
------------------------------	--------------	--

۳- ثبت‌های حسابداری گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی و ابلاغ آن به ذینفع:

۳-۱- پس از انعقاد قرارداد استصناع فی مابین بانک گشایش‌کننده و متقاضی، بانک مزبور در چارچوب ضوابط و مقررات، اقدام به گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به نفع ذینفع می‌نماید. در این مرحله بابت تعهدات بانک گشایش‌کننده به ذینفع، سند حسابداری زیر صادر می‌گردد:

به مبلغ اعتبار اسنادی داخلی - ریالی گشایش شده	×××× ××××	بده: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵) پس: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی داخلی - ریالی گشایش شده باز شده - دیداری/مدت دار (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)
--	--------------	---

تبصره ۵- شایان ذکر است؛ با عنایت به این که قرارداد فی مابین بانک گشایش‌کننده و متقاضی بر پایه عقد استصناع می‌باشد و نیز لحاظ این مهم که قرارداد استصناع دوم در قالب گشایش اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به نفع ذینفع متجلی می‌شود، لذا اعمال ثبت‌های حسابداری استصناع دوم مذکور در "دستورالعمل حسابداری عقد استصناع"، در خصوص اعتبار اسنادی داخلی - ریالی موضوعیت نداشته و صرفاً باید ثبت‌هایی درج گردد که در این دستورالعمل ذکر گردیده است.

۳-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	××××	بده صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تمبر	××××	بسی: حساب تمبر مالیاتی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)

۳-۳- در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، بر اساس مفاد ماده (۲) «ضوابط ناظر بر

تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی-ریالی»، سود استصناع نقدی محاسبه و با توجه به این‌که در این مقطع شرایط تحقق درآمد مزبور کامل نشده است، در صورت دریافت وجه، رویداد مالی یادشده به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

به مبلغ سود محاسبه شده	××××	بده صندوق/حساب متقاضی
استصناع نقدی		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
(حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)		
به مبلغ سود محاسبه شده	××××	بسی: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی
استصناع نقدی		(دولتی/غیردولتی)- سود استصناع نقدی
(حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

۳-۴- از آنجایی که در زمان گشایش اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، متقاضی نیز در خصوص

تأمین مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی گشایش شده در قبال بانک گشایش‌کننده متعهد می‌گردد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک یادشده ثبت می‌گردد:

به مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی	××××	بده تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی
گشایش شده پس از کسر		داخلی-ریالی
پیش‌دریافت از متقاضی		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)
به مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی	××××	بسی: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی
گشایش شده پس از کسر		داخلی-ریالی
پیش‌دریافت از متقاضی		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)

۳-۵- بر اساس مفاد ماده (۴) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی-ریالی»، در صورتی ابلاغ پیام گشایش/اصلاح اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به ذینفع مشمول اخذ کارمزد می‌گردد که از طریق بانک دیگری به غیر از بانک گشایش‌کننده صورت پذیرد. لذا در این مرحله، بانک گشایش‌کننده بابت ابلاغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به ذینفع، ولو این‌که از طریق شعب دیگر همان بانک صورت پذیرد، مجاز به دریافت کارمزد ابلاغ نمی‌باشد. لیکن کارمزد بانک ابلاغ‌کننده بابت ابلاغ پیام گشایش/اصلاح اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به ذینفع، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:

بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا	××××	به مبلغ کارمزد متعلقه (حداکثر ۱۵۰,۰۰۰ ریال)
بدهکاران موقت به ریال		
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)		
بس: حساب کارمزد دریافتی	××××	به مبلغ کارمزد متعلقه (حداکثر ۱۵۰,۰۰۰ ریال)
(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)		

۴- ثبت‌های حسابداری تأیید اعتبار اسنادی داخلی-ریالی:

۴-۱- چنان‌چه بنا به درخواست و یا اجازه بانک گشایش‌کننده، بانک دیگری تأیید خود را بر اعتبار اسنادی داخلی-ریالی بیافزاید، بانک تأییدکننده باید ثبت حسابداری زیر را بابت تأییدیه مذکور در دفاتر خود اعمال نماید:

بده: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی	××××	به مبلغ کل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی گشایش‌شده
داخلی-ریالی سایر بانک‌ها		
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)		
بس: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی	××××	به مبلغ کل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی گشایش‌شده
داخلی-ریالی سایر بانک‌ها		
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)		

۴-۲- بر اساس مفاد ماده (۵) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی-ریالی»، مبلغ کارمزد بانک تأییدکننده بابت تأیید اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، به شرح زیر در دفاتر وی ثبت می‌گردد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ کارمزد متعلقه
 به مبلغ کارمزد متعلقه

بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران
 موقت به ریال
 (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

بس: حساب کارمزد دریافتی
 (کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۵- ثبت حسابداری پیش پرداخت به ذینفع:

۵-۱- پیش پرداخت به ذینفع همراه با اخذ ضمانت‌نامه پیش پرداخت بانکی از وی:

۵-۱-۱- چنانچه مقرر شده باشد؛ بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به عنوان پیش پرداخت به ذینفع پرداخت گردد، حسب مفاد دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، ابتدا باید وجه آن از سوی متقاضی تأمین گردد، لذا ثبت حسابداری زیر بابت دریافت وجه مزبور از متقاضی به شرح زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال می‌گردد:

بده: صندوق/حساب متقاضی
 (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)

بس: پیش دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی
 (دولتی/غیردولتی)
 (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)

۵-۱-۲- پس از دریافت وجه از متقاضی، مبلغ مزبور صرفاً باید در مقابل اخذ ضمانت‌نامه پیش پرداخت بانکی از ذینفع، به وی پرداخت گردد. ثبت‌های حسابداری اخذ ضمانت‌نامه پیش پرداخت بانکی از ذینفع معادل مبلغ تعهد شده، به شرح زیر در دفاتر اعمال می‌گردد:

۵-۱-۲-۱- ثبت مبلغ ضمانت‌نامه مأخوذه به عنوان وثیقه مبلغ پرداختی:

بده: حساب‌های انتظامی - ضمانت‌نامه پیش پرداخت اعتبار
 اسنادی داخلی-ریالی
 (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

بس: طرف حساب‌های انتظامی
 (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۵-۱-۲-۲- ثبت تعداد برگ‌های ضمانت‌نامه:

بد: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

بس: طرف حساب‌های انتظامی ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۵-۱-۳- پرداخت وجه مقرر شده به ذینفع، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بد: حساب بدهکاران موقت/ریال - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی ×××× به مبلغ پرداخت شده
(کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)

بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده ×××× به مبلغ پرداخت شده
(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۵-۱-۴- از آنجایی که با پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به ذینفع، تعهدات بانک گشایش‌کننده و بانک تأییدکننده (در صورت وجود) نسبت به ذینفع کاهش می‌یابد، لذا در دفاتر بانک‌های یادشده، ثبت‌های حسابداری برگشت بخشی از تعهدات مزبور به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۵-۱-۴-۱- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک گشایش‌کننده:

بد: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع شده - دیداری/مدت‌دار
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)

بس: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)

۵-۱-۴-۲- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک تأییدکننده:

بد: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی سایر بانک‌ها ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)

بس: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی سایر بانک‌ها ×××× به مبلغ پرداخت شده به ذینفع
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)

۵-۱-۵- با توجه به تأمین بخشی از مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی گشایش شده از سوی متقاضی، تعهد وی در قبال بانک گشایش کننده کاهش می‌یابد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

بده: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی-ریالی	xxxx	به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)		
بس: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی-ریالی	xxxx	به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)		

۵-۲- پیش‌پرداخت به ذینفع بدون اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از وی:

۵-۲-۱- چنان‌چه به استناد مفاد تبصره ذیل ماده (۱۲) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، با قبول تمامی مسئولیت‌های مترتبه توسط متقاضی، پیش‌پرداخت به ذینفع بدون اخذ ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت بانکی از وی صورت پذیرد، بانک گشایش کننده در رابطه با وجه مزبور، مطالبه و یا بدهی نخواهد داشت و صرفاً به عنوان واسطه، مبلغ یادشده را از متقاضی دریافت و به ذینفع پرداخت می‌نماید. در این حالت مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی کاهش می‌یابد و علاوه بر اعمال ثبت‌های اصلاحی لازم بابت کاهش مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی به شرح ردیف (۸) بخش دوم این دستورالعمل، سایر رویدادها به شرح ذیل در دفاتر اعمال می‌گردد. از این رو ثبت حسابداری زیر بابت دریافت وجه مزبور از متقاضی به شرح زیر در دفاتر بانک گشایش کننده اعمال می‌گردد:

بده: صندوق/حساب متقاضی	xxxx	به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)		
بس: بستانکاران موقت/ریال	xxxx	به مبلغ دریافتی از متقاضی
(کد حساب‌های: ۳/۲/۰۶۵۰)		

۵-۲-۲- پرداخت وجه مقرر شده به ذینفع، به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بده: بستانکاران موقت/ریال	xxxx	به مبلغ پرداخت شده
(کد حساب‌های: ۳/۲/۰۶۵۰)		
بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده	xxxx	به مبلغ پرداخت شده
(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)		

۵-۲-۳- از آن جایی که با پرداخت بخشی از وجه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به ذینفع، تعهدات بانک گشایش‌کننده و بانک تأییدکننده (در صورت وجود) نسبت به ذینفع کاهش می‌یابد، لذا در دفاتر بانک‌های یادشده، ثبت‌های حسابداری برگشت بخشی از تعهدات مزبور به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۵-۲-۳-۱- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک گشایش‌کننده:

<p>بده: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز ××××</p> <p>شده- دیداری/مدت‌دار (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)</p>	<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>
<p>بس: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی باز شده (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)</p>	<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>

۵-۲-۳-۲- ثبت حسابداری برگشت بخشی از تعهدات در دفاتر بانک تأییدکننده:

<p>بده: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی- ریالی سایر بانک‌ها (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)</p>	<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>
<p>بس: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی- ریالی سایر بانک‌ها (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)</p>	<p>به مبلغ پرداخت شده به ذینفع</p>

۵-۲-۴- با توجه به تأمین بخشی از مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی گشایش‌شده از سوی متقاضی، تعهد وی در قبال بانک گشایش‌کننده کاهش می‌یابد لذا تعهدات وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

<p>بده: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)</p>	<p>به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>
<p>بس: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی</p> <p>داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)</p>	<p>به مبلغ دریافتی از متقاضی</p>

۶- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در زمان ارائه اسناد:

۶-۱- در صورتی که اسناد مستقیماً یا از طریق بانک تعیین‌شده جهت پرداخت یا بانک تأییدکننده به بانک گشایش‌کننده ارائه شود، بانک گشایش‌کننده باید در بدو امر و قبل از بررسی اسناد، نسبت به اعمال ثبت‌های حسابداری ذیل در دفاتر خود اقدام نماید:

۶-۱-۱- ثبت اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به مبلغ اسناد ارائه شده	xxxx	بده: حساب‌های انتظامی - اسناد واصله اعتبار اسنادی
		داخلی - ریالی
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ اسناد ارائه شده	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

۶-۱-۲- ثبت تعداد برگ‌های اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به ازای هر برگ یک ریال	xxxx	بده: حساب‌های انتظامی - اسناد واصله اعتبار اسنادی داخلی - ریالی
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به ازای هر برگ یک ریال	xxxx	بس: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

تصوره - چنانچه پس از بررسی اسناد ارائه شده از سوی ذینفع، مشخص گردد اسناد مزبور مغایر بوده و به ذینفع عودت شود یا اسناد یادشده مورد قبول قرار گیرد و با ذینفع در خصوص پرداخت وجه به وی در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی دیداری و یا صدور سند تعهد پرداخت در اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار تعیین تکلیف گردد، ثبت حسابداری ردیف‌های (۶-۱-۱) و (۶-۱-۲) فوق عیناً برگشت می‌شود.

۶-۱-۳- ثبت حسابداری محاسبه و مطالبه کارمزد پذیرش پرداخت، بر اساس مفاد ماده (۶) «ضوابط

ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»:

به مبلغ کارمزد متعلقه	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت به ریال
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰) یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
به مبلغ کارمزد متعلقه	xxxx	بس: حساب کارمزد دریافتی
		(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۶-۲- چنانچه اسناد ارائه شده از سوی ذینفع پس از بررسی حسب ضوابط بررسی اسناد، مطابق باشد و یا در صورت مغایرت در اسناد، در چارچوب مفاد مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی (UCP)، بانک گشایش‌کننده مغایرت مزبور را به متقاضی اعلام و وی نیز موافقت خود را در این رابطه اظهار داشته باشد، بانک گشایش‌کننده باید ثبت‌های حسابداری زیر را در دفاتر خود اعمال نماید:

۶-۲-۱- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری، ثبت حسابداری پرداخت وجه به ذینفع به شرح ذیل می‌باشد:

بده: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)	××××	به مبلغ بهای تمام شده اموال
بسی: حساب بدهکاران موقت/ریال- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)	××××	به مبلغ پیش‌پرداخت شده به ذینفع
بسی: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)	××××	به مبلغ پرداخت شده به ذینفع

۶-۲-۲- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار، ثبت حسابداری صدور سند تعهد پرداخت به شرح ذیل می‌باشد:

بده: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)	××××	به مبلغ بهای تمام شده اموال
بسی: حساب بدهکاران موقت/ریال- اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)	××××	به مبلغ پیش‌پرداخت شده به ذینفع بابت اسناد مذکور
بسی: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)	××××	به مبلغ باقیمانده وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۶-۲-۱- در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار، در سررسید پرداخت، هم‌زمان با پرداخت وجه به ذینفع و تسویه حساب با وی، باید ثبت حسابداری زیر در دفاتر اعمال شود:

بده: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی ×××× به مبلغ پرداخت‌شده مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)

بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده ×××× به مبلغ پرداخت‌شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۶-۲-۳- برگشت تعهدات بانک نسبت به ذینفع در زمان ارائه اسناد مطابق، به شرح زیر در دفاتر ثبت می‌گردد:

بده: حساب تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده- ×××× به مبلغ اسناد ارائه دیداری یا مدت‌دار شده پس از کسر پیش‌پرداخت مربوط (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۵)

بس: حساب طرف تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی داخلی باز شده ×××× به مبلغ اسناد ارائه شده پس از کسر پیش‌پرداخت مربوط (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۵)

۶-۲-۴- در صورتی که از ذینفع بابت پیش‌پرداخت، ضمانت‌نامه اخذ شده باشد، ثبت برگشت مبلغ ضمانت‌نامه مأخوذه به عنوان وثیقه مبلغ پرداختی به شرح زیر می‌باشد:

بده: طرف حساب‌های انتظامی ×××× مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

بس: حساب‌های انتظامی- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت ×××× مبلغ تعهد شده در ضمانت‌نامه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۶-۲-۵- در صورتی که از ذینفع بابت پیش‌پرداخت، ضمانت‌نامه اخذ شده باشد، ثبت برگشت تعداد برگ‌های ضمانت‌نامه مأخوذه به شرح زیر می‌باشد:

بده: طرف حساب‌های انتظامی ×××× به ازای هر برگ یک ریال (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

بس: حساب‌های انتظامی- برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی ×××× به ازای هر برگ یک ریال (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

۶-۲-۶- پس از ارائه اسناد مطابق و تکمیل فرآیند واگذاری اموال یا خدمات به متقاضی، سود ناشی از واگذاری اسناد ارائه شده، تحقق یافته محسوب و به شرح زیر در دفاتر شناسایی می‌گردد:

<p>به مبلغ سود محاسبه شده استصناع نقدی اسناد ارائه شده</p>	<p>××××</p>	<p>بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) - سود استصناع نقدی (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)</p>
<p>به مبلغ سود محاسبه شده استصناع نقدی اسناد ارائه شده</p>	<p>××××</p>	<p>بس: حساب درآمدهای متفرقه (کد حساب: ۳/۲/۰۸۲۰)</p>

۶-۲-۷- در اعتبار اسنادی داخلی-ریالی مدت‌دار، ثبت حسابداری اخذ میان‌دریافت از متقاضی به شرح ذیل می‌باشد:

<p>به مبلغ میان‌دریافت مأخوذه</p>	<p>××××</p>	<p>بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)</p>
<p>به مبلغ میان‌دریافت مأخوذه</p>	<p>××××</p>	<p>بس: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)</p>

۶-۲-۷-۱- به منظور الزام متقاضی به پرداخت میان‌دریافت به بانک گشایش‌کننده به هنگام ارائه اسناد مطابق یا تاریخ پذیرش اسناد از سوی متقاضی، بانک یادشده می‌تواند موضوع مزبور را به عنوان شرط ضمن عقد لازم خارج، در قرارداد فی‌مابین خود و متقاضی درج نماید و مستند به مواد (۲۲۱) و (۲۳۰) قانون مدنی با وی شرط نماید که در صورت عدم ایفای به موقع تعهد مربوط به میان‌دریافت، وی ملزم به پرداخت مبلغی به عنوان خسارت می‌باشد. در این حالت و در صورت استنکاف متقاضی از پرداخت میان‌دریافت به بانک گشایش‌کننده، بانک مزبور موظف می‌باشد در تاریخ پایان سال یا در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بده: وجه التزام دریافتی
دین متعلقه از تاریخ سررسید		(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه	××××	بس: وجه التزام دریافتی از محل سایر مطالبات
دین متعلقه از تاریخ سررسید		بانک
		(کد حساب: ۳/۲/۰۷۶۰)

۳-۶- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، دیداری و بر پایه عقد استصناع نقدی باشد، باید هم‌زمان با پذیرش پرداخت توسط بانک گشایش‌کننده، ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال شود:

۳-۶-۱- ثبت حسابداری تحویل اموال موضوع اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به متقاضی:

مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
		استصناع/دولتی/غیردولتی- اول
		(کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی
		(دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ بهای تمام‌شده اموال	××××	بس: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی/غیردولتی)
		(کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)

۳-۶-۲- ثبت دریافت وجه از متقاضی:

به مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی
		(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
		استصناع/دولتی/غیردولتی- اول
		(کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)

۳-۳-۶- در صورت استنکاف متقاضی از پرداخت وجه در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری بر پایه عقد استصناع نقدی، بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد، ضمن طبقه‌بندی تسهیلات موضوع بند (۳-۶-۱) طبق مفاد «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری»، در تاریخ

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

پایان سال یا در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هر کدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه را محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

بده: وجه التزام دریافتی	××××	به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه
(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)		دین متعلقه از تاریخ سررسید
بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی	××××	به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)		دین متعلقه از تاریخ سررسید

۴-۶- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، مدت‌دار و بر پایه عقد استصناع نقدی باشد، باید ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال شود:

۴-۶-۱- ثبت تحویل اموال موضوع اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به متقاضی در زمان صدور سند پذیرش پرداخت:

بده: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به	××××	به مبلغ مازاد قابل دریافت
ریال (دولتی / غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی		
مدت‌دار		
(کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)		
بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی	××××	به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی
(دولتی / غیردولتی)		
(کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)		
بس: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی / غیردولتی)	××××	به مبلغ بهای تمام‌شده اموال
(کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)		

۴-۶-۲- ثبت انتقال به سرفصل تسهیلات استصناع در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع / دولتی / غیردولتی - اول	××××	به مبلغ مازاد قابل دریافت
(کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)		
بس: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال	××××	به مبلغ مازاد قابل دریافت
(دولتی / غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار		
(کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)		

۶-۴-۳- ثبت دریافت وجه از متقاضی در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	×××× به مبلغ مازاد دریافت‌شده
بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی- اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)	×××× به مبلغ مازاد دریافت‌شده

۶-۴-۴- در صورت استتکاف متقاضی از پرداخت وجه در اعتبار اسنادی داخلی-ریالی مدت‌دار بر پایه عقد استصناع نقدی در سررسید پرداخت اعتبار اسنادی داخلی-ریالی مدت‌دار، ضمن این‌که ثبت دریافت وجه از متقاضی در سررسید اعتبار اسنادی داخلی-ریالی اعمال نمی‌گردد و تسهیلات موضوع بند (۶-۴-۲) مشمول طبقه‌بندی طبق مفاد «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری» می‌شود، بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد در تاریخ پایان سال یا در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هر کدام که مقدم باشد، از تاریخ مقرر یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ پایان سال یا مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت نماید:

بده: وجه التزام دریافتنی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)	×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید
بسی: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)	×××× به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه از تاریخ سررسید

۶-۵-۵- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، دیداری و بر پایه عقد استصناع نسبه باشد، باید هم‌زمان با پذیرش پرداخت توسط بانک گشایش‌کننده، ثبت حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال شود:

۶-۵-۱- ثبت اعطای تسهیلات به متقاضی:

بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی- اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)	×××× مبلغ تسهیلات اعطایی (به مبلغ فروش نقدی پس از کسر پیش‌دریافت)
بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)	×××× به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبه	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ بهای تمام شده اموال	××××	بس: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)
به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبه	××××	بس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

۶-۶-۶- چنانچه اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، مدت‌دار و بر پایه عقد استصناع نسبه باشد، باید ثبت‌های حسابداری زیر در دفاتر بانک گشایش‌کننده اعمال شود:

۶-۶-۱- ثبت تحویل اموال/خدمات موضوع اعتبار اسنادی داخلی - ریالی به متقاضی همزمان با صدور سند پذیرش پرداخت:

به مبلغ مازاد قابل دریافت	××××	بده: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال (دولتی/غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار (کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)
به مبلغ پیش‌دریافت مأخوذه از متقاضی	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ بهای تمام شده اموال	××××	بس: اموال در جریان ساخت استصناع (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۸۷۶ و ۳/۱/۰۸۸۶)

۶-۶-۲- ثبت اعطای تسهیلات استصناع به متقاضی در سررسید پرداخت وجه به ذینفع:

به مبلغ تسهیلات اعطایی	××××	بده: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبه	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
به مبلغ مازاد قابل دریافت	××××	بس: بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار به ریال (دولتی/غیردولتی) - اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌دار (کد حساب‌های: ۰۷۹۴ و ۳/۱/۰۷۸۴)
به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبه	××××	بس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)

تبصره- چنانچه حسب مفاد ماده (۱۴) دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی-ریالی، در اعتبار اسنادی داخلی-ریالی در قالب عقد استصناع نقدی، در زمان ارائه اسناد مطابق، متقاضی درخواست دریافت تسهیلات نماید و بانک گشایش‌کننده نیز موافقت خود را اعلام داشته باشد، باید ابتدا قرارداد استصناع نقدی فسخ و سپس قرارداد مراحه نسبی به ترتیب مقرر در دستورالعمل مذکور بین آنها منعقد گردد. لذا در صورت بروز چنین موضوعی، بانک گشایش‌کننده موظف است؛

(۱) ثبت ردیف (۱-۲) بخش دوم این دستورالعمل را در خصوص قرارداد استصناع برگشت و به جای آن ثبت ردیف (۱-۲) بخش اول این دستورالعمل را اعمال نماید؛

(۲) در صورتی که اعتبار اسنادی داخلی-ریالی دیداری باشد، در ثبت ردیف (۱-۳-۶)، سرفصل حساب «تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مراحه/دولتی/غیردولتی با کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵» را جایگزین سرفصل حساب «تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی-اول با کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶» نماید و سایر ثبت‌های حسابداری مربوط به بازپرداخت تسهیلات را مطابق با ردیف‌های (۱۰) الی (۱۵) بخش اول این دستورالعمل انجام دهد؛

(۳) در صورتی که اعتبار اسنادی داخلی-ریالی مدت‌دار باشد، در ثبت ردیف (۱-۴-۶)، سرفصل حساب «تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مراحه/دولتی/غیردولتی با کد حساب‌های: ۵۴۵، ۵۵۵، ۵۶۵ و ۳/۱/۰۵۷۵» را جایگزین سرفصل حساب «تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی-اول با کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶» نماید و سایر ثبت‌های حسابداری مربوط به بازپرداخت تسهیلات را مطابق با ردیف‌های (۱۰) الی (۱۵) بخش اول این دستورالعمل انجام دهد؛

(۴) در صورت لزوم اخذ وثایق اضافی، ثبت‌های حسابداری لازم در خصوص اخذ وثایق و کارمزدهای مترتب بر ارزیابی آن را مطابق با مفاد ردیف (۱) بخش اول این دستورالعمل اعمال نماید.

۶-۷- با توجه به تعیین تکلیف مبلغ اعتبار اسنادی داخلی-ریالی گشایش‌شده، مانده تعهدات متقاضی در قبال بانک گشایش‌کننده در زمان دریافت وجه از متقاضی یا اعطای تسهیلات به وی به شرح ذیل در دفاتر بانک مورد اشاره برگشت می‌گردد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ دریافتی از متقاضی و یا تسهیلات اعطایی به وی	××××	بده: طرف تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۰۱۵)	}
به مبلغ دریافتی از متقاضی و یا تسهیلات اعطایی به وی	××××	پس: تعهدات مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۰۱۵)	

۷- ثبت‌های حسابداری بانک‌های تأییدکننده و تعیین‌شده در زمان ارائه اسناد از سوی
ذینفع:

۷-۱- در صورتی که اسناد به بانک تأییدکننده یا بانک تعیین‌شده ارائه شود، بانک‌های مزبور باید
در بدو امر و قبل از هر گونه اقدام، ثبت‌های حسابداری ذیل را در دفاتر خود اعمال نمایند:

۷-۱-۱- ثبت اسناد واصله در حساب‌های انتظامی:

به مبلغ اسناد ارائه شده	××××	بده: حساب‌های انتظامی- اسناد واصله اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به مبلغ اسناد ارائه شده	××××	پس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

تبصره- چنانچه اسناد توسط بانک تعیین‌شده به بانک گشایش‌کننده یا بانک تأییدکننده
ارسال شود یا پس از بررسی اسناد ارائه شده از سوی ذینفع توسط بانک تأییدکننده،
مشخص گردد اسناد مزبور مغایر بوده و به ذینفع عودت شود یا اسناد یادشده مورد قبول
قرار گیرد و با ذینفع در خصوص پرداخت وجه به وی در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی
دیداری و یا صدور سند تعهد پرداخت در اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار تعیین
تکلیف گردد یا توسط بانک تأییدکننده جهت وصول ارائه شود، ثبت حسابداری فوق عیناً
برگشت می‌شود.

۷-۱-۲- ثبت حسابداری محاسبه و مطالبه کارمزد پذیرش پرداخت، بر اساس مفاد تبصره ذیل ماده

(۶) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی»:

بده: صندوق یا حساب متقاضی/ذینفع یا بدهکاران موقت به ریال ×××× به مبلغ کارمزد متعلقه
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰ یا (کد حساب: ۳/۱/۱۱۷۰)
بس: حساب کارمزد دریافتی ×××× به مبلغ کارمزد متعلقه
(کد حساب: ۳/۲/۰۸۰۰)

۷-۲- در صورتی که اسناد ارائه شده از سوی ذینفع مطابق باشد، هم‌زمان با پذیرش پرداخت، تعهد بانک تأییدکننده انجام شده است، لذا برگشت تعهدات بانک یادشده به شرح زیر در دفاتر ثبت می‌شود:

بده: تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی ×××× به مبلغی که تعهد آن ایفاء گردیده است
سایر بانک‌ها
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۱۱۸)
بس: طرف تعهدات بانک بابت تأیید اعتبارات اسنادی داخلی- ریالی سایر بانک‌ها ×××× به مبلغی که تعهد آن ایفاء گردیده است
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۱۱۸)

۷-۳- در صورتی که اسناد مطابق ارائه شده مربوط به اعتبار اسنادی داخلی- ریالی دیداری باشد، بانک تأییدکننده موظف به پذیرش پرداخت و پرداخت وجه به ذینفع می‌باشد، لذا علاوه بر ثبت‌های حسابداری ردیف (۷-۱) و (۷-۲)، در تاریخ یادشده ثبت ذیل در دفاتر بانک تأییدکننده اعمال می‌شود:

بده: حساب بین بانک‌ها ×××× به مبلغ پرداخت‌شده به ذینفع
(کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)
بس: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی ×××× به مبلغ پرداخت‌شده به ذینفع
فروخته شده
(کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)

۷-۳-۱- بانک تأییدکننده پس از پرداخت وجه به ذینفع، اسناد مربوط به آن را جهت وصول وجه به بانک گشایش‌کننده ارسال می‌دارد. پس از بررسی اسناد توسط بانک گشایش‌کننده و دریافت وجه مزبور از بانک یادشده، بانک تأییدکننده وصول مبلغ مذکور را به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌نماید:

بده: صندوق یا حساب بانک گشایش‌کننده (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	××××	به مبلغ دریافت‌شده
بسی: حساب بین بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)	××××	به مبلغ دریافت‌شده

۷-۴- در صورتی که اسناد مطابق ارائه شده مربوط به اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار باشد، بانک تأییدکننده موظف به پذیرش پرداخت و تعهد پرداخت وجه آن به ذینفع در سررسید پرداخت می‌باشد، لذا بانک مزبور باید علاوه بر ثبت‌های حسابداری ردیف (۷-۱) و (۷-۲)، در تاریخ پذیرش پرداخت (صدور سند تعهد پرداخت)، رویداد مالی یادشده را به شرح زیر در دفاتر خود ثبت نماید:

بده: حساب بین بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)	××××	به مبلغ وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد
بسی: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)	××××	به مبلغ وجه اسناد که باید در سررسید، پرداخت گردد

۷-۴-۱- در سررسید پرداخت، بانک تأییدکننده هم‌زمان با پرداخت وجه به ذینفع و تسویه حساب با وی، باید ثبت حسابداری زیر در دفاتر خود صادر نماید:

بده: حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی)- سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)	××××	به مبلغ پرداخت‌شده
بسی: حساب ذینفع/حساب انواع چک‌های بانکی فروخته شده (کد حساب: ۳/۲/۰۳۱۰)	××××	به مبلغ پرداخت‌شده

۷-۴-۲- در سررسید پرداخت، وصول وجه از بانک گشایش‌کننده، به شرح ذیل در دفاتر بانک تأییدکننده اعمال می‌شود:

به مبلغ دریافت‌شده	xxxx	بده: صندوق یا حساب بانک گشایش‌کننده (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ دریافت‌شده	xxxx	بس: حساب بین بانک‌ها (کد حساب: ۳/۱/۰۲۳۰)

۸- ثبت‌های حسابداری اصلاح اعتبار اسنادی داخلی- ریالی:

۸-۱- چنانچه وفق مفاد فصل پنجم دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، حسب درخواست متقاضی، پذیرش بانک گشایش‌کننده و موافقت ذینفع، اعتبار اسنادی داخلی- ریالی اصلاح گردد، به عنوان مثال؛ سررسید یا مبلغ اعتبار اسنادی داخلی- ریالی تغییر یابد، بانک‌های ذی‌ربط موظفند در دفاتر خود تمامی ثبت‌های حسابداری مرتبط با آن اصلاحیه، از جمله ثبت‌های حسابداری تعدیل و تایق، کارمزد و تعهدات را به شرح مندرج در این دستورالعمل اعمال نمایند. در صورت موافقت بانک تأییدکننده با اصلاح اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، بانک مزبور نیز موظف می‌باشد؛ ثبت‌های اصلاحی لازم را در دفاتر خود اعمال نماید.

۹- ثبت‌های حسابداری درخواست ابطال یا انقضای مدت اعتبار اسنادی داخلی- ریالی و عدم ارائه اسناد مطابق از سوی ذینفع:

۹-۱- در صورتی که قبل از سررسید اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، بنا به هر دلیلی درخواست ابطال اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مطرح و بر اساس ضوابط و مقررات، با این موضوع موافقت و اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مزبور ابطال گردد و یا اعتبار اسنادی داخلی- ریالی به اتمام رسیده باشد و در طی این مدت، ذینفع اسناد مطابق را ارائه ننموده باشد و یا در صورت مغایرت در اسناد و اعلام به متقاضی، وی عدم موافقت خود را در این رابطه اظهار داشته باشد؛ بانک‌های ذی‌ربط موظف می‌باشند، ثبت‌های حسابداری مربوط به برگشت پیش دریافت، تعهدات، وثایق، قراردادهای ... را در دفاتر خود اعمال نمایند. همچنین بانک گشایش‌کننده موظف می‌باشد؛ بر اساس ماده (۳) «ضوابط ناظر بر تعرفه‌های بانکی اعتبار اسنادی داخلی- ریالی» مبلغ سود استصناع نقدی موضوع ماده (۲) ضوابط مذکور را پس از کسر حداکثر ۹۰ درصد به عنوان جبران هزینه‌های عملیاتی بانک، به متقاضی عودت دهد. لذا ثبت حسابداری زیر در دفاتر وی اعمال خواهد شد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به مبلغ سود محاسبه شده استصناع نقدی (حداقل ۴۰۰,۰۰۰ ریال)	××××	بده: پیش‌دریافت از مشتریان بابت اعتبارات اسنادی داخلی (دولتی/غیردولتی) - سود استصناع نقدی (کد حساب‌های: ۳۶۹ و ۳/۲/۰۳۶۸)
به مبلغ برگشت‌شده به متقاضی	××××	بس: صندوق/حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ تحقق یافته بابت جبران هزینه‌های عملیاتی بانک گشایش‌کننده	××××	بس: حساب درآمدهای متفرقه (کد حساب: ۳/۲/۰۸۲۰)

۱۰- ثبت‌های حسابداری بانک گشایش‌کننده در مراحل بازپرداخت تسهیلات اعطایی در

قالب عقد استصناع نسبی:

به مبلغ تسهیلات اعطایی و سود مربوط/مبلغ وصولی	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	××××	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۱-۱۰- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع به صورت نسبیه دفعی بازپرداخت گردد، وصول

تسهیلات در سررسید، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

۱۰-۲- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع به صورت نسبیه دفعی بازپرداخت گردد، شناسایی

درآمد در سررسید تسهیلات به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سود دوران بازپرداخت	××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود دوران بازپرداخت	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۰-۳- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع به صورت نسبیه اقساطی بازپرداخت گردد،

وصول تسهیلات در سررسید هر قسط، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

به میزان مبلغ هر قسط	xxxx	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
به میزان اصل هر قسط	xxxx	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
به میزان سود هر قسط	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۱۰-۴- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع به صورت نسبیه اقساطی بازپرداخت گردد، شناسایی درآمد در سررسید هر قسط به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سود مربوط به قسط	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود مربوط به قسط	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۰-۵- چنانچه تسهیلات اعطایی استصناع نسبیه دفعی و اقساطی در سررسید مقرر بازپرداخت نگردد، در سررسید تسهیلات یا هر قسط، درآمد مربوط شناسایی و به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبیه دفعی یا سود مربوط به قسط در استصناع نسبیه اقساطی	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود دوران بازپرداخت در استصناع نسبیه دفعی یا سود مربوط به قسط در استصناع نسبیه اقساطی	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۱- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات استصناع نسبیه در مقطع تهیه صورت‌های مالی:

۱۱-۱- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد استصناع اول به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (سال «الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (سال «ب»)

باشد، در این صورت ثبت زیر در پایان دوره‌ای که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

به میزان سود مربوط به سال «الف»	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود مربوط به سال «الف»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۱-۲- در زمان سررسید که در دوره آینده (سال «ب») خواهد بود، دو حالت به شرح ذیل محتمل می‌باشد:

۱۱-۲-۱- **حالت اول:** در صورتی که تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) شود، علاوه بر ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات نسبه دفعی و اقساطی به ترتیب به شرح ثبت‌های ردیف (۱۰-۱) و (۱۰-۳)، ثبت حسابداری زیر نیز انجام می‌شود:

به میزان سود مربوط به سال «ب»	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود مربوط به سال «ب»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۱-۲-۲- **حالت دوم:** در صورتی که تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) نشود:

به میزان سود مربوط به سال «ب»	xxxx	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)
به میزان سود مربوط به سال «ب»	xxxx	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۱۲- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۱۲-۱- در مورد تسهیلاتی که در سررسید وصول نشده است، در در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

<p>به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××</p> <p>به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××</p>	<p>بده: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)</p> <p>بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)</p>
---	--

۱۲-۱-۱- بانک گشایش‌کننده موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷، شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه‌التزام متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید:

<p>به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده ××××</p> <p>به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده ××××</p>	<p>بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)</p> <p>بس: سود معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۶۰۰ و ۳/۲/۰۵۹۰)</p>
---	--

۱۳- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیرجاری:

۱۳-۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع نسبیه دفعی، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به طبقات غیرجاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

××××	به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
××××	دین تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
××××	به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم	استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
××××	مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
××××	به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
××××	مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)
××××	به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	
××××	به میزان مابه‌التفاوت کل وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	

۱۳-۲- در صورتی که تسهیلات اعطایی استصناع نسبیہ اقساطی، پس از سررسید و قبل از انتقال

تسهیلات مذکور به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

××××	به مبلغ اصل، سود و وجه‌التزام تأخیر	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
××××	تأدیه دین قسط یا اقساط وصولی	بس: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای
××××	به مبلغ اصل قسط یا اقساط وصولی	استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)
××××	به مبلغ سود قسط یا اقساط وصولی	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
××××	به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)
××××	به میزان مابه‌التفاوت کل وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده	بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)

۱۴- ثبت حسابداری وصول تسهیلات قبل از سررسید:

۱۴-۱- در صورت بازپرداخت تسهیلات قبل از سررسید، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	××××	به میزان مبلغ وصولی
بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)	××××	به میزان سود تسهیلات وصولی
بسی: تسهیلات اعطایی تبصره‌ای استصناع/دولتی/غیردولتی - اول (کد حساب‌های: ۵۴۶، ۵۶۶، ۵۵۶ و ۳/۱/۰۵۷۶)	××××	به میزان اصل تسهیلات وصولی
بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)	××××	به میزان سود تسهیلات وصولی
بسی: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)	××××	به میزان سود دریافتی

۱۵- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد استصناع نقدی یا نسبی:

۱۵-۱- پس از تسویه کامل قرارداد استصناع، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی برگشت می‌شود:

بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	××××	به مبلغ یک ریال
بسی: حساب‌های انتظامی - قراردادهای استصناع اول اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	××××	به مبلغ یک ریال

۱۵-۲- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:

بسی: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	××××	به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه /قیمت مورد محاسبه سهام
بده: حساب‌های انتظامی - وثایق اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	××××	به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام

۱۵-۳- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××
		بده: طرف حساب‌های انتظامی	
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	
		بس: حساب‌های انتظامی- برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی	
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	

بخش سوم: عملیات حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار در قالب عقد خرید دین

عملیات حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی مدت‌دار بر اساس مفاد فصل هفتم "دستورالعمل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی" و نیز در چارچوب مقررات خرید دین (مصوب شورای پول و اعتبار)، به شرح ذیل می‌باشد:

۱- ثبت‌های حسابداری و تالیق مأخوذه:

۱-۱- قبل از تنزیل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی، در صورت اخذ وثیقه از ذینفع، چنان‌چه وثایق مزبور از نوع اموال منقول و یا غیرمنقول باشد، به مبلغ ترهین، اگر از نوع اشیاء قیمتی باشد، به ارزش کارشناسی اشیاء مزبور و در صورتی که از نوع اوراق بهادار تضمینی باشد، به مبلغ تعهد شده و چنان‌چه از نوع سهام باشد، به مبلغ قیمت مورد محاسبه، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	بده: حساب‌های انتظامی- وثایق تنزیل اعتبار اسنادی داخلی- ریالی
		(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی
		(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۱-۲- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک ریال به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بده: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۲- ثبت‌های حسابداری زمان انعقاد قرارداد خرید دین:

۱-۲- پس از انعقاد قرارداد خرید دین، قرارداد مذکور در حساب انتظامی قراردادها به مبلغ یک ریال به شرح ذیل ثبت می‌گردد:

به مبلغ یک ریال	××××	بده: حساب‌های انتظامی - قراردادهای خرید دین اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)	}
به مبلغ یک ریال	××××	بس: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)	

۲-۲- مبلغ دریافتی بابت ابطال تمبر مالیاتی باید به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت شود:

به مبلغ تمبر	××××	بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	}
به مبلغ تمبر	××××	بس: حساب تمبر مالیاتی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۵۰)	

۳- ثبت‌های حسابداری خرید سند تعهد پرداخت:

۱-۳- مبلغ پرداختی توسط بانک تنزیل‌کننده به داین بابت خرید سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:

به مبلغ پرداختی بابت خرید سند تعهد پرداخت	××××	بده: تسهیلات اعطایی / خرید دین / دولتی / غیردولتی (کد حساب: ۵۶۷ و ۳/۱/۰۵۷۷)	}
به میزان مابه‌التفاوت مبلغ اسمی سند تعهد پرداخت و مبلغ پرداختی به داین	××××	بده: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)	
به مبلغ پرداختی به داین	××××	بس: صندوق یا حساب داین (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	
به میزان مابه‌التفاوت مبلغ اسمی سند تعهد پرداخت و مبلغ پرداختی به داین	××××	بس: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی / غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)	

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

- ۳-۲- تعداد برگ‌های سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی خریداری شده، به ازای هر برگ، یک ریال به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌شود:
- بده: حساب‌های انتظامی - سند تعهد پرداخت خریداری شده ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)
- بس: طرف حساب‌های انتظامی ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
- ۴-۴- ثبت‌های حسابداری در سررسید سند تعهد پرداخت:
- ۴-۱- وصول وجه سند تعهد پرداخت خریداری شده اعتبار اسنادی داخلی - ریالی، در سررسید به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌گردد:
- بده: صندوق یا حساب مدیون ×××× به مبلغ اسمی سند تعهد پرداخت
(کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)
- بس: تسهیلات اعطایی / خرید دین / دولتی / غیردولتی ×××× به مبلغ پرداختی بابت خرید سند تعهد پرداخت
(کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۷ و ۵۶۷)
- بس: سود دریافتی تسهیلات ×××× به میزان مابه‌التفاوت مبلغ اسمی سند تعهد پرداخت و مبلغ پرداختی به داین
(کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)
- ۴-۲- هم‌زمان با ثبت وصول وجه اسناد، شناسایی درآمد تسهیلات نیز به شرح ذیل در حساب‌ها ثبت می‌گردد:
- بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی / غیردولتی) ×××× به میزان سود دوره مربوطه
(کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
- بس: سود دریافتی تسهیلات ×××× به میزان سود دوره مربوطه
(کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)
- ۴-۳- هم‌زمان با ثبت وصول وجه اسناد، حساب‌های انتظامی مربوط به سند تعهد پرداخت خریداری شده به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:
- بده: طرف حساب‌های انتظامی ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
- بس: حساب‌های انتظامی - سند تعهد پرداخت خریداری شده ×××× به ازای هر برگ یک ریال
(کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

تبصره- مؤکداً یادآور می‌گردد، ثبت موضوع این بند صرفاً در صورت وصول وجه اسناد برگشت داده می‌شود، در غیر این صورت در دفاتر باقی می‌ماند.

۵- ثبت‌های حسابداری شناسایی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین:

۵-۱- در صورتی که وجه سند تعهد پرداخت در سررسید از مدیون وصول نگردد، علاوه بر این که حساب تسهیلات اعطایی خرید دین همانند سایر تسهیلات اعطایی مشمول «دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری» می‌گردد، در مقاطعی که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، هرکدام که مقدم باشد، از تاریخ سررسید یا تاریخ آخرین محاسبه وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین تا تاریخ مقطع تهیه صورت‌های مالی، وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه محاسبه و به شرح زیر در حساب‌ها ثبت خواهد شد:

به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××	بده: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)	}
به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه ××××	بپس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)	

۵-۱-۱- بانک تنزیل‌کننده موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره م/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷، شناسایی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه‌التزام متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و ثبت حسابداری زیر را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید:

به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده ××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۵۵۰)	}
به میزان سودهای سررسید شده‌ی شناسایی نشده ××××	بپس: سود معوق تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۶۰۰ و ۳/۲/۰۵۹۰)	

۶- ثبت‌های حسابداری وصول تسهیلات خرید دین پس از سررسید و قبل از انتقال به طبقات غیر جاری:

۶-۱- در صورتی که تسهیلات اعطایی خرید دین، پس از سررسید و قبل از انتقال تسهیلات مذکور به طبقات غیر جاری وصول گردد، ثبت حسابداری زیر انجام می‌شود:

بده: صندوق یا حساب متقاضی (کد حساب: ۳/۱/۰۰۱۰)	××××	به مبلغ اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیلات اعطایی/مبلغ وصولی
بس: تسهیلات اعطایی/خرید دین / دولتی / غیردولتی (کد حساب: ۳/۱/۰۵۷۷ و ۵۶۷)	××××	به مبلغ اصل تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به اصل تسهیلات از مبلغ وصولی
بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)	××××	به مبلغ سود تسهیلات اعطایی/سهم مربوط به سود تسهیلات از مبلغ وصولی
بس: وجه التزام دریافتی (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۸)	××××	به میزان وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده
بس: وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی (کد حساب: ۳/۲/۰۷۵۰)	××××	به میزان مابه‌التفاوت کل وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین شناسایی شده

۷- ثبت‌های حسابداری تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در مقطع تهیه صورت‌های مالی:

۷-۱- در صورتی که زمان سررسید (تسویه) قرارداد به گونه‌ای باشد که بخشی از سود آن مربوط به یک دوره (سال «الف») و بخشی دیگر مربوط به دوره آینده (سال «ب») باشد، در این صورت ثبت زیر در پایان دوره‌ای که تهیه صورت‌های مالی موردنظر است، صورت می‌پذیرد:

بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۳/۲/۰۵۵۰ و ۵۶۰)	××××	به میزان سود مربوط به سال «الف»
بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)	××××	به میزان سود مربوط به سال «الف»

۷-۲- در زمان سررسید که در دوره آینده (سال «ب») خواهد بود، دو حالت محتمل است:
 ۷-۲-۱- **حالت اول:** در صورتی که تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) شود، علاوه بر ثبت حسابداری وصول تسهیلات خرید دین به شرح ثبت ردیف (۴-۱)، ثبت حسابداری زیر نیز انجام می‌شود:

به میزان سود مربوط به سال «ب»	××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مربوط به سال «ب»	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۷-۲-۱- **حالت دوم:** تسهیلات در سررسید تسویه (وصول) نشود:

به میزان سود مربوط به سال «ب»	××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مربوط به سال «ب»	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۸- ثبت‌های حسابداری بازخرید سند تعهد پرداخت

۸-۱- در صورت بازخرید سند تعهد پرداخت توسط داین یا بانک مرکزی، موضوع مواد (۸) و (۹) دستورالعمل اجرایی عقد خرید دین، سود حاصل از نگهداری سند تعهد پرداخت و همچنین بازخرید اسناد مزبور به شرح زیر در حساب‌ها ثبت می‌شود:

۸-۱-۱- **ثبت حسابداری سود حاصل از نگهداری سند تعهد پرداخت**

به میزان سود مکتسبه از زمان خرید سند تعهد پرداخت یا آخرین مقطع شناسایی سود	××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به میزان سود مکتسبه از زمان خرید سند تعهد پرداخت یا آخرین مقطع شناسایی سود	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۲/۰۷۷۰)

۸-۱-۲- ثبت حسابداری باز خرید سند تعهد پرداخت

به مبلغ فروش نقدی سند تعهد پرداخت	××××	بده: صندوق یا حساب ذینفع/جاری نزد بانک مرکزی (کد حساب‌های: ۳/۱/۰۰۱۰ یا ۳/۱/۰۰۸۰)
به میزان مانده حساب پس از اعمال ثبت ردیف قبل	××××	بده: سود سال‌های آینده تسهیلات (دولتی/غیردولتی) (کد حساب‌های: ۵۶۰ و ۳/۲/۰۵۵۰)
به مبلغ پرداختی بابت خرید سند تعهد پرداخت	××××	بس: تسهیلات اعطایی/خرید دین/دولتی/غیردولتی (کد حساب: ۵۶۷ و ۳/۱/۰۵۷۷)
به میزان مانده حساب	××××	بس: سود دریافتی تسهیلات (کد حساب: ۳/۱/۰۷۹۷)

۸-۱-۳- ثبت حسابداری برگشت حساب‌های انتظامی

به ازای هر برگ یک ریال	××××	بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)
به اپزای هر برگ یک ریال	××××	بس: حساب‌های انتظامی - سند تعهد پرداخت خریداری شده (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)

تبصره - علاوه بر ثبت‌های حسابداری فوق، ثبت‌های حسابداری موضوع ردیف (۱۰) نیز باید اعمال گردد.

۹- ثبت‌های حسابداری تنزیل اعتبار اسنادی داخلی توسط بانک گشایش‌کننده یا بانک تأییدکننده:

۹-۱- چنانچه سند تعهد پرداخت صادره توسط بانک گشایش‌کننده یا بانک تأییدکننده، نزد همان بانک تنزیل گردد، بانک یادشده موظف می‌باشد، تمامی رویدادهای مالی مرتبط با فرآیند تنزیل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مربوط را وفق مفاد این دستورالعمل در دفاتر خود ثبت نماید. در پایان دوره مالی، از آنجایی که بخشی از تسهیلات اعطایی خرید دین، بابت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی مدت‌داری می‌باشد که سند تعهد پرداخت آن توسط همان بانک صادر شده است، لذا باید مبلغ مزبور در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی در خصوص حساب‌های "حساب بدهی بانک بابت پذیرش اسناد اعتبارات اسنادی و بروات ریالی مدت‌دار (دولتی/غیردولتی) - سند تعهد پرداخت اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب‌های: ۷۹۴ و ۳/۲/۰۷۸۴)" و "تسهیلات اعطایی/خرید دین/دولتی/غیردولتی" (کد حساب: ۵۶۷ و ۳/۱/۰۵۷۷) افشاء شود.

۱۰- ثبت‌های حسابداری زمان تسویه قرارداد خرید دین:

۱-۱۰- پس از تسویه کامل قرارداد خرید دین، قرارداد مزبور به شرح ذیل از حساب‌های انتظامی

برگشت می‌شود:

<p>به مبلغ یک ریال ××××</p> <p>به مبلغ یک ریال ××××</p>	<p>بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)</p> <p>بس: حساب‌های انتظامی - قراردادهای خرید دین اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)</p>	}
---	--	---

۲-۱۰- پس از استرداد وثایق مأخوذه، حساب‌های انتظامی مربوط به وثایق مأخوذه به شرح ذیل

از حساب‌ها برگشت می‌شود:

<p>به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام</p> <p>به مبلغ ترهین اموال/ارزش کارشناسی اشیاء قیمتی/مبلغ تعهد شده اوراق بهادار مأخوذه/قیمت مورد محاسبه سهام</p>	<p>بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)</p> <p>بس: حساب‌های انتظامی - وثایق تنزیل اعتبار اسنادی داخلی - ریالی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)</p>	}
---	--	---

۳-۱۰- تعداد برگ‌های اوراق بهادار و قطعه‌های اشیاء قیمتی به ازای هر برگ و یا قطعه، یک

ریال به شرح ذیل از حساب‌ها برگشت می‌شود:

<p>به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××</p> <p>به ازای هر برگ و یا قطعه یک ریال ××××</p>	<p>بده: طرف حساب‌های انتظامی (کد حساب: ۵/۳/۲/۰۲۰۰)</p> <p>بس: حساب‌های انتظامی - برگ‌های اوراق بهادار و اشیاء قیمتی (کد حساب: ۵/۳/۱/۰۲۱۰)</p>	}
---	---	---

«دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی» در نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب رسید و در خصوص اعتبارات اسنادی داخلی - ریالی که از تاریخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۵ به بعد گشایش شده‌اند، لازم‌الاجرا است.

بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۱۰۱۱ مورخ ۱۳/۰۵/۱۳۹۲؛ ابلاغ مجموعه تکالیف شبکه بانکی کشور در قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، با اشاره به ابلاغیه شماره ۶۷۱۵۶ مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۶ مقام محترم ریاست جمهوری در خصوص «قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور»، برخی موارد مرتبط با تکالیف و وظایف شبکه بانکی کشور در قانون یادشده به شرح زیر ارسال می‌گردد:

”جزء ۸ از بند ۵- (در ارتباط با تسهیلات اعطایی از محل منابع صندوق توسعه ملی) مدیران عامل بانک‌های دولتی و غیردولتی موظفند حداکثر طی یک هفته پس از تاریخ درخواست تسهیلات، کلیه مدارک مورد نیاز را به صورت کتبی به اطلاع متقاضی برسانند و پس از تحویل کلیه مدارک موظفند حداکثر طی دو ماه نسبت به بررسی توجیه فنی، اقتصادی و مالی طرح و اهلیت متقاضی اقدام و در صورت تأیید به صندوق توسعه ملی ارسال نمایند. رئیس هیأت عامل صندوق توسعه ملی حداکثر ظرف پانزده روز نسبت به اعلام نظر در رابطه با پرداخت تسهیلات در قالب قرارداد عاملیت با بانک ذی ربط اقدام می‌کند. بانک عامل حداکثر طی یک ماه نسبت به عقد قرارداد تسهیلات به متقاضی اقدام و ظرف دو هفته آن را پرداخت می‌کند.

بند ۱۴- کلیه بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری دولتی و خصوصی عامل موظفند (در صورت درخواست متقاضی) متناسب با بازپرداخت هر بخش از تسهیلات پرداختی به واحدهای تولیدی نسبت به آزادسازی وثیقه‌های مازاد و یا تبدیل وثیقه مناسب به میزان باقیمانده تسهیلات، حسب درخواست اقدام نمایند.

بند ۲۰- بانک‌ها موظفند تسهیلات ارزی و ریالی مورد نیاز طرح‌های دارای توجیه فنی و اقتصادی در حوزه فعالیت‌های صنعتی، معدنی و کشاورزی را هم‌زمان بررسی و تعیین تکلیف نموده و تسهیلات مصوب را براساس زمان بندی اجرای طرح و پیشرفت کار پرداخت نمایند. در صورت عدم پرداخت تسهیلات مطابق برنامه زمان بندی شده مصوب، متناسب با تأخیر در پرداخت، تسهیلات اعطائی قبلی، بدون دریافت جریمه استمهال شده و به‌روز می‌گردد.

تبصره ۵- در صورت عدم رعایت زمان بندی پرداخت تسهیلات ارزی و ریالی توسط بانک عامل که موجب تحمیل هزینه مزاد بر سرمایه گذاری گردد، بانک عامل موظف است براساس نظر کارشناس رسمی، هزینه تحمیلی را جبران کند.

جزء ۲ از بند ۲۷- به منظور نظارت بر فروش اموال یا دارایی‌های غیر جاری و همچنین اخذ تسهیلات توسط بنگاه‌های در حال واگذاری و واگذار شده به صورت کنترلی، اسامی این بنگاه‌ها از سوی سازمان خصوصی سازی به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می شود. سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است ثبت هرگونه تغییرات در زمینه اساسنامه، سرمایه و همچنین ثبت هرگونه دخل و تصرف در اموال شرکت‌های مزبور از جمله نقل و انتقال، ترهین، خرید و فروش و اجاره را پس از اخذ مجوز کتبی از سازمان خصوصی سازی انجام دهد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است اعطای هرگونه تسهیلات به شرکت‌های مذکور را مشروط به اخذ مجوز از سازمان خصوصی سازی نماید.

سازمان خصوصی سازی موظف است رعایت حکم این جزء را هر سه ماه یک بار به وزارت امور اقتصادی و دارایی و دیوان محاسبات کشور گزارش نماید.

جزء ۱۱ از بند ۲۷- کلیه شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ و همچنین شرکت‌های دولتی موضوع بند (۳) ماده (۱۸) قانون اصلاح موادی از قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مشمول مقررات مواد (۳۱)، (۳۹) و (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور می باشند. عدم رعایت مفاد ماده (۷۶) قانون محاسبات عمومی کشور در مورد حساب‌هایی که خلاف مقررات مذکور گشایش یافته است، تصرف غیرمجاز در اموال دولتی محسوب می گردد و تمامی بانک‌های عامل مکلفند قبل از افتتاح حساب برای این قبیل شرکت‌ها مجوز خزانه‌داری کل کشور را دریافت نمایند و نسبت به بستن حساب‌هایی که برخلاف این جزء افتتاح شده‌اند، اقدام نمایند. نظارت بر این جزء مشترکاً به عهده بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و خزانه‌داری کل کشور است.

بند ۴۳- بانک‌های عامل مکلفند سود تسهیلات اعطائی را مطابق دستورالعمل شورای پول و اعتبار دریافت نمایند. در صورتی که سود تسهیلات اعطائی بالاتر از نرخ سود تعیین شده توسط

شورای پول و اعتبار باشد، دولت مکلف است مبلغ مازاد را به عنوان جریمه تشخیص داده و صد در صد (۱۰۰٪) آن را وصول نماید.

بند ۴۴- بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری دولتی و خصوصی مجاز به دریافت سود و کارمزد بیش از نرخ مصوب شورای پول و اعتبار نمی‌باشند.

خواهشمند است دستور فرمایند، ضمن تمهید مقدمات اجرای موارد مطروحه، مراتب به قید تسریع، به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت دقیق گردد. /۱۶۳۸۹۷۵/س

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

مرتضی ستاک

۳۸۳۱-۲

۳۸۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۳۰۲۲ مورخ ۹۲/۱۵/۱۵؛ ابلاغ آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد

باسلام

احتراماً؛ پیرو بخشنامه‌های شماره ۹۱/۱۴۳۲۵۹ مورخ ۹۱/۶/۱ و ۱۳۹۱/۸/۱۷۷۱ مورخ ۹۲/۳/۲۳ در خصوص ارسال «اساسنامه صندوق ضمانت سپرده‌ها، موضوع تصویب‌نامه‌های شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۱۰۲۵۹۵ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ هیأت محترم وزیران و ۴۸۰۰۳/ت/۴۷۶۳۲ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱ کمیسیون موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی» و در اجرای بند (ج) ماده (۹۵) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه کشور، بدین‌وسیله به پیوست تصویر «آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۰۹۹۸/ت/۴۸۳۶۷ مورخ ۱۳۹۲/۵/۲ هیأت محترم وزیران، جهت استحضار ایفاد می‌گردد. خواهشمند است مراتب را به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ نموده و بر حسن اجرای ضوابط فوق‌الذکر، اهتمام و نظارت جدی به عمل آورند. / ۱۶۸۱۳۴۶ ص

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیرحسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۳۰۲۲ مورخ ۹۲/۰۵/۱۵)

«با صلوات بر محمد و آل محمد»
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۹۰/۲۸۰۴۱۴ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و بند (ج) ماده ۹۵ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹ - آیین نامه میزان و نحوه دریافت عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها

ماده ۱- اصطلاحات مندرج در این آیین نامه، در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

ب- صندوق: صندوق ضمانت سپرده‌ها.

ج- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

سپرده‌گذار: شخصی که مبادرت به تودیع سپرده نزد مؤسسه اعتباری می‌نماید.

شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که با مجوز و تحت نظارت بانک مرکزی

در ایران فعالیت می‌نماید.

ماده ۲- پرداخت حق عضویت برای تمامی مؤسسات اعتباری و شعب بانک‌های خارجی در صندوق الزامی است.

تبصره ۱- شعبه بانک خارجی که سپرده‌های آن تحت پوشش نهاد ضمانت سپرده‌ها در کشور مبدأ، معادل حداقل میزان ضمانت صندوق باشد، می‌تواند از عضویت در صندوق مستثنی شود.

تبصره ۲- چنانچه حدود ضمانت سپرده‌های شعبه بانک خارجی توسط نهاد ضمانت سپرده‌ها در کشور مبدأ، کمتر از حدود ضمانت صندوق باشد، یا سپرده‌های شعبه بانک خارجی در کشور مبدأ تحت هیچ ضمانتی نباشد، شعبه بانک خارجی ذیربط باید در خصوص سپرده‌هایی که نزد شعبه آن در ایران تودیع می‌شود، به عضویت صندوق درآید.

تبصره ۳- بانک مرکزی موظف است هنگام صدور مجوز برای فعالیت شعبه بانک خارجی موضوع تبصره (۲)، تمهیدات لازم را برای ضمانت سپرده‌هایی که نزد شعبه بانک خارجی در ایران تودیع شده‌اند، توسط مقام ذیربط در کشور مبدأ، اتخاذ نماید.

ماده ۳- بانک مرکزی باید قبل از موافقت با تأسیس شعبه بانک خارجی موضوع تبصره ۲ ماده (۲) در ایران، در مورد نحوه تعامل بانک خارجی یا شعبه آن با صندوق، از جمله پرداخت حق عضویت‌ها، زمان و شرایط پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران این شعبه در مواقع لزوم، و نحوه تصفیه بانک خارجی یا شعبه آن با صندوق، با مقام ذیربط در کشور مبدأ به توافق برسد.

ماده ۴- صندوق از محل حق عضویت‌های اولیه، سالانه و خاص دریافتی از مؤسسات اعتباری اداره می‌شود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به پرداخت حق عضویت‌های یاد شده به صندوق، مطابق با مفاد این آیین‌نامه، اقدام نماید.

تبصره ۵- دریافت حق عضویت‌ها به صورت واریز وجه آنها توسط مؤسسه اعتباری، به حساب صندوق نزد بانک مرکزی صورت می‌گیرد.

ماده ۶- حق عضویت پرداختی مؤسسه اعتباری در چارچوب این آیین‌نامه به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی همان سال مؤسسه اعتباری منظور می‌گردد.

ماده ۷- حق عضویت اولیه مؤسسه اعتباری معادل دو درصد سرمایه پرداخت شده مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره ۵- حق عضویت اولیه شعبه بانک خارجی معادل دو درصد سرمایه اعطایی برای تأسیس شعبه بانک خارجی است که این مبلغ باید طی مدت مذکور در ماده (۸) پرداخت گردد.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است ظرف مدت سی روز پس از تاریخ ثبت سرمایه در مرجع ثبت شرکت‌ها نسبت به پرداخت حق عضویت اولیه خود یا پرداخت ما به التفاوت حق عضویت اولیه خود در صورت افزایش سرمایه ظرف مدت سی روز پس از تاریخ افزایش سرمایه، به صندوق اقدام نماید.

تبصره ۵- مؤسسه اعتباری تأسیس شده قبل از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، مکلف است ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه نسبت به واریز حق عضویت اولیه خود مطابق با این ماده اقدام نماید.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است برای هر سال، حق عضویتی تحت عنوان حق عضویت سالانه به صندوق پرداخت نماید که به شرح زیر دریافت می‌گردد:

۱- برای سال اول فعالیت صندوق، معادل یک و نیم درصد از میانگین مانده روزانه (روزهای تقویمی سال) تمامی سپرده‌های مؤسسه اعتباری در سال مالی گذشته.

۲- میزان حق عضویت سالانه برای سال دوم به بعد فعالیت صندوق، بر مبنای درصدی از میانگین مانده روزانه (روزهای تقویمی سال) تمامی سپرده‌های مؤسسه اعتباری در سال مالی گذشته، توسط هیأت امنای صندوق تعیین می‌شود. در هر صورت، درصد فوق از سه درصد بیشتر نخواهد بود.

تبصره ۱- صندوق موظف است نحوه محاسبه و میزان حق عضویت سالانه مؤسسه اعتباری در هر سال را تا پایان فروردین ماه همان سال، به مؤسسه اعتباری اعلام نماید.

تبصره ۲- «حق عضویت سالانه» مؤسسه اعتباری تازه تأسیس، باید متناسب با دوره زمانی پس از شروع عملیات سپرده‌گیری تا پایان همان سال محاسبه گردد.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری و شعبه بانک خارجی موظفند حق عضویت سالانه هر سال خود را حداکثر تا پایان خرداد ماه سال بعد، پرداخت نمایند.

تبصره- در شرایط اضطراری و در صورت عدم تکافوی منابع صندوق برای پرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران، صندوق می‌تواند منابع خود را از طریق اخذ حق عضویت سالانه از مؤسسات اعتباری، پیش از موعد مقرر تأمین نماید.

ماده ۱۱- هرگاه میزان منابع صندوق از بیست درصد سپرده‌های مشمول ضمانت مؤسسات اعتباری فراتر رود، صندوق می‌تواند با رعایت مقررات مربوط، نسبت به کاهش میزان حق عضویت سالانه پرداختی اقدام نماید.

ماده ۱۲- کاهش حق عضویت سالانه در مورد مؤسسه اعتباری که بر اساس اعلام بانک مرکزی مشمول اقدامات نظارتی یا انتظامی شده است، نباید اعمال گردد.

ماده ۱۳- در صورت افزایش ریسک فعالیت‌های مؤسسه اعتباری، حداکثر تا دو نوبت در هر سال از مؤسسه اعتباری ذریب‌حق عضویتی تحت عنوان حق عضویت خاص دریافت می‌گردد. تبصره- دریافت حق عضویت خاص بر مبنای استانداردهای تعیین شده توسط بانک مرکزی در زمینه اندازه‌گیری ریسک و بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد بانک مرکزی به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۱۴- حق عضویت‌های پرداختی توسط مؤسسه اعتباری تحت هیچ شرایطی قابل برگشت نخواهد بود.

ماده ۱۵- چنانچه مؤسسه اعتباری از پرداخت حق عضویت خود ظرف سه ماه پس از مهلت‌های مقرر امتناع ورزد، صندوق موظف است مراتب را به رئیس کل بانک مرکزی جهت اعمال اقدامات نظارتی از جمله سلب صلاحیت مدیران و نیز اقدامات مصرح در بند (۱۱) ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور- مصوب ۱۳۵۱- شامل محدود نمودن عملیات سپرده‌گیری مؤسسه اعتباری متخلف اعلام نماید. اعمال بند مذکور منوط به اخذ مجوز لازم از شورای پول و اعتبار خواهد بود.

ماده ۱۶- حق عضویت‌های دریافتی از مؤسسات اعتباری پس از کسر هزینه‌های مرتبط با اداره امور صندوق، به بازپرداخت سپرده‌های سپرده‌گذاران مؤسسات مذکور ورشکسته اختصاص می‌یابد.

ماده ۱۷- صندوق می‌تواند برای انجام وظایف قانونی خود نسبت به دریافت اطلاعات و آمار مورد

نیاز از مؤسسات اعتباری و بانک مرکزی اقدام نماید. بانک مرکزی و مؤسسات اعتباری نیز موظفند اطلاعات و آمار درخواستی صندوق را با رعایت قوانین مربوط، در حداقل زمان ممکن ارائه نمایند.

تبصره ۱- صندوق موظف است اطلاعات و آمار دریافتی موضوع این ماده را محرمانه تلقی نماید.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است با رعایت قوانین مربوط ترتیبی اتخاذ نماید که در هر زمان، قادر به ارائه اطلاعات مربوط به سپرده‌های تودیع شده نزد خود، به صندوق باشد.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری نباید در خصوص تضمین سپرده‌های خود تبلیغی فراتر از محدودیت‌های مصرح در این آیین‌نامه و اساسنامه صندوق، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۲۵۹۵/ت/۱۰۴۷۶۳۲-هـ مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۲ و اصلاحیه آن، موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۸۰۰۳/ت/۱۰۴۷۶۳۲-هـ مورخ ۱۳۹۲/۲/۳۱ انجام دهد.

ماده ۱۹- بودجه مورد نیاز جهت راه‌اندازی صندوق، توسط بانک مرکزی تأمین می‌شود. هزینه‌های مذکور، باید پس از اخذ حق عضویت از مؤسسات اعتباری، از محل منابع صندوق و به صورت توافقی با بانک مرکزی تسویه شود.

ماده ۲۰- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، الزامات مورد نیاز برای عضویت و تبعیت از مقررات صندوق را به مؤسسات اعتباری به منظور درج در اساسنامه آنها ابلاغ نماید. مؤسسات اعتباری نیز موظفند اساسنامه خود را بر اساس الزامات ابلاغی توسط بانک مرکزی، ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ، اصلاح نموده و به تصویب شورای پول و اعتبار برسانند. ۷۸۳۱۲/

بخشنامه شماره ۹۲/۲۰۶۵۴۶ مورخ ۹۲/۰۷/۱۱؛ ابلاغ فرم یکنواخت

قرارداد مشارکت مدنی

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی
(به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه رسالت و مهر ایران)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه
اعتباری توسعه ارسال می‌گردد**

با سلام

احتراماً؛ در اجرای تبصره ذیل ماده (۲۳) «قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار» مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶ مجلس شورای اسلامی، موضوع «یکنواخت‌سازی فرم عقود تسهیلات بانکی»، به پیوست فرم «قرارداد مشارکت مدنی» که در یک‌هزار و یک‌صد و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۶ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده است؛ جهت اجراء ایفاد می‌گردد. لازم به ذکر است که مصوبه فوق‌الذکر از تاریخ شنبه ۱۳۹۲/۹/۲ لازم‌الاجرا می‌گردد و از تاریخ اجرایی شدن مصوبه مذکور، تمامی قراردادهای مربوط به «عقد مشارکت مدنی» باید صرفاً بر اساس فرم فوق‌الذکر، تنظیم و منعقد گردد. بدیهی است هر نوع تغییر در ارکان و مفاد «فرم قرارداد مشارکت مدنی»، صرفاً توسط شورای پول و اعتبار امکان‌پذیر می‌باشد.

ضمناً در راستای اجرای صحیح مصوبه مذکور مقتضی است:

- تا زمان لازم‌الاجراء شدن مصوبه مذکور، تمامی تمهیدات لازم از جمله چاپ و توزیع فرم قرارداد مشارکت مدنی با سربرگ «بانک/ مؤسسه اعتباری» مربوطه، فراهم گردد؛
- اطلاع‌رسانی کامل در خصوص قرارداد مشارکت مدنی به طرق ممکن از جمله قراردادن «فرم قرارداد مشارکت مدنی» در پایگاه اطلاع‌رسانی آن بانک/ مؤسسه اعتباری صورت پذیرد؛
- قبل از انعقاد و یا امضای قرارداد مشارکت مدنی، تمهیداتی اتخاذ تا مشتری، ضامن و وثیقه‌گذار از مفاد قرارداد آگاهی کامل کسب نموده و نسخه‌ای از قرارداد مذکور به همراه مقررات و ضوابط مصرح در آن، در اختیار مشتری، ضامن و وثیقه‌گذار قرار گیرد؛
- پس از انعقاد و امضای قرارداد، نسخه‌ای از آن را که دارای ارزش قانونی یکسان با سایر نسخ می‌باشد؛ در اختیار طرفین قرارداد (تسهیلات‌گیرنده، ضامن یا ضامنین و وثیقه‌گذار یا وثیقه‌گذاران) قرار گیرد.

خواهشمند است مراتب فوق را به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ نموده و بر حسن اجرای

آن، اهتمام و نظارت جدی به عمل آورند. / ۱۷۳۵۰۷۲ / اقی

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۲۰۶۵۴۶ مورخ ۹۲/۰۷/۱۱)

شماره :

بسمه تعالی

تاریخ :

محل الصاق

تمبر مالیاتی

«قرارداد مشارکت مدنی»

ماده ۱- طرفین قرارداد:

این قرارداد بر اساس قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی و آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بین امضاکنندگان زیر منعقد می‌گردد:

الف- بانک/مؤسسه اعتباری ..... شعبه .....

کد.....به‌نشانی.....

.....بانماینده‌گی آقای/خانم.....که از این پس در این قرارداد

بانک/مؤسسه اعتباری نامیده می‌شود و

ب- (در صورتی که تسهیلات‌گیرنده شخص حقیقی باشد) آقای/خانم ..... فرزند

..... تاریخ تولد ..... شماره شناسنامه ..... محل

صدور ..... شماره سریال شناسنامه ..... کد ملی / شماره اختصاصی

اتباع خارجی ..... کد اقتصادی ..... کد پستی .....

به نشانی.....

..... شماره تماس ثابت ..... شماره تلفن همراه ..... پست

الکترونیک .....

(در صورتی که تسهیلات‌گیرنده شخص حقوقی باشد) شرکت ..... ثبت شده به

شماره ..... مورخ ..... اداره ثبت شرکت‌های ..... کد

اقتصادی ..... شناسه ملی/شماره اختصاصی

اتباع خارجی ..... با امضای آقای/خانم ..... فرزند .....

شماره شناسنامه ..... تاریخ تولد ..... کد ملی/شماره اختصاصی

اتباع خارجی ..... به عنوان ..... شرکت و آقای/خانم

..... فرزند ..... شماره شناسنامه ..... تاریخ تولد

..... کد ملی/شماره اختصاصی اتباع خارجی ..... به عنوان

..... شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره ..... روزنامه رسمی

شماره ..... مورخ ..... کد پستی .....

..... به نشانی .....

شماره تماس ثابت ..... شماره تلفن همراه ..... پست الکترونیک

..... که از این پس در این قرارداد شریک نامیده می‌شود.

(در صورت اخذ ضمانت حسب صلاحدید بانک/مؤسسه اعتباری) ج- ضامن / ضامنین:

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقیقی باشد)

آقای/خانم ..... فرزند ..... تاریخ تولد ..... شماره

شناسنامه ..... محل صدور ..... شماره سریال شناسنامه

..... کد ملی ..... کد پستی .....

..... به نشانی .....

شماره تماس ثابت ..... شماره تلفن همراه .....

..... پست الکترونیک .....

(در صورتی که ضامن/ضامنین شخص حقوقی باشد)

شرکت ..... ثبت شده به شماره ..... مورخ

..... اداره ثبت شرکت‌های ..... کد اقتصادی

..... شناسه ملی ..... با امضای

..... آقای/خانم ..... فرزند ..... شماره شناسنامه .....

..... تاریخ تولد ..... کد ملی ..... با سمت ..... شرکت و

..... آقای/خانم ..... فرزند ..... شماره شناسنامه ..... تاریخ

..... تولد ..... کد ملی ..... با سمت ..... شرکت و

با مهر شرکت طبق آگهی شماره ..... روزنامه رسمی شماره
مورخ ..... کدپستی ..... به نشانی
شماره .....
تماس ثابت ..... شماره تلفن همراه .....
پست الکترونیک.....

تبصره- نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های بانک/مؤسسه اعتباری، شریک و ضامن/ضامین همان موارد مندرج در این ماده است. چنان چه یکی از اشخاص مزبور نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌های خود را تغییر دهد باید موضوع را به صورت کتبی به طرف‌های دیگر ابلاغ کند. تا وقتی که تغییر موارد فوق، کتباً به طرف دیگر ابلاغ نشده باشد، کلیه مکاتبات و مراسلات و ابلاغیه‌ها و اختاریه‌های اجرایی و غیره، حسب مورد از طریق نشانی، پست الکترونیک و تلفن‌هایی که در این ماده قید شده است، ارسال می‌شود و ابلاغ شده تلقی می‌گردد.

ماده ۲- موضوع قرارداد که از این پس در این قرارداد طرح نامیده می‌شود، عبارت است از:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ماده ۳- با توجه به ارزیابی و بررسی‌های انجام شده از طرف بانک/مؤسسه اعتباری، هزینه کل اجرای طرح موضوع مشارکت، که به اطلاع شریک رسیده است، مبلغ (به عدد)

.....
(به حروف) ..... می‌باشد و
بانک/مؤسسه اعتباری با پرداخت مبلغ (به عدد) .....
(به حروف) ..... به عنوان
سهام‌الشرکه، به نسبت ..... درصد، در طرح موضوع مشارکت شریک شد.

ماده ۴- بانک/مؤسسه اعتباری و شریک موافقت نمودند که بانک/مؤسسه اعتباری سهم‌الشرکه خود را به حساب مشترک نزد بانک/مؤسسه اعتباری واریز نماید. واریز سهم‌الشرکه بانک/مؤسسه اعتباری به حساب مشترک و استفاده از وجوه حساب مشترک مندرج در این ماده متناسب با پیشرفت طرح به صورت تدریجی و با رعایت شرایط این قرارداد صورت می‌گیرد.

ماده ۵- طبق ارزیابی انجام شده توسط بانک/مؤسسه اعتباری (که مورد قبول شریک می‌باشد) شریک بخشی از سهم‌الشرکه خود را به مصرف اجرای قسمتی از طرح موضوع مشارکت رسانده و متعهد گردید سرمایه مشارکت مدنی را به تشخیص و تأیید بانک/مؤسسه اعتباری به مصرف اجرای بقیه طرح موضوع مشارکت برساند و یا به محض درخواست بانک/مؤسسه اعتباری، سهم‌الشرکه خود را نقداً به حساب مشترک مشارکت واریز نماید.

تبصره ۱- تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری در مورد مصرف شدن سهم‌الشرکه شریک در جهت اجرای طرح موضوع مشارکت و یا واریز آن به حساب مشترک مشارکت، برای شریک معتبر و لازم‌الاجرا می‌باشد. مصرف شدن وجوه برداشت شده قبلی در محل طرح، در هر مرحله موکول به تأیید کتبی بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد.

ماده ۶- مدت این قرارداد از زمان انعقاد به مدت ..... تعیین گردید و شریک ضمن عقد خارج لازم، حق رجوع و فسخ قرارداد را از خود سلب و ساقط نمود.

ماده ۷- اداره امور شرکت مدنی با رعایت مفاد قرارداد حاضر و قوانین جاری، تبرعاً به عهده شریک و با نظارت بانک/مؤسسه اعتباری می‌باشد و شریک متعهد و ملتزم گردید اجرای طرح را طبق ..... (اسناد، مدارک، مجوزهای لازم و قانونی و ...) و مورد توافق از هر حیث و هر جهت رأساً و با نظارت بانک/مؤسسه اعتباری انجام دهد و از این جهت هیچ‌گونه مسئولیتی متوجه بانک/مؤسسه اعتباری نمی‌باشد.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری حق دارد پس از احراز قصور شریک در مدیریت شرکت مدنی، از اذن خود در مدیریت شریک رجوع نموده و با استفاده از وجوه موجود در حساب مشترک مشارکت، نسبت به تکمیل موضوع مشارکت اقدام و عندالاقضاء هزینه‌های اضافی را پرداخت و به عنوان افزایش سهم‌الشرکه خود منظور نماید.

ماده ۸- شریک متعهد گردید که به هیچ وجه، بیش از سهم‌الشرکه واریز شده به حساب و یا

تحویل شده به مدیر یا مدیران شرکت، مجاز به انجام معامله و قبول تعهدات مالی نمی‌باشد. شریک قبول و تعهد نمود کلیه هزینه‌های اضافه بر هزینه اجرای طرح موضوع این قرارداد به شرح ماده (۳) را از اموال و منابع خود تأمین و پرداخت نماید. شریک جمع هزینه‌های مزبور را به بانک/مؤسسه اعتباری صلح نمود و ضمن عقد صلح مزبور قبول نمود که سهم‌الشرکه بانک/مؤسسه اعتباری تغییری نیابد و افزایش هزینه‌ها تأثیری در میزان سهم‌الشرکه مندرج در این قرارداد نداشته باشد.

ماده ۹- مشارکت بانک/مؤسسه اعتباری و شریک در طرح موضوع مشارکت، به صورت مشاع بوده و کلیه احکام اموال مشاعی نسبت به آن جاری است. هم‌چنین شریک حق تقاضای افزایش مال مشترک و هرگونه معامله اعم از عین و منفعت را نسبت به اموال موضوع مشارکت از خود سلب و ساقط نمود.

تبصره- انعقاد قرارداد توسط شریک با پیمانکار و یا پیمانکاران به منظور اجرای قرارداد با اطلاع قبلی و نظارت بانک/مؤسسه اعتباری بلاشکال است.

ماده ۱۰- شریک تعهد نمود امکان بازدید بانک/مؤسسه اعتباری را از محل اجرای طرح فراهم و در هر زمان که بانک/مؤسسه اعتباری به تشخیص خود گزارش مربوط به نحوه فعالیت شریک را مطالبه نماید، شریک بلافاصله گزارش مربوطه را تهیه و به ضمیمه مدارک مربوط تسلیم نماید.

ماده ۱۱- شریک با امضای این قرارداد متعهد گردید؛ مدیریت منابع و مصارف موضوع مشارکت را به نحوی به انجام رساند که در پایان دوره مشارکت، سهم‌الشرکه متعلقه بانک/مؤسسه اعتباری بعلاوه سود ابرازی موضوع مشارکت، اعلامی از سوی شریک، مندرج در برگ درخواست تسهیلات مورخ ..... به حساب بانک/مؤسسه اعتباری منظور گردد. در غیر این صورت شریک ملتزم و متعهد گردید؛ سهم‌الشرکه متعلقه بانک/مؤسسه اعتباری بعلاوه سود ابرازی موضوع مشارکت و ضرر و زیان وارده به بانک/مؤسسه اعتباری را صلح و تبرعاً از اموال خود تأمین و پرداخت نماید.

ماده ۱۲- در پایان مدت قرارداد، پس از وضع تمامی هزینه‌های مشارکت، مانده حساب مشترک مشارکت مدنی پس از برداشت سرمایه هر یک از شرکا نشان‌دهنده سود مشارکت می‌باشد و

سود مذکور به نسبت ..... درصد سهم بانک/مؤسسه اعتباری و ..... درصد سهم شریک بین بانک/مؤسسه اعتباری و شریک تقسیم خواهد شد. در صورتی که قرارداد قبل از انقضای مدت به هر دلیل فسخ گردد:

اولاً؛ چنانچه سود قابل محاسبه باشد به تناسب مذکور در این ماده بین بانک/مؤسسه اعتباری و شریک تقسیم و سهم شریک به حساب وی منظور خواهد شد؛ ثانیاً؛ در صورتی که موضوع مشارکت به فروش نرفته باشد، به قیمت روز یا قیمت مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری توسط شریک شخصاً خریداری و وجه آن به حساب مشترک مشارکت مدنی واریز و سود حاصل به تناسب مقرر فوق بین بانک/مؤسسه اعتباری و شریک تقسیم و سهم سود شریک به حساب وی منظور خواهد شد.

ماده ۱۳- شریک به موجب این قرارداد تعهد نمود:

۱-۱۳- در پایان مدت مشارکت و در صورت درخواست بانک/مؤسسه اعتباری، بلافاصله حصه قابل فروش بانک/مؤسسه اعتباری را حداقل به مبلغ اصل سهم‌الشرکه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری، سود و سایر هزینه‌های انجام شده طبق قرارداد حاضر، خریداری و یا با هماهنگی و نظارت بانک/مؤسسه اعتباری، آن را به شخص ثالث به فروش رسانده و طبق جدول محاسباتی که از سوی بانک/مؤسسه اعتباری به رؤیت شریک می‌رسد، با بانک/مؤسسه اعتباری تسویه حساب نماید.

۲-۱۳- هرگاه به هر علت و جهتی، اقدام قضایی و قانونی علیه شریک از طرف شخص یا اشخاص ثالث صورت گیرد، به نحوی که به هر عنوان انجام موضوع مشارکت از طرف شریک میسر نگردد، رفع اشکال و مانع و همچنین مسئولیت امر به عهده شریک بوده و شریک مسئول جبران ضرر و زیان بانک/مؤسسه اعتباری و عواقب ناشی از تأخیر در اجرای موضوع مشارکت خواهد بود.

۳-۱۳- در مواردی که شریک در اثنای مدت این قرارداد به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، از مفاد این قرارداد تخلف نماید، از تاریخ تخلف و به محض اعلام بانک/مؤسسه اعتباری می‌بایست اصل سهم‌الشرکه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری به همراه جریمه‌ای معادل ..... (نرخ سود مورد انتظار) درصد سهم‌الشرکه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری، به

تناسب مدت سپری شده و سایر هزینه‌های انجام شده طبق قرارداد حاضر را به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت نماید.

۱۳-۴- در صورت عدم پرداخت وجوه در سررسید مقرر، از تاریخ سررسید تا تاریخ تسویه کامل با بانک/مؤسسه اعتباری و همچنین در مواردی که شریک در اثنای مدت این قرارداد به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری از مفاد این قرارداد تخلف نماید، از تاریخ اعلام تخلف اخیر توسط بانک/مؤسسه اعتباری، مبلغی علاوه بر وجوه تأدیه نشده خود، به عنوان وجه التزام تأخیر تأدیه دین، که بر اساس مفاد «آیین‌نامه مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری»، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت/۱۴۹۸-ه مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ هیأت وزیران و طبق فرمول زیر توسط بانک/مؤسسه اعتباری محاسبه و اعلام می‌گردد، پرداخت نماید:

تعداد روز × (نرخ وجه التزام تأخیر تأدیه دین + سود متعلقه) × مانده مطالبات

تعداد روزهای واقعی سال * ۱۰۰

تبصره ۱- مانده مطالبات مندرج در فرمول این ماده شامل مانده از اصل سهم‌الشرکه پرداختی بانک/مؤسسه اعتباری به علاوه سود مورد انتظار می‌باشد که شریک ضمن عقد خارج لازم تقبل و ملزم به پرداخت آن گردید.

تبصره ۲- مبنای محاسبه وجه التزام تأخیر تأدیه دین در خصوص مواردی که تخلف شریک ناشی از ارایه اطلاعات نادرست مؤثر در انعقاد و اجرای این قرارداد و یا مصرف تسهیلات در محلی خارج از موضوع قرارداد باشد، تاریخ انعقاد قرارداد حاضر می‌باشد.

ماده ۱۴- بانک/مؤسسه اعتباری پس از گذشت حداکثر دو ماه از سررسید تسهیلات و عدم بازپرداخت آن‌ها توسط شریک و یا بلافاصله پس از حال شدن دیون شریک، باید موضوع را از طریق موارد مندرج در تبصره ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی، به اطلاع ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/گذاران برساند.

ماده ۱۵- ضامن/ضامین با علم و اطلاع و وقوف کامل راجع به مندرجات این قرارداد و کمیت و کیفیت تعهدات شریک، مشترکاً و متضامناً، انجام کلیه تعهدات و پرداخت بدهی‌هایی که در

ارتباط با انجام موضوع این قرارداد به عهده شریک است را تعهد نمودند و بانک/مؤسسه اعتباری به استناد این قرارداد حق دارد علاوه بر مراجعه به شریک، به هریک از ضامنین، منفرداً و یا مشترکاً مراجعه و ایفای تعهدات قرارداد را مطالبه و وجوه متعلقه را وصول نماید.

ماده ۱۶- شریک و ضامن/ضامنین طی عقد خارج لازم، به طور غیرقابل رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری اجازه و اختیار دادند که هرگونه مطالبات خود ناشی از این قرارداد را اعم از مستقیم یا غیرمستقیم پس از سررسید و در صورت عدم پرداخت، از موجودی هر یک از حسابها (ریالی و ارزی)، اموال و اسناد آنان نزد بانک/مؤسسه اعتباری و یا سایر بانکها و مؤسسات اعتباری رأساً و بدون نیاز به حکم قضائی یا اجرایی برداشت نموده و به حساب بدهی شریک منظور نماید. در صورتی که وجوه به صورت ارزی باشد بانک/مؤسسه اعتباری آن را به نرخ اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران محاسبه و برداشت می‌نماید. اقدام بانک/مؤسسه اعتباری در این خصوص برای شریک و ضامن/ضامنین غیرقابل اعتراض و لازم‌الاجرا می‌باشد.

تبصره ۱- هرگونه وجوهی که پس از سررسید یا به تعویق افتادن مطالبات این قرارداد به بانک/مؤسسه اعتباری پرداخت و یا از حسابها و اموال و اسناد برداشت می‌شود، ابتدا بابت هزینه‌های قانونی منظور شده و مابقی بین سه جزء مانده اصل تسهیلات، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تسهیم بالنسبه می‌شود.

تبصره ۲- بانک/مؤسسه اعتباری اقدامات موضوع این ماده را پس از ارسال سه اخطاریه به شریک و ضامن/ضامنین، از طریق موارد مذکور در تبصره ماده (۱) این قرارداد و اصلاحیه‌های اعلامی احتمالی و با مهلت ۱۰ روز برای هر یک از اخطاریه‌های مزبور، اجرایی می‌نماید.

ماده ۱۷- دفاتر و صورت حسابهای بانک/مؤسسه اعتباری در هر مورد معتبر و غیرقابل اعتراض است و تشخیص تخلف از مقررات و یا هر یک از شرایط و تعهدات این قرارداد با بانک/مؤسسه اعتباری بوده و تعبیر و تفسیر بانک/مؤسسه اعتباری مورد قبول شریک می‌باشد. دفاتر و صورت حسابهای بانک/مؤسسه اعتباری از نظر اعلام به مراجع قضایی و یا دفاتر اسناد رسمی و ادارات و دوایر اجرای ثبت جهت صدور اجرائیه یا محاسبات بعدی در جریان عملیات اجرائی در هر مورد کافی می‌باشد و شریک حق هرگونه ایراد و اعتراض نسبت

به مندرجات آن و محاسبات و اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری و اجرای ثبت را تا استیفای کلیه حقوق بانک و ایفای تعهدات و دیون موضوع قرارداد از خود سلب و ساقط نمود. تبصره- طرفین توافق نمودند هرگونه اشتباه در محاسبات بانک/مؤسسه اعتباری قابل برگشت بوده و ضمن قبول محاسبات اصلاحی، نسبت به تنظیم و اصلاح اسناد و اوراق مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۱۸- هرگاه بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود درخواست صدور اجرائیه نماید، پرداخت کلیه هزینه‌های اجرایی و مبلغی معادل آئین‌نامه تعرفه حق الوکاله در امور اجرائی و همچنین در صورتیکه بانک ناگزیر از توسل به اقدامات قضایی گردد، هزینه‌های قضایی و دادرسی و حق الوکاله وکیل یا نماینده قضایی و خسارات از هر جهت (طبق تشخیص و اعلام بانک/مؤسسه اعتباری) بر ذمه شریک بوده که علاوه بر انجام سایر تعهدات، ملزم به پرداخت آن می‌باشد.

ماده ۱۹- بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از هر طریق جهت وصول مطالبات خود اقدام نماید و اقدام اولیه بانک/مؤسسه اعتباری مانع از اقدامات بعدی به طریق یا طرق دیگر جهت وصول مطالبات خود نخواهد بود.

ماده ۲۰- به منظور تضمین حسن انجام تعهدات ناشی از این قرارداد، وثیقه/ وثایق مشروحه ذیل: (مشخصات کامل وثیقه/ وثایق مأخوذه ذکر گردد)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توسط شریک و یا وثیقه‌گذار/ان (در صورتی که شخص حقیقی باشد) آقای/خانم
..... فرزند ..... تاریخ تولد .....
..... شماره شناسنامه ..... محل
..... صدور ..... شماره سریال شناسنامه ..... کد ملی .....
..... کد پستی ..... به نشانی .....
..... شماره تماس ثابت ..... شماره تلفن ..... همراه .....
..... پست الکترونیک .....
(در صورتی که شخص حقوقی باشد) شرکت ..... ثبت شده به شماره
..... مورخ ..... اداره ثبت شرکت‌های .....
کد اقتصادی ..... شناسه ملی ..... با امضای آقای/خانم
..... فرزند ..... شماره شناسنامه ..... تاریخ
تولد ..... کد ملی ..... با سمت
..... شرکت و آقای/خانم ..... فرزند .....
شماره شناسنامه ..... تاریخ تولد ..... کد ملی
..... با سمت ..... شرکت و با مهر شرکت طبق آگهی شماره
..... روزنامه رسمی شماره ..... مورخ .....
..... کد پستی ..... به نشانی .....
..... شماره تلفن ثابت ..... شماره تلفن
..... همراه ..... پست الکترونیک .....
در وثیقه بانک/مؤسسه اعتباری مستقر گردید. قبض و اقباض در خصوص مورد مندرج در
این ماده به عمل آمد و مورد وثیقه مجدداً به طور صحیح و سالم تحویل مالک یا مالکین داده شد.
ماده ۲۱- شریک تعهد نمود که در صورت تقاضای بانک/مؤسسه اعتباری، هر آن چه مورد وثیقه
قرار می‌گیرد و همچنین اموال موضوع عملیات ناشی از این قرارداد را پس از امضای قرارداد
حاضر، در مدت انجام آن، همه ساله به مبلغی که مورد موافقت بانک/مؤسسه اعتباری باشد در
برابر آتش‌سوزی، انفجار، زلزله، سیل، صاعقه و سایر خطرات مرتبگی که بانک/مؤسسه

اعتباری تعیین می‌کند نزد یکی از شرکت‌های بیمه مجاز، به هزینه خود به نفع بانک/مؤسسه اعتباری بیمه نماید، بیمه‌نامه را بلادرنگ به بانک/مؤسسه اعتباری تسلیم کند، همچنین پانزده روز قبل از انقضاء مدت بیمه، مدارک تجدید بیمه را به بانک/مؤسسه اعتباری ارائه دهد. در صورتی که شریک تعهدات خود را به شرح فوق انجام ندهد بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند موضوع مشارکت و وثائق را وکالتاً از طرف شریک به هزینه خود بیمه نموده و مبلغ هزینه شده را از شریک مطالبه یا به حساب شریک منظور نماید. بدیهی است وکالت مذکور نافذ تعهدات و مسئولیت‌های شریک نخواهد بود. ضمناً شریک مکلف است در صورت بروز خسارت به موارد بیمه شده، سریعاً به بیمه‌گر و بانک/مؤسسه اعتباری اطلاع دهد.

ماده ۲۲- در صورتی که به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، شریک و یا وثیقه‌گذار/ان و یا ضامن/ضامین از مفاد این قرارداد تخلف نمایند، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند نسبت به صدور اجرائیه جهت وصول مطالبات خود به طرفیت هریک از اشخاص یادشده اقدام نماید.

ماده ۲۳- مالک یا مالکین مورد وثیقه، متعهد و ملتزم گردیدند که:

۲۳-۱- از هرگونه معامله ناقله تحت هر عنوان نسبت به عین مورد وثیقه خودداری نمایند.

۲۳-۲- بدون موافقت بانک/مؤسسه اعتباری در موارد وثیقه تغییری ایجاد نمایند و از انجام هر اقدامی که موجب نقصان بهای موارد وثیقه باشد خودداری نمایند.

۲۳-۳- در صورتی که در مورد وثیقه علاوه بر مستحذات، تأسیسات و تجهیزات فعلی، مستحذات و تأسیسات و تجهیزات دیگری اضافه شود جزء موارد وثیقه خواهد بود.

۲۳-۴- در صورتی که قبل از فک این سند تمام یا قسمتی از موارد وثیقه در معرض اجرای طرح‌های مؤسسات و شرکت‌های دولتی و شهرداری و امثال آن قرار گیرد، بانک/مؤسسه اعتباری، قائم‌مقام و وکیل بلاعزل و وصی بعد از فوت مالک یا مالکین مورد وثیقه است که کلیه تشریفات قانونی را انجام دهد و با امضاء اسناد و دفاتر مربوط، وجوهی را که از طرف مؤسسه ذی‌ربط در قبال تملک تمام یا قسمتی از موارد وثیقه پرداخت خواهد شد، به صورت نقدی یا قسطی دریافت کند و پس از کسر و احتساب هزینه‌های متعلقه، مطالبات خود را از محل باقیمانده وجه وصول نماید. هرگاه بهای ملک، در صندوق ثبت یا دادگستری سپرده شده باشد، بانک/مؤسسه اعتباری حق دریافت وجوه سپرده را به میزان هزینه‌های متعلقه و مطالبات خود

خواهد داشت. در صورتی که وجوه وصول شده و یا موارد وثیقه موضوع این بند، تکافوی مطالبات بانک/مؤسسه اعتباری را ننماید، شریک متعهد گردید کلیه بدهی‌های خود را بنا به تشخیص بانک/مؤسسه اعتباری، به بانک/مؤسسه اعتباری فوراً بپردازد.

۲۳-۵- قبل از انتقال منافع مورد وثیقه تحت هر عنوان، از بانک/مؤسسه اعتباری تأییدیه اخذ نمایند.

۲۳-۶- در صورتی که مورد وثیقه به تملک بانک/مؤسسه اعتباری درآید، محل مورد وثیقه را تخلیه و تحویل بانک/مؤسسه اعتباری نمایند. در غیر این صورت به استناد مفاد این قرارداد و نیز سند انتقال اجرایی، بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند از طریق ادارات ثبت اسناد و املاک، مورد انتقال را تخلیه و تصرف نماید.

ماده ۲۴- کلیه وکالت‌های تفویضی به بانک/مؤسسه اعتباری و نیز تمامی شرایط قرارداد حاضر، ضمن عقد خارج لازم برای طرفین معین است و با سلب حق عزل و ضم وکیل و امین و غیره و سلب حق اجرای مورد وکالت توسط موکل می‌باشد.

ماده ۲۵- شریک و وثیقه‌گذار/ان قبول نمودند در صورتی که بانک/مؤسسه اعتباری مطالبات این قرارداد را به اشخاص دیگر منتقل کند، تضمینات و وثایق این قرارداد به تعهدات لاحق نیز منتقل شده و کماکان بابت تعهدات انتقال یافته در رهن و وثیقه، باقی باشد.

ماده ۲۶- شریک/ضامین قبول نمودند بانک/مؤسسه اعتباری می‌تواند هرگونه داده و اطلاعات ایشان را در اختیار شرکت سنجش اعتبار مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.

ماده ۲۷- کلیه هزینه‌های مربوط به ثبت قرارداد حاضر از جمله حق‌الثبت و حق‌التحریر، بدون حق رجوع به بانک/مؤسسه اعتباری، کلاً به عهده شریک است.

ماده ۲۸- این قرارداد بر اساس توافق طرفین و مطابق ماده ۱۵ «قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)» و اصلاحات و الحاقات قانونی آن و ماده (۷) «قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها»، بدون آن که طرفین در مفاد آن اختلافی داشته باشند در حکم سند رسمی و لازم‌الاجرا بوده و تابع مفاد «آیین‌نامه اجرایی اسناد رسمی لازم‌الاجرا» می‌باشد و تمامی امضاءکنندگان قبول نمودند که کلیه مندرجات قرارداد را پذیرفته و نسبت به آن هیچ‌گونه اختلافی ندارند و شریک، ضامن/ضامین و وثیقه‌گذار/ان حق هرگونه ایراد و اعتراضی را

نسبت به مفاد قرارداد و نیز نسبت به اقدامات اجرایی بانک/مؤسسه اعتباری برای وصول مطالبات خود و ایفای تعهدات شریک در هر مرحله از عملیات اجرایی از طریق مراجع ثبتی و سایر مراجع ذیصلاح از خود سلب و اسقاط نمودند.

این قرارداد در ۲۸ ماده و ۹ تبصره و در نسخه تنظیم و به رؤیت کامل بانک/مؤسسه اعتباری، شریک، ضامین و وثیقه‌گذاران رسید و ایشان ضمن اقرار به اطلاع و آگاهی کامل از مفاد این قرارداد و پذیرش تبعات حقوقی و قانونی ناشی از آن، به امضای تمامی صفحات آن مبادرت نمودند و یک نسخه از این قرارداد به هریک از آنها تسلیم گردید.

محل امضا/مهر

محل امضا/مهر شریک

محل امضا و مهر بانک/مؤسسه اعتباری

ضامین/وثیقه‌گذاران

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۱۱۶۲۰ مورخ ۹۲/۰۷/۱۶؛ ابلاغ منسوخ نمودن بخشنامه‌های مختوم به
بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۵۸۵۴ مورخ ۹۲/۰۴/۱۸

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک
و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو استعلام‌های به عمل آمده توسط شبکه بانکی کشور، بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند؛ مقررات احتیاطی ابلاغ شده از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مشتمل بر: «دستورالعمل سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری»، «نسبت مانده خالص دارایی‌های ثابت به حقوق صاحبان سهام...» و «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور» مصوب شورای محترم پول و اعتبار می‌باشند و کمافی‌السابق برای شبکه بانکی کشور لازم‌الاجراء هستند.

با عنایت به مراتب فوق و با امعان نظر به این‌که، بخشنامه‌های شماره ۹۱/۳۳۷۲۵۱ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۳، شماره ۹۱/۳۵۲۶۶۷ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۶، شماره ۹۲/۴۲۹۱۴ مورخ ۱۳۹۲/۲/۱۹ و شماره ۹۲/۱۱۵۸۵۴ مورخ ۹۲/۰۴/۲۲ در راستای ایفای وظایف قانونی مبتنی بر بندهای «الف» و «ب» ماده (۱۰) «قانون پولی و بانکی کشور» موضوع مسئولیت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در قبال تنظیم و اجرای سیاست‌های پولی و اعتباری در چارچوب سیاست‌های کلی اقتصادی کشور، تدوین و به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده بود، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، به منظور انجام وظیفه صدرالاشاره به نحو کارا، اثربخش و هماهنگ با مقتضیات کنونی، بخشنامه‌های فوق‌الذکر کان‌لم‌یکن اعلام می‌گردد. /۱۷۳۴۸۹۳/چ

حمید تهرانیفر

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۵۱۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۱؛

ابلاغ آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد.

احتراماً؛ با عنایت به ماده (۷) «آیین‌نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده‌ها» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۰۰۹۹۸/ت/۴۸۳۶۷-هـ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۲ هیأت محترم وزیران، که طی بخشنامه شماره ۹۲/۱۴۳۰۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۱۵ به آن بانک/مؤسسه اعتباری ابلاغ گردیده است بدین‌وسیله مقتضی است دستور فرمایند، حق عضویت اولیه به مأخذ دو درصد (۲٪) سرمایه پرداخت‌شده آن بانک/مؤسسه اعتباری، حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۰ به حساب اعلامی صندوق ضمانت سپرده‌ها نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، واریز و مراتب به این بانک اعلام گردد.

در خاتمه، در خصوص حق عضویت سالانه و حق عضویت خاص بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در صندوق ضمانت سپرده‌ها، موضوع مواد (۹) و (۱۳) آیین‌نامه صدرالاشاره نیز به اطلاع می‌رساند، مراتب با عنایت به مواردی که توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در این رابطه اعلام گردیده، مورد بررسی مجدد قرار گرفته و نتایج به آن بانک/مؤسسه اعتباری اعلام خواهد شد. /۱۷۸۱۴۹۷/م

ولی‌اله سیف

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۹۵۵۲ ک مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۴؛ ابلاغ دستورالعمل اجرایی ماده ۱۴ آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه‌های شماره ۹۱/۳۳۲۵۰۲ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۸ و شماره ۹۱/۳۵۲۰۱۰ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۴ با موضوع ابلاغ «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور» مصوب یک‌هزار و یک‌صد و چهل و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۰ شورای محترم پول و اعتبار بدین‌وسیله به استحضار می‌رساند؛ به موجب ماده (۱۴) آیین‌نامه موصوف؛ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ملزم به تهیه و تصویب دستورالعمل اجرایی این آیین‌نامه گردیده بود. از این‌رو دستورالعمل مزبور تدوین و در بیستمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۷/۷ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری این بانک به تصویب رسیده است که به پیوست ایفاد می‌گردد. خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۳۹۲/۷/۷/۱۷۷۸۷۹۹/چ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیر حسین امین‌آزاد

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه ۹۲/۲۳۹۵۵۲ مورخ ۹۲/۰۸/۱۴)

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

**مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره مطالعات و مقررات بانکی**

**دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۴) آیین‌نامه
ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری
در داخل کشور**

« بسمه تعالی »

**«دستورالعمل اجرایی موضوع ماده (۱۴) آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه
مؤسسات اعتباری در داخل کشور»**

مقدمه:

کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری، در اجرای ماده (۱۴) «آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور» دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه مزبور را که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- گستره شمول تعاریف ذیل منحصرأ محدود به این دستورالعمل است:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد.

۱-۳- آیین‌نامه: آیین‌نامه ایجاد یا تعطیل شعبه یا باجه مؤسسات اعتباری در داخل کشور.

۱-۴- شعبه: واحد عملیاتی از مؤسسه اعتباری است که در چارچوب آیین‌نامه و دستورالعمل ایجاد می‌شود و می‌تواند تمام یا بخشی از عملیات مجاز بانکی را بر اساس ضوابط داخلی که به تصویب هیأت مدیره می‌رسد، انجام دهد.

۱-۵- باجه: بخشی از شعبه است که در غیر محل شعبه و در استان محل استقرار شعبه به صورت ثابت یا سیار دایر می‌شود و می‌تواند بنا به تشخیص مؤسسه اعتباری و متناسب با حجم فعالیت و خدمات موردنیاز مشتریان، قسمتی از عملیات شعبه را که نیازمند اعتبارسنجی مشتریان نبوده و به تبع آن تعهدی نیز برای شعبه ایجاد نم‌ینماید، انجام دهد.

۱-۶- جابجایی: تغییر مکان شعبه و یا باجه در حوزه جغرافیایی محل استقرار شعبه و در محدوده جغرافیایی تا نزدیکترین شعبه و یا باجه.

۱-۷- تبدیل: ارتقاء فعالیت باجه به شعبه و یا تقلیل فعالیت شعبه به باجه.

۱-۸- تعطیلی: خاتمه فعالیت شعبه و یا باجه.

۱-۹- شناسه اختصاصی: مجموعه‌ای از اعداد و یا حروف که از سوی بانک مرکزی برای هر یک از شعب یا باجه‌های مؤسسه اعتباری به صورت منحصر به فرد تعریف می‌گردد.

- ۱-۱۰- سامانه: سامانه جامع شعب بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی که از طریق پرتال بانک مرکزی به آدرس portal.pbn.net قابل دسترسی می‌باشد.
- ماده ۲- ایجاد و تبدیل شعبه و یا باجه توسط مؤسسه اعتباری صرفاً با اخذ شناسه اختصاصی از اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی امکان پذیر می‌باشد. اعطای شناسه اختصاصی از طریق سامانه انجام می‌شود.
- ماده ۳- کد شعب و یا باج ههای مؤسسه اعتباری که تا قبل از ابلاغ دستورالعمل فعال شد هاند، به منزله شناسه اختصاصی تلقی م یگردد.
- ماده ۴- ارتباط هر یک از مؤسسات اعتباری با سامانه از طریق نام کاربری و رمز عبوری که توسط اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به مدیر عامل مؤسسه اعتباری ذ یربط ابلاغ می‌شود، امکان پذیر است.
- ماده ۵- مؤسسه اعتباری موظف است برنامه ایجاد و تبدیل شعب و یا باج ههای خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل یک ماه قبل از ارایه درخواست ایجاد و تبدیل هر یک از شعب و یا باجه های خود، در سامانه ثبت نموده و فرم چاپی برنامه مندرج در سامانه را پس از امضایمدیر عامل به همراه مصوبه هیأت مدیره به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی ارسال نماید.
- ماده ۶- مؤسسه اعتباری موظف است برنامه جابجایی و تعطیلی شعب و یا باجه های خود را که به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری رسیده است، حداقل سه ماه قبل از ارایه درخواست جابجایی و تعطیلی هر یک از شعب و یا باج ههای خود، در سامانه ثبت نموده و فرم چاپی برنامه مندرج در سامانه را پس از امضای مدیر عامل به همراه مصوبه هیأت مدیره به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی ارسال نماید.
- ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف است درخواست ایجاد، جابجایی، تبدیل و تعطیلی هر یک از شعب و یا باجه های خود را صرفاً از طریق درج در سامانه به اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی اعلام نماید.
- ماده ۸- چنان چه درخواست ایجاد، جابجایی و تبدیل هر یک از شعب و یا باجه های مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبه هیات مدیره بوده و مؤسسه اعتباری «نسبت مانده خالص دارای یهای

ثابت به حقوق صاحبان سهام پس از کسر سود انباشته و سود قطعی نشده» را براساس ضوابط مقرر، رعایت نموده باشد، «موظف است مدارک و مستندات اعلامی از سوی اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی شامل تصاویر اجاره نامه، میابعه نامه، سند مالکیت (حسب مورد) و تأییدیه بلاشرط نیروی انتظامی - که تمامی آن‌ها ممه‌ور به مهر مؤسسه اعتباری می‌باشد را به اداره مزبور ارسال نماید».

ماده ۹- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی پس از حصول اطمینان از تکمیل بودن مدارک و مستندات ارسالی مؤسسه اعتباری و انطباق آنها با درخواست ایجاد، تبدیل و جابجایی و هر یک از شعب و یا باجه‌ها حسب مورد، نسبت به اعطا و فعال نمودن شناسه اختصاصی و یا اعلام موافقت با جابجایی شعبه و یا باجه اقدام و نتیجه را از طریق سامانه به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

تبصره ۵- مؤسسه اعتباری موظف است، صرفاً پس از اعلام موافقت اداره مجوزهای بانک مرکزی با درخواست جابجایی هر یک از شعب و یا باجه‌ها نسبت به اطلاع رسانی مطابق با مفاد ماده (۱۲) آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۰- چنان چه شعبه و یا باجه مؤسسه اعتباری ظرف مدت یک ماه پس از تاریخ اخذ شناسه اختصاصی شروع به فعالیت ننماید، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی نسبت به غیرفعال نمودن شناسه مذکور اقدام و مراتب را از طریق سامانه به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

ماده ۱۱- چنان چه درخواست تعطیلی هر یک از شعب و یا باج‌ه‌های مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبه هیأت مدیره باشد، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی حسب اعلام مؤسسه اعتباری مبنی بر خاتمه فعالیت شعبه و یا باجه، نسبت به غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی اقدام و نتیجه را از طریق سامانه به مؤسسه اعتباری اعلام می‌نماید.

ماده ۱۲- چنان چه درخواست مؤسسه اعتباری جهت اخذ، فعال نمودن و یا غیر فعال نمودن شناسه اختصاصی به هردلیلی مردود گردد، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی مراتب را به همراه دلایل رد درخواست از طریق درج پیام در سامانه به اطلاع مؤسسه اعتباری می‌رساند.

ماده ۱۳- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی به درخواست‌های ایجاد و جابجایی شعبه و یا باجه و نیز ارتقاء نسبت مانده خالص دارایی‌های ثابت به حقوق صاحبان سهام پس از کسر « باجه به شعبه مؤسسه اعتباری که را رعایت ننموده باشد، ترتیب اثر نخواهد داد. » سود انباشته و

سود قطعی نشده شعب مؤسسه اعتباری دارای شناسه اختصاصی فعال در سامانه می‌توانند با سامانه‌های ملی H ماده ۱۴ صرف پرداخت و همچنین سایر پایگاه‌های اطلاعاتی بانک مرکزی ارتباط داشته باشند.

ماده ۱۵- در صورتی که تخلف مؤسسه اعتباری از مفاد آبی نامه و دستورالعمل، توسط معاونت نظارتی احراز و مورد تأیید رئیس کل بانک مرکزی قرار گیرد، اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی نسبت به غیرفعال نمودن شناسه اختصاصی شعب و یا باجه‌هایی که به واسطه تخلف از مفاد آیین‌نامه و دستورالعمل ایجاد، جابجایی و یا تبدیل شده‌اند، اقدام می‌نماید.

ماده ۱۶- اداره مجوزهای بانکی بانک مرکزی بر اساس اطلاعات مندرج در سامانه، فهرست شعب و یا باجه‌های مجاز مؤسسات اعتباری را از طریق درج در پایگاه اطلاع‌رسانی بانک مرکزی در دسترس عموم قرار داده و بروزرسانی می‌نماید.

ماده ۱۷- این دستورالعمل چهار ماه پس از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا می‌باشد.

۱۳۹۲ کمیسیون مقررات و نظارت /۷/ این دستورالعمل در هفده ماده و یک تبصره در بیستمین جلسه مورخ ۷ مؤسسات اعتباری به تصویب رسید.

بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۶؛ ابلاغ نسخه جدید آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان و بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۲۱۹۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۷ فرم ارسال اطلاعات به بانک مرکزی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه رسالت و مهر ایران)، شرکت دولتی پست‌بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام،

احتراماً؛ در اجرای تکلیف مقرر در جزء «پ» ذیل بند (۱۲) تصویب‌نامه شماره ۴۹۵۱۵/۱۱۸۳۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۶/۲۱ هیأت محترم وزیران در خصوص رفع موانع تولید، سرمایه‌گذاری و اشتغال و ایجاد تحرک اقتصادی و بهبود فضای کسب و کار، شورای پول و اعتبار در یک‌هزار و یک‌صد و شصت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۸/۷ و در چارچوب اهداف و برنامه‌های دولت محترم تدبیر و امید، «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان» را به شرح پیوست با رویکرد روان‌سازی امور مربوط به دریافت تسهیلات، رفع موانع موجود در تأمین مالی طرح‌های ملی و بنگاه‌های بزرگ اقتصادی کشور و همچنین انطباق آن با مقتضیات و شرایط جدید محیطی از جمله تحولات به وقوع پیوسته در بازار ارز و افزایش هزینه‌های طرح‌های سرمایه‌گذاری، اصلاح نمود. در اصلاحیه جدید، به منظور افزایش سقف اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات، مبنای محاسبه تسهیلات و تعهدات کلان به مبنای «سرمایه پایه» تغییر یافته است. همچنین با هدف ارتقای ظرفیت اعتباری بانک‌ها، سقف جمعی تسهیلات و تعهدات کلان از ۵ برابر سرمایه و اندوخته به ۸ برابر سرمایه پایه افزایش پیدا نموده است. یکی دیگر از موارد اصلاحی، امکان یافتن مجدد ضرایب تبدیل در مورد تعهدات مطابق آیین‌نامه کفایت سرمایه می‌باشد که بدون شک آثار مثبتی بر افزایش ظرفیت اعتباری شبکه بانکی کشور خواهد گذاشت. علاوه بر این، به منظور تسهیل استفاده بخش خصوصی از منابع صندوق توسعه ملی و نیز منابع مشابه خارجی، برخی ابهامات موجود در مورد نحوه ثبت «تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی» و «تسهیلات اعطایی از محل منابع خارجی (فاینانس و ری‌فاینانس و ...)» در صورت‌های مالی بانک‌ها مرتفع گردیده است.

حال با عنایت به مراتب مذکور و همچنین با توجه به این که در آیین‌نامه جدید بسیاری از نگرانی‌ها و مشکلات بانک‌ها در اجرای نسخه قبلی آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان، رفع شده است، انتظار می‌رود شبکه بانکی کشور بیش از پیش التزام و اهتمام خود را به رعایت تمامی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

ضوابط و مقررات نظارتی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به طور ویژه آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان نشان دهد.

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای

آن نظارت گردد. /۱۷۸۷۴۰۳/ع

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

امیرحسین امین‌آزاد

۳۸۳۱-۵

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۹۲/۰۸/۱۶)

«آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان»

شورای پول و اعتبار در اجرای بند (۴) ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور و ماده (۴۴) همان قانون و نیز بر اساس ردیف (۱) از بند (د) ماده ۹۷ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و با هدف امکان تخصیص منابع بانکی به تعداد بیشتری از آحاد جامعه، تنوع بخشی بیشتر به سبد اعتباری مؤسسات اعتباری و به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تمرکز منابع مؤسسات اعتباری، «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان» را که از این پس به اختصار «آیین‌نامه» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تصویب نمود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این آیین‌نامه عناوین ذیل به جای عبارت‌های مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد. در این آیین‌نامه شعبه بانک خارجی نیز مؤسسه اعتباری محسوب می‌گردد.

۱-۳- شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که در چارچوب آیین‌نامه اجرایی «نحوه تأسیس و عملیات شعب بانک‌های خارجی در ایران» مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۸ هیأت وزیران، در جمهوری اسلامی ایران فعالیت دارد.

۱-۴- ذینفع واحد: «یک شخص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل» و یا «دو یا چند شخص حقیقی یا حقوقی که به واسطه برخورداری از روابط مالکیتی، مدیریتی، مالی، کنترلی و یا به هر نحو دیگری می‌توانند مؤسسه اعتباری را در معرض ریسک قرار دهند، بدین ترتیب که مشکلات یکی از آن‌ها بتواند به دیگری تسری یابد و منجر به عدم بازپرداخت یا ایفای به موقع تسهیلات و یا تعهدات آن‌ها شود».

۱-۵- افراد تحت تکفل: فرزندان ذکور تا سن ۱۸ سالگی و فرزندان اناث در صورتی که فاقد شغل و همسر باشند.

- ۶-۱- تسهیلات و تعهدات: آن دسته از اقلام بالا و پایین خط ترازنامه مؤسسه اعتباری که به طور بالفعل یا بالقوه موجب تحمیل ریسک از طرف ذینفع واحد به مؤسسه اعتباری می‌شود.
- ۷-۱- سرمایه پایه: مطابق با مفاد آیین‌نامه سرمایه پایه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مصوب یک‌هزار و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۷ شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره م/۱۹۱۱ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۱۶)
- ۸-۱- تسهیلات و تعهدات کلان: مجموع خالص تسهیلات و تعهدات اعطایی/ایجاد شده به‌برای هر ذینفع واحد که میزان آن حداقل معادل ۱۰ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری باشد. این حد برای شعبه بانک خارجی، ۳ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.
- ۹-۱- واحد تابعه: شخص حقوقی است که بیش از ۵۰ درصد سهام و یا سرمایه دارای حق رای آن به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به شخص دیگر است.
- ۱۰-۱- واحد وابسته: شخص حقوقی است که حداقل ۲۰ درصد و حداکثر ۵۰ درصد سهام یا سرمایه دارای حق رای آن به‌طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به شخص دیگر است.

فصل دوم - ذینفع واحد

- ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است در اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهدات، نسبت به شناسایی ذینفع واحد اقدام نماید. مصادیق ذینفع واحد به شرح زیر می‌باشد:
- ۱-۲- شخص حقیقی یا حقوقی به‌طور مستقل؛
- ۲-۲- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالکیتی، شامل:
- ۱-۲-۲- شخص حقیقی به اتفاق همسر و افراد تحت تکفل وی با واحد(های) تابعه و یا وابسته آن‌ها؛
- ۲-۲-۲- شخص حقوقی با واحد(های) تابعه و یا وابسته آن؛
- ۳-۲-۲- واحدهای تابعه و یا وابسته یک شخص حقیقی یا حقوقی با یکدیگر مشروط بر آن‌که حاصل ضرب درصد تملک آن‌ها توسط شخص مزبور، حداقل ۲۰ درصد باشد.
- ۳-۲- اشخاص حقوقی دارای روابط مدیریتی، شامل:
- ۱-۳-۲- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که حداقل دو سوم اعضای هیأت مدیره آن‌ها مشترک می‌باشد؛

۲-۳-۲- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که رییس هیأت مدیره آن‌ها مشترک می‌باشد.

۲-۴- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط مالی، شامل:

۲-۴-۱- شخص حقیقی با همسر و افراد تحت تکفل وی؛

۲-۴-۲- ضامن با مضمون عهده مشروط بر آن که میزان ضمانت، حداقل معادل ۷۵ درصد درآمد سالیانه/دارایی ضامن باشد. عکس رابطه فوق در صورتی مصداق دارد که اشخاص مزبور دارای ضمانت متقابل باشند؛

۲-۴-۳- شخص (الف) با شخص (ب) مشروط بر آن که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه شخص (الف) توسط شخص (ب) تأمین شود. عکس رابطه فوق مصداق ندارد.

تبصره- اشخاص دارای روابط استخدامی از شمول قاعده فوق، مستثنی می‌باشند.

۲-۴-۴- اشخاصی که هر یک دارای حداقل ۲۰ درصد از سهام یا سرمایه دارای حق رأی یک شخص حقوقی باشند؛

۲-۴-۵- اشخاصی که بیش از ۵۰ درصد درآمد ناخالص سالیانه هر یک از آن‌ها از منبع درآمد واحدی باشد.

تبصره- اشخاصی که به واسطه روابط استخدامی دارای چنین ویژگی هستند، مشمول قاعده فوق نمی‌باشند.

۲-۵-۵- اشخاص حقیقی و حقوقی دارای روابط کنترلی، شامل:

۲-۵-۱- شخص حقیقی به اتفاق همسر و افراد تحت تکفل وی با شخص حقوقی که به هر نحوی دارای حق رأی بیش از ۲۰ درصد آرای آن شخص حقوقی می‌باشند؛

۲-۵-۲- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که به هر نحوی دارای حق رأی بیش از ۲۰ درصد آرای آن می‌باشد؛

۲-۵-۳- شخص حقیقی یا حقوقی با شخص حقوقی دیگری که قادر به راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی از جمله تصمیمات مربوط به تقسیم سود آن می‌باشد؛

۲-۵-۴- شخص حقیقی یا حقوقی با شخص حقوقی دیگری که به هر نحوی قادر به نصب و عزل اکثریت اعضای هیأت مدیره آن می‌باشد.

۲-۶- سایر مصادیق:

روابط دیگری که ماهیتاً مشابه مصادیق مذکور در ردیف‌های ۱-۲ الی ۵-۲ این ماده می‌باشند.

فصل سوم- تسهیلات و تعهدات

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است در محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات اعطا/ایجاد شده مربوط به ذینفع واحد، اقلام زیر را مشمول محاسبه قرار دهد.

۳-۱- تسهیلات، مشتمل بر اقلام بالای خط ترازنامه مؤسسه اعتباری، به شرح زیر:

- تسهیلات اعطایی، اعم از ریالی و ارزی شامل اصل و سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین (با توجه به ماهیت عقود موضوع تسهیلات)؛
- تسهیلات اعطایی به سایر مؤسسات اعتباری؛
- اسناد و بروات ریالی و خواست‌شده؛
- بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده؛
- بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده؛
- بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده؛
- بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی مدت‌دار، اعم از ریالی و ارزی؛
- بدهکاران بابت بروات اسنادی مدت‌دار، اعم از ریالی و ارزی؛
- پیش‌پرداخت بابت خرید اموال معاملات؛
- اموال خریداری شده بابت عقود؛
- کار در جریان جعاله؛
- بدهی مشتریان در حساب بدهکاران موقت؛
- بدهی مشتریان بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز؛
- بدهکاران بابت بروات اسنادی پرداخت شده؛
- بدهکاران بابت تسهیلات اعطایی از محل صندوق توسعه ملی؛
- بدهکاران بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع خارجی (فاینانس، ری‌فاینانس و ...)

۳-۲- تعهدات، مشتمل بر ارقام پایین خط تراز نامه مؤسسه اعتباری، به شرح زیر:

- تعهدات بابت انواع اعتبارات اسنادی؛
- تعهدات بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره، اعم از ریالی و ارزی؛
- تعهدات بابت کارت‌های اعتباری؛
- تضمین اوراق مشارکت صادره و تعهدات بابت مانده سهام پذیرهنویسی شده؛
- تعهدات بابت قراردادهای منعقدہ معاملات؛
- بروات اسنادی مدت‌دار قبولی‌نویسی شده؛
- تعهدات بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع صندوق توسعه ملی؛
- تعهدات بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع خارجی (فاینانس، ریفاینانس و ...)
- تعهدات بابت اعتبار اسنادی سایر مؤسسات اعتباری.

قبصره ۱- تسهیلات و تعهدات شامل تسهیلات و تعهدات اعطا/ایجاد شده از طریق شعب مؤسسات اعتباری در خارج از کشور نیز می‌گردد.

قبصره ۲- سود سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی و وجوه اداره شده در محاسبه خالص تسهیلات منظور نمی‌شود. برای محاسبه خالص تعهدات نیز لازم است پیش‌دریافت نقدی اخذ شده بابت اعتبارات اسنادی و سپرده نقدی ضمانتنامه از میزان تعهدات کسر گردد.

ماده ۴- برای محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد، مبلغ تسهیلات با ضریب یک و مبلغ تعهدات با اعمال ضرایب مندرج در بند ۲-۵ آیین‌نامه کفایت سرمایه ملحوظ می‌شود.

قبصره ۵- در محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد، تعهدات بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع صندوق توسعه ملی و منابع خارجی (فاینانس، ریفاینانس و ...) باید با ضریب ۰/۵ لحاظ شود.

ماده ۵- در مورد شرکت‌هایی که مؤسسه اعتباری، مالک تمام یا بخشی از سهام آن‌ها می‌باشد، قیمت تمام شده سهام مزبور نیز در محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به آن‌ها منظور می‌شود.

فصل چهارم - حدود تسهیلات و تعهدات کلان

ماده ۶- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات به هر ذینفع واحد نباید از ۲۰ درصد سرمایه پایه آن مؤسسه اعتباری تجاوز نماید.

تبصره- حد مذکور در این ماده برای شعبه بانک خارجی، ۵ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.

ماده ۷- حداکثر مجموع تسهیلات و تعهدات کلان در هر مؤسسه اعتباری، ۸ برابر سرمایه پایه آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره- حد مذکور در این ماده برای شعبه بانک خارجی، ۶۰ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.

ماده ۸- در مواردی که میزان تسهیلات مورد تقاضای یک ذینفع واحد بیش از حدود تعیین شده در این آیین‌نامه باشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند با رعایت حدود مقرر، از روش اعطای تسهیلات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی و یا روش‌های مشابه) استفاده نماید.

فصل پنجم - کنترل داخلی

ماده ۹- اعطاء یا ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات به ذینفع واحد که موجب قرارگرفتن تسهیلات و تعهدات مزبور در شمول تسهیلات و تعهدات کلان شود، باید قبلاً به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری برسد.

ماده ۱۰- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور شناسایی و ثبت کلیه تسهیلات و تعهدات کلان و تغییرات پس از آن و همچنین پایش چنین تسهیلات و تعهداتی از حیث انطباق با سیاست‌های اعتباری مؤسسه اعتباری، دستورالعمل جامعی متضمن رویه‌های اداری و حسابداری و ساز و کارهای کنترل داخلی مناسب، تدوین و به مرحله اجرا درآورد. دستورالعمل مزبور باید به گونه‌ای تدوین شده باشد که هرگونه روابط جدید بین اشخاص را در جهت شناسایی ذینفع واحد، پایش نماید.

ماده ۱۱- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مکلف است ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، یکی از واحدهای سازمانی مرتبط را برای اجرایی نمودن مفاد آیین‌نامه مزبور، تعیین و به بانک مرکزی اعلام نماید.

ماده ۱۲- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید واحد سازمانی موضوع ماده ۱۱ را موظف نماید ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه، یک بانک اطلاعاتی حاوی اطلاعات مربوط به ذینفع واحد ایجاد کند. بانک اطلاعاتی مزبور باید حداقل شامل مشخصات هر ذینفع واحد، مانده تسهیلات و تعهدات مربوط به هر ذینفع واحد، نوع روابط اشخاص مشمول ذینفع واحد و تسهیلات و تعهدات مستثنی از حدود مقرر، باشد.

ماده ۱۳- شعب، واحدهای اعتباری یا سایر مراجع ذی‌ربط مؤسسه اعتباری مکلفند پیش از اعطا/ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات، علاوه بر استعلام از «سامانه جامع اطلاعات مشتریان» در بانک مرکزی، اطلاعات مربوط به ذی‌نفع واحد را از واحد سازمانی موضوع ماده ۱۱ استعلام نماید.

فصل ششم - الزامات گزارش‌دهی

ماده ۱۴- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهداتی را که مطابق مفاد این آیین‌نامه به عنوان تسهیلات و تعهدات کلان محسوب می‌شوند، در مقاطع زمانی ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به شیوه‌ای که بانک مرکزی اعلام خواهد نمود، به آن بانک گزارش نماید. اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات مزبور باید حداقل شامل هرگونه تغییر در مانده آن‌ها، اطلاعات مربوط به ذینفع واحد، نوع و میزان وثایق دریافتی باشد.

ماده ۱۵- چنانچه بنا به دلایل قهری؛ از جمله عدم بازپرداخت تسهیلات و یا ایفای تعهدات از سوی ذینفع واحد، ایجاد روابط جدید میان اشخاص و همچنین کاهش سرمایه پایه مؤسسه اعتباری، حدود مقرر در این آیین‌نامه نقض شود، مؤسسه اعتباری موظف است از اعطاء/ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات جدید به ذینفع واحد مزبور تا زمان تطبیق خود با حدود تعیین شده خودداری نماید. مؤسسه اعتباری باید در گزارش‌گری تسهیلات و تعهدات کلان به بانک مرکزی - موضوع ماده ۱۴ -، چنین مواردی را به طور مستقل گزارش نماید. گزارش مزبور باید حداقل شامل اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهداتی که منجر به نقض حدود شده است، ذینفع واحد مربوط، میزان تخطی و تاریخ وقوع تخطی باشد.

ماده ۱۶- در اعطای تسهیلات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی و یا روش‌های

مشابه)، هر یک از مؤسسات اعتباری مشارکت‌کننده باید تسهیلات مزبور را به میزان سهم خود گزارش نمایند.

فصل هفتم – سایر

ماده ۱۷- مؤسسه اعتباری نباید به آن دسته از اشخاص حقیقی یا حقوقی که بیش از حدود مقرر در این آیین‌نامه به آن‌ها تسهیلات و یا تعهداتی اعطاء/ایجاد گردیده، تسهیلات و یا تعهدات جدید اعطاء/ایجاد نماید.

ماده ۱۸- «آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان» موضوع بخشنامه شماره ۹۱/۱۲۲۳۴۲ مورخ ۱۳۹۱/۵/۱۰ و همچنین کلیه مصوبات قبلی شورای پول و اعتبار که مغایر با مفاد این آیین‌نامه باشند، به تشخیص و اعلام بانک مرکزی قابل منسوخ شدن می‌باشد.

آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان در ۱۸ ماده و ۷ تبصره در یک‌هزار و یک‌صد و شصت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۸/۷ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم‌الاجرا است.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۲۳۸۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۲۷

ابلاغ بخشنامه منسوخ نمودن مقررات احتیاطی تبدیل مطالبات رهنی مؤسسات اعتباری به اوراق بهادار

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های
قرض الحسنه مهر ایران و رسالت)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردد.**

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۸۷/۱۹۲۸۰ مورخ ۱۳۸۷/۷/۲۱ موضوع ابلاغ «مقررات احتیاطی تبدیل مطالبات رهنی مؤسسات اعتباری به اوراق بهادار» بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ نهاد واسط یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در اجرای فرآیند تبدیل مطالبات به اوراق بهادار می‌باشد. از این‌رو پیاده‌سازی چنین مقرره‌ای مستلزم همکاری تنگاتنگ این بانک به عنوان نهاد ناظر بر بازار پول و سازمان بورس و اوراق بهادار به عنوان نهاد ناظر بر بازار سرمایه است. لذا در راستای تعامل هر چه بیشتر با سازمان بورس و اوراق بهادار به منظور تدوین مقرره‌ای مشترک، موضوع منسوخ نمودن مقررات صدرالذکر در سی و چهارمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ کمیسیون محترم اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مطرح و مورد تصویب قرار گرفت.

لذا از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، مقرره فوق‌الاشاره که طی بخشنامه شماره ۸۷/۱۹۲۸۰ مورخ ۱۳۸۷/۷/۲۱ ابلاغ گردیده بود، منسوخ می‌گردد.

خواهشمند است دستورفرمائید؛ مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ

گردد. ۱۳۹۲/۰۸/۲۷

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

امیر حسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۱۴۰۱۶۲/۲۶۰۹۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۴؛

ابلاغ مصوبه بیست و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۷/۲۱ کمیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در خصوص اعطای تسهیلات به شرکت‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله به استحضار می‌رساند؛ با توجه به سیاست‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با تخصیص بهینه منابع بانک‌ها و لزوم اولویت بخشی در اعطای تسهیلات و تأمین منابع به بخش‌های ضروری و حیاتی اقتصاد کشور، کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری در بیست و دومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۷/۲۱ ضمن منسوخ اعلام نمودن مفاد بخشنامه‌های شماره نت/۳۲۶۴ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۴ و الف/۳۲۴۶ مورخ ۱۳۸۳/۸/۲۶ (پیوست‌های شماره ۱ و ۲) مقرر نمود:

- ۱- اعطای تسهیلات به شرکت‌های هلدینگ که موضوع اصلی فعالیت آن‌ها مدیریت شرکت‌ها می‌باشد، ممنوع است.
- ۲- اعطای تسهیلات به شرکت‌های سرمایه‌گذاری مالی، صرفاً به منظور اجرای پروژه‌های تولیدی، با رعایت ضوابط و در چارچوب مقررات مجاز می‌باشد.
- ۳- اعطای تسهیلات به شرکت‌های سرمایه‌گذاری که فعالیت اصلی آن‌ها عملیات تولیدی و بازرگانی است (شرکت‌های سرمایه‌گذاری غیر مالی) در چارچوب ضوابط و مقررات امکان‌پذیر است. خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ج/۱۷۹۷۵۷۰/۱۱۷۹۷۵۷۰

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۳۱-۲

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۲۶۰۱۴۰ مورخ ۹۲/۰۹/۰۴)

شماره پست / ۳۴۶۶

تاریخ ۱۳۹۲/۰۵/۲۳

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تران-تیبان فروری

بسمه تعالی

مدیریت نظارت امور بانکی

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکهای تجاری
ارسال گردید.

با اشاره به افزایش تقاضاهای شرکت های سرمایه گذاری جهت دریافت تسهیلات بانکی و نیز با عنایت باینکه شرکتهای مذکور - بخش قابل توجهی از پس اندازهای جامعه را جمع آوری و بخود اختصاص داده اند مقتضی است به کلیه شعب و واحدهای آنبانک ابلاغ فرمایند که از تاریخ این بخشنامه، اعطای هرگونه تسهیلات بانکی به شرکت های سرمایه گذاری بدون اخذ مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ممنوع است.

جهت اخذ مجوز لازم است آنبانک کلیه تقاضاهای تسهیلاتی شرکت های مذکور را همراه با نظر کارشناسی خود به اداره اعتبارات این بانک ارسال دارد.
رونوشت: اداره اعتبارات جهت اطلاع.

مدیریت کل نظارت و امور بانکیها

اداره نظارت بر امور بانکیهای تجاری.

ناصر یوسفی کیا
مجید حاجی نوروژ
۱۶۱۵-۴
۳۷۱۶

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

بسمه تعالی

شماره: الفبا/۴۴۴۴

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۲۹

پیوست:

به کلیه مدیران عامل محترم بانکها

احتراماً،

پیرو بخشنامه شماره نت/۲۲۶۴ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۴ به استحضار می‌رساند حسب تصمیمات متخذه در کمیسیون اعتباری این بانک مقرر گردید چنانچه درخواست دریافت تسهیلات توسط شرکتهای سرمایه گذاری به منظور اجرای پروژه تولیدی خاصی باشد، بانکها می‌توانند در چارچوب بخشنامه شماره مب/۱۹۶۸ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۹ رأساً اقدام نمایند. در این مورد بانکها مکلفند این منابع را با انجام نظارت کامل صرفاً در طرح یا پروژه معرفی شده مصرف نمایند و اطلاعات مربوط به این گونه تسهیلات را هر سه ماه یکبار به این بانک (اداره اطلاعات بانکی و اداره نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری) ارسال نمایند. اب

مدیریت کل اعتبارات

اداره اعتبارات

سید مهدی سلیمانی

محمدرضا شجاع‌الدینی

رونوشت:

- اداره نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری جهت اطلاع و اقدام لازم.
- اداره اطلاعات بانکی جهت اطلاع و اقدام لازم.

« ۱ »

تهران: بلوار میرداماد، شماره ۱۴۴-تلفن: ۲۹۹۵۱۱ نشانی تلگرافی مرکز بانک

تلکس: ۲۲-۲۱۶۲۱۹ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۷۱۷۷

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۰۰۳۱ مورخ ۹۲/۲۳/۰۹/۱۳۹۲؛ ابلاغ الحاق مواردی به آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک بر اساس مصوبه جلسه بیست و پنجم کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری

«جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.»

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با استناد به اختیارات موضوع تبصره ذیل ماده یک "آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها" موضوع بخشنامه شماره ۸۹/۸۰۲۲۳ مورخ ۱۳۸۹/۴/۱۵ و اصلاحیه‌های پس از آن و بنا به پیشنهاد برخی بانک‌ها، در بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۲ مقرر نمود موارد ذیل به آیین‌نامه الحاق گردد:

عبارت "گزارش‌های حسابرس مستقل" به انتهای بند «ث» ذیل اسناد سطح اول؛

♦ عبارت "فرم‌های پاسخ استعلام افتتاح حساب جاری از سامانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" به انتهای بند «الف» ذیل اسناد سطح سوم.

در خاتمه، ضمن ایفاد یک نسخه از ویرایش نهایی آیین‌نامه مزبور، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۱۸۲۰۶۵۷/ب

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۰۰۳۱ مورخ ۹۲/۰۹/۲۳)

«بسمه تعالی»

«آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها»

شورای پول و اعتبار در یک هزار و یکصد و چهاردهمین جلسه مورخ ۱۳۸۹/۳/۲۵، به استناد بند "و" از ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، "آیین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها" را که از این پس به اختصار آیین‌نامه نامیده می‌شود، در ۱۲ ماده و ۱۱ تبصره، به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول – گستره شمول

ماده ۱- اسناد موضوع این آیین‌نامه مشتمل بر: اسناد، اوراق بازرگانی، مدارک و دفاتر بانک‌ها، در پنج سطح به شرح ذیل تعریف می‌شود:

۱-۱- اسناد سطح اول شامل:

الف- اسناد و مدارک مالکیت اموال منقول و غیرمنقول بانک

ب- اساسنامه، سوابق و مدارک مربوط به تاسیس بانک

پ- دفاتر سهام بانک

ت- صورت‌جلسات مجامع و هیات مدیره بانک

ث- نسخ اصلی ترازنامه بانک و ضمایم مربوطه که به تصویب مجمع عمومی رسیده و گزارش

عملکرد هیات مدیره و گزارش‌های حسابرسی مستقل^۱

۱-۲- اسناد سطح دوم شامل:

الف- دفتر کل

ب- دفتر روزنامه

۱- اصلاحیه مصوب در بیست و پنجمین جلسه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۲

۱-۳- اسناد سطح سوم شامل:

الف- کارت‌های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی مشتریان و فرم‌های پاسخ استعلام افتتاح حساب جاری از سامانه بانک مرکزی^۱

ب- لاشه انواع چک‌ها از جمله چک عادی اشخاص، چک پول، ایران چک، چک بانکی و غیره، سفته‌ها و بروات واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی

پ- گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک‌های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک‌های برگشتی

ت- کلیه قراردادهای منعقد و موافقت‌نامه‌های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)

ث- اسناد مربوط به عملیات حساب‌های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده

ج- لاشه ضمانت‌نامه‌ها و اسناد ذی‌ربط

چ- مدارک نقل و انتقال سهام

ح- نسخ دوم گواهی‌نامه‌های سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و همچنین انواع اوراق گواهی سپرده بانک‌ها^۲

خ- کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت‌های اعتباری ارزی و پیمان‌نامه‌های ارزی

د- کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت

ذ- اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی

ر- کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی

۱-۴- اسناد سطح چهارم شامل:

الف- قراردادهای، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان

۱- اصلاحیه مصوب در بیست و پنجمین جلسه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی

جمهوری اسلامی ایران مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۲

۲- اصلاحیه مصوب در هشتاد و هفتمین جلسه کمیسیون اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰

- ب- اوراق مربوط به فروش اثاث و وسایل فرسوده و مستعمل و اسقاط شده
- پ- اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده
- ت- اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال منقول و غیرمنقول بانک
- ۱-۵- اسناد سطح پنجم شامل:
- الف- دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده
- ب- دفاتر ارسال مراسلات
- پ- تچک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک
- بصره- تعیین سطح سایر اسناد حسب مورد بنا به پیشنهاد بانک‌ها و تأیید بانک مرکزی انجام خواهد شد.

فصل دوم- مدت نگهداری اطلاعات مربوط به اسناد:

- ماده ۲- بانک‌ها موظفند اطلاعات مربوط به اسناد سطح اول، دوم، سوم و بندهای الف از سطوح چهارم و پنجم را به صورت الکترونیکی و برای همیشه نگهداری نمایند.

فصل سوم- مدت و نحوه نگهداری اسناد

ماده ۳- مدت نگهداری اسناد

- ۱-۳- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح اول را برای همیشه نگهداری نمایند.
- ۲-۳- بانک‌ها مکلفند عین اسناد سطح دوم را حداقل به مدت ۱۰ سال پس از پایان سال مالی نگهداری نمایند.
- ۳-۳- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح سوم را حداقل به مدت ۵ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.
- ۴-۳- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح چهارم را حداقل به مدت ۳ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.
- ۵-۳- بانک‌ها مکلفند اسناد سطح پنجم را حداقل به مدت ۱ سال پس از زمان‌های مقرر در جدول ضمیمه این آیین‌نامه نگهداری نمایند.
- بصره ۱- بانک‌ها مکلفند هر یک از اسنادی را که قبل از اتمام مدت نگهداری آن‌ها، دعوایی

نسبت به آن‌ها اقامه شده حداقل تا مختومه شدن دعوی و تعیین تکلیف نهایی نگهداری نمایند.

تبصره ۲- لازم است سایر اسنادی که به موجب قوانین باید تا مدت معینی نگهداری شوند، برای همان مدت نگهداری گردند.

ماده ۴- نحوه نگهداری اسناد

۴-۱- به صورت فیزیکی:

بانک‌ها موظفند با اتخاذ تدابیر و تمهیدات مقتضی به گونه‌ای عمل نمایند که ضمن حفظ امنیت و کیفیت اسناد، امکان دسترسی به عین آن اسناد در مواقع مورد نیاز به سهولت فراهم شود.

۴-۲- به صورت تصاویر دیجیتالی:

بانک‌ها می‌توانند اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را علاوه بر نگهداری به صورت فیزیکی، در چارچوب نظامی یکپارچه و مبتنی بر دستورالعملی مدون که به تصویب هیأت مدیره هر بانک می‌رسد، به صورت تصاویر دیجیتالی نیز نگهداری نمایند.

تبصره ۱- در صورت تهیه تصاویر دیجیتالی، نگهداری فیزیکی اسناد در محل تهیه و تولید آن‌ها الزامی نمی‌باشد.

تبصره ۲- در صورت نگهداری فیزیکی اسناد در مکانی غیر از محل تهیه و تولید آن‌ها، هیأت مدیره بانک موظف است شرایط و تمهیداتی را فراهم نماید که امکان دسترسی به اصل اسناد حداکثر ظرف مدت چهار روز کاری، فراهم باشد.

۴-۳- به صورت میکروفیلم:

بانک‌ها می‌توانند کلیه اسناد خود را منوط به انجام مراحل مقرر در ماده ۷، به صورت میکروفیلم نگهداری نمایند.

فصل چهارم - امحاء اسناد

ماده ۵- امحاء پس از موعد

امحاء اسناد سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم پس از سپری شدن مدت‌های مقرر در بندهای ۳-۲، ۳-۳، ۳-۴ و ۳-۵ و در چارچوب مقررات داخلی بانک‌ها بلامانع است.

ماده ۶- امحاء پیش از موعد

بانک‌ها می‌توانند پیش از سپری شدن مدت‌های مقرر در ماده ۳، اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم را منوط به انجام مراحل مذکور در ماده ۷ امحاء نمایند.

ماده ۷- فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به "روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم"

امحاء اسناد سطوح سوم، چهارم و پنجم پیش از مدت‌های مقرر در ماده ۳، منوط به انجام مراحل ذیل مجاز می‌باشد:

الف- تعیین یک واحد سازمانی برای انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به "روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم".

ب- اختصاص یک مکان مناسب برای اجرای کلیه مراحل مربوط به "روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم".

پ- انتقال کلیه اسناد مورد نظر به مکان مذکور در بند "ب".

ت- آماده‌سازی اسناد مورد نظر برای انجام عملیات تصویربرداری دیجیتالی از آن‌ها.

ث- تهیه تصاویر دیجیتالی از اسناد.

ج- کنترل، ویرایش و استاندارد نمودن تصاویر دیجیتالی تهیه شده به نحوی که امکان بازیابی، دسته‌بندی یا تجزیه و تحلیل اطلاعات آن‌ها به سهولت امکان‌پذیر باشد.

چ- فیلم‌برداری از تصاویر دیجیتالی بر روی رول‌های میکروفیلم توسط دستگاه‌های آرشیو رایتر (Archive writer).

ح- کنترل دقیق میکروفیلم تهیه شده از حیث وضوح تصویر و خوانا بودن مطالب انتقال یافته. در صورتی که مندرجات میکروفیلمی خوانا نباشد، لازم است از نسخه مربوط مجدداً تصویر دیجیتالی تهیه شده و پس از فیلم‌برداری به انتهای رول میکروفیلم اضافه گردد.

خ- تهیه صورت‌جلسه انطباق اسناد با میکروفیلم و امضاء آن توسط هیأتی متشکل از اعضای ذیل:

- رئیس یا معاون بایگانی کل

- رئیس یا معاون واحد سازمانی مسئول انجام فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم

- نماینده اداره بازرسی

- نماینده اداره حقوقی

- نماینده اداره حراست

- نماینده واحد خدمات ماشینی یا انفورماتیک یا حسابرسی فناوری اطلاعات

د- تهیه تصویر دیجیتالی از صورت جلسه ذکر شده در بند "خ" و فیلم برداری از آن تصویر در ابتدا و انتهای هر رول میکروفیلم.

تبصره ۱- در صورت وجود مطلب یا نوشته‌ای ظهر اسناد، باید از آن مندرجات نیز میکروفیلم تهیه شود.

تبصره ۲- نگهداری عین صورت جلسات مذکور در بند "خ" تا زمان امحاء میکروفیلم‌ها الزامی می‌باشد.

تبصره ۳- ریاست هیأت مذکور در بند "خ" بر عهده رئیس یا معاون بایگانی کل بوده و جلسات هیأت، زیر نظر وی تشکیل و اداره می‌گردد.

تبصره ۴- چنانچه در نمودار سازمانی بانک، اشخاص یا واحدهای مذکور در بند "خ" وجود نداشته باشند، هیأت مدیره آن بانک موظف است اشخاص یا ادارات جایگزین را تعیین کند.

تبصره ۵- تعیین میزان و حدود اختیارات و صلاحیت‌های هیأت مذکور در بند "خ" بر عهده هیأت مدیره بانک می‌باشد.

تبصره ۶- حضور تمامی اعضای هیأت مذکور در بند "خ" برای اجرای فرآیند تبدیل اسناد به میکروفیلم به "روش تلفیقی دیجیتال و میکروفیلم" الزامی است.

ماده ۸- میکروفیلم‌های تهیه شده مطابق با این آیین‌نامه در حکم اصول اسناد مربوط تلقی می‌گردد و در کلیه دادگاه‌ها قابل استناد می‌باشد.

فصل پنجم - اسناد الکترونیکی

ماده ۹- اسنادی که مطابق با ماده ۲ قانون تجارت الکترونیکی؛ با وسایل الکترونیکی، نوری و یا فناوری‌های جدید اطلاعات، تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش می‌شوند، منوط به رعایت ماده ۸ قانون مذکور در حکم اصول اسناد می‌باشند. بانک‌ها مکلفند اسناد الکترونیکی مربوط به سطوح دوم، سوم، چهارم و پنجم را برای همیشه نگهداری نمایند.

ماده ۱۰- بانک‌ها ملزم به تهیه نسخه پشتیبان از کلیه اسناد الکترونیکی می‌باشند به گونه‌ای که در صورت هرگونه آسیب، خدشه و اختلال برای یک نسخه، نسخه دیگر مصون بماند.

فصل ششم - سایر مقررات

ماده ۱۱- بانکها مکلفند اسناد و مدارکی را که بر اساس مقررات موضوعه ارزش تاریخی دارند، مطابق با قانون تأسیس سازمان اسناد ملی ایران نگهداری نمایند.

ماده ۱۲- مفاد این آیین‌نامه در خصوص مؤسسات اعتباری غیربانکی که دارای مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده و تحت نظارت این بانک قرار دارند نیز نافذ می‌باشد. با تصویب این آیین‌نامه، آیین‌نامه مصوب مورخ ۱۳۵۳/۱۲/۶ و مصوبات مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۱۹ و ۱۳۶۹/۱۰/۸ این شورا در خصوص آیین‌نامه مذکور منسوخ اعلام می‌گردد.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح سوم		
الف	کارت‌های نمونه امضاء، مدارک احراز هویت و افتتاح انواع حساب‌های ارزی و ریالی مشتریان	از تاریخ بسته شدن حساب یا تغییر دارندگان حق امضا یا تغییر امضا
ب	لاشه انواع چک‌ها از جمله چک عادی اشخاص، چک پول، ایران چک، چک بانکی و غیره، سفته‌ها و بروات واگذاری و سایر اسناد اعم از خریداری یا وصولی ارزی و ریالی	از تاریخ تسویه
پ	گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک‌های برگشتی و مدارک رفع سوء اثر چک‌های برگشتی	از تاریخ صدور
ت	کلیه قراردادهای منعقد و موافقت‌نامه‌های بین بانک و اشخاص (به غیر از قراردادهای مربوط به تسهیلات اعطایی)	از تاریخ انقضاء قرارداد و تسویه حساب
ث	اسناد مربوط به عملیات حساب‌های معاملات داخلی بانک که از طریق مناقصه یا مزایده انجام شده	از تاریخ انجام معامله
ج	لاشه ضمانت‌نامه‌ها و اسناد ذی‌ربط	از تاریخ انقضاء یا تسویه حساب
چ	مدارک نقل و انتقال سهام	از تاریخ نقل و انتقال
ح	نسخ دوم گواهی‌نامه‌های سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار و همچنین انواع اوراق گواهی سپرده بانک‌ها	از تاریخ بسته شدن حساب
خ	کلیه اوراق و اسناد مربوط به خرید و فروش ارزهای خارجی، حوالجات ارزی، کارت‌های اعتباری ارزی و پیمان‌نامه‌های ارزی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
د	کلیه اوراق و اسناد مربوط به حوالجات، اتاق پایاپای، صندوق امانات و اوراق مشارکت	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ذ	اوراق و اسناد مربوط به اعتبارات اسنادی وارداتی و صادراتی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ر	کلیه اسناد حسابداری اعم از ارزی و ریالی، نقدی و انتقالی	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

ردیف	نام سند	زمان پایه
اسناد سطح چهارم		
الف	قراردادها، اوراق و اسناد مربوط به تسهیلات اعطایی و اعتبارات استفاده شده مشتریان	از تاریخ تسویه حساب و فک رهن از وثایق
ب	اوراق مربوط به فروش اثاث و وسایل فرسوده و مستعمل و اسقاط شده	از تاریخ فروش
پ	اوراق و مدارک مربوط به اسناد تجاری تنزیل شده	از تاریخ خاتمه عملیات بانکی
ت	اوراق مربوط به خرید ملزومات و اموال غیرمنقول بانک	از تاریخ خرید
اسناد سطح پنجم		
الف	دفاتر ثبت نامه‌های صادره و وارده	از تاریخ بسته شدن دفتر
ب	دفاتر ارسال مراسلات	از تاریخ بسته شدن دفتر
پ	ته‌چک‌های صادره ادارات و واحدهای بانک	از تاریخ اتمام دسته چک‌ها

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۹۹۴۳ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۰۳؛
ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند ۱۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر تصویب‌نامه شماره ۱۴۸۵۳۲/ت/۴۹۷۳۷ ه مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۳ هیأت محترم وزیران موضوع " آیین‌نامه اجرایی بند ۱۳۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور" که در اجرای تکلیف مقرر در بند یاد شده تدوین و مصوب گردیده است، جهت اجرا ایفاد می‌شود. خواهشمند است مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کافی به عمل آید. /۱۸۴۱۶۰۹/ع

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   **مرتضی ستاک**

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۹۹۴۳ مورخ ۹۲/۱۰/۰۳)

۴۹۷۳۷ ت/۹۴۸۵۲۲ هـ

شماره.....

تاریخ..... ۱۳۹۲/۰۹/۰۳

۱۳۹۲ / ۹ / ۱۶

بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

۹۲/۲۷۱۵۵۴

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت کشور
معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۶۲۳۵۵ مورخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و به استناد بند (۱۳۴) قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور، آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی بند (۱۳۴) قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

- ماده ۱- اصطلاحات مورد استفاده در این آیین‌نامه در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:
- الف- طرح‌ها: طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مندرج در پیوست شماره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانی مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها.
- ب- دستگاه اجرایی: دستگاه‌های اجرایی مندرج در پیوست یادشده و دستگاه‌های اجرایی طرح‌های مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها.
- ج - خیرین: اشخاص حقیقی و با حقوقی غیردولتی که با استفاده از منابع غیردولتی خود، اقدام به کمک مالی، تأمین عرصه و اعیان، احداث، توسعه، تکمیل و تجهیز طرح‌ها و تحویل و اهداء آنها به دستگاه اجرایی می‌نمایند.
- د- بانک عامل: بانک‌ها یا مؤسسات اعتباری که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک هستند.
- ماده ۲- دستگاه اجرایی مجاز است مشخصات آن دسته از طرح‌های خود را که امکان مشارکت خیرین در آنها وجود دارد، اطلاع‌رسانی نماید.
- تبصره- دستگاه اجرایی باید در معرفی طرح‌های خود، مشخصات آنها شامل عنوان و حجم عملیات، مکان اجرا و اعتبار مورد نیاز برای اجرا را اعلام نماید.
- ماده ۳- در صورتی که خیرین متقاضی استفاده از تسهیلات برای اجرای طرح‌ها هستند، تقاضای خود را به صورت کتبی به دستگاه اجرایی مربوط اعلام نمایند و دستگاه اجرایی نیز موظف است ظرف بیست روز نسبت به بررسی پیشنهادها و اعلام نتیجه اقدام نماید.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

۹۴۸۵۲۴/ت ۴۹۷۳۷ هـ

شماره .....
تاریخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۲

- ماده ۴- دستگاه اجرایی موظف است پیشنهادهای پذیرفته شده را با هماهنگی خیرین به بانک عامل معرفی نماید.
- ماده ۵- بازپرداخت اصل تسهیلات اعطایی توسط خیرین تضمین می شود.
- ماده ۶- سود تسهیلات اعطایی با استفاده از تمام یا بخشی از اعتبارات طرح‌ها توسط دستگاه اجرایی قابل پرداخت است.
- تبصره- بازپرداخت سود تسهیلات اعطایی براساس قرارداد بین دستگاه اجرایی، بانک عامل و خیرین، در سال ۱۳۹۲ از محل اعتبارات طرح‌ها صورت می گیرد و برای سالهای آینده معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور موظف است حکم و اعتبار لازم را در لوایح بودجه سنواتی پیش‌بینی نماید.
- ماده ۷- بانک عامل تسهیلات اعطایی را متناسب با تأیید پیشرفت طرح‌ها توسط بالاترین مقام و ذی‌حساب دستگاه اجرایی به مجری آنها پرداخت می‌نماید.
- ماده ۸- دستگاه اجرایی موظف است تا پایان سال مالی اجرای قوانین بودجه سنواتی، گزارش عملکرد این آیین‌نامه را به تفکیک طرح‌های ملی و استانی به ترتیب به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و استانداری‌ها ارائه و معاونت یاد شده نیز موظف است گزارش عملکرد مالی این طرح‌ها را جداگانه به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) برای درج در صورت‌حساب عملکرد قوانین بودجه سنواتی ارائه نماید.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رییس جمهور
ص

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رییس‌جمهور، دفتر رییس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رییس‌جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس‌جمهور، معاونت حقوقی رییس‌جمهور، معاونت امور مجلس رییس‌جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، استانداریهای سراسر کشور، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می‌شود.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۸۳۴۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۰۹
ابلاغ آیین‌نامه اجرایی بند ۱۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های
قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.**

با سلام؛

احتراماً، به پیوست تصویر تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۸۸۰/ت/۴۹۸۱۵ هـ- مورخ ۱۳۹۲/۹/۲۶ هیأت محترم وزیران موضوع "آیین‌نامه اجرایی بند ۱۲۶ قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور" که در اجرای تکلیف مقرر در بند یاد شده تدوین و مصوب شده است، جهت اجرا ایفاد می‌شود. خواهشمند است مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کافی به عمل آید. /۱۸۴۸۸۶۹/ ز

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئوس ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

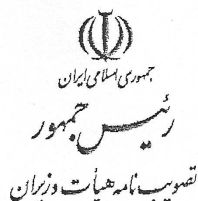
بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۸۳۴۱ مورخ ۹۲/۱۰/۰۹)

۴۹۸۱۵/۱۵۳۸۸۰

شماره.....

تاریخ.....۱۳۹۲/۱۰/۰۹

بسمه تعالی

"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۹/۲۰ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و به استناد جزء (۴-۱۲۶) بند (۱۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور، آیین نامه اجرایی بند یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه اجرایی بند (۱۲۶) قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

ماده ۱- اصطلاحات مورد استفاده در این آیین نامه در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

الف - قانون: قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور

ب - بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ج - شرکت پروژه: شرکت سهامی خاص با سرمایه حداقل یک چهارم مبلغ قرارداد و یا شرکت تضامنی که توسط مشارکت (کنسرسیوم) برای عقد قرارداد و انجام طرح (پروژه) تأسیس می‌شود.

د - مشارکت (کنسرسیوم): مشارکت (کنسرسیوم) یک یا چند مؤسسه و شرکت‌های سرمایه‌گذاری، مشاوره‌ای، پیمانکار و یا سازنده شرکت‌کننده در مناقصه موضوع این آیین نامه که دارای شرایط مالی، طراحی، مهندسی و اجرایی هستند.

ه - مشارکت عمومی - خصوصی: مشارکت (کنسرسیوم) بخش‌های دولتی با غیردولتی.

شماره ۱۵۳۸۸/ت/۴۹۸۱۵هـ

تاریخ: ۱۳۹۲/۰۹/۰۶

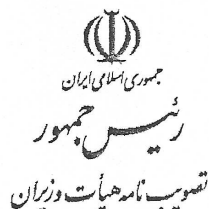

- و- دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۲۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۹- که به روش مشارکت (کنسرسیوم) عمومی - خصوصی نسبت به انعقاد قرارداد مشارکت (کنسرسیوم) اقدام می‌کنند.
- ز- طرح (پروژه): طرح‌های (پروژه‌های) ملی، استانی و استانی ویژه که از محل منابع بودجه عمومی (از جمله هزینه‌ای، تملک دارایی سرمایه‌ای و درآمد اختصاصی) و یا سایر طرح‌های بزرگ مصوب مجمع عمومی و یا از محل منابع داخلی شرکت‌های دولتی سرمایه‌پذیر به روش مشارکت (کنسرسیوم) عمومی - خصوصی اجرا می‌شوند.
- ح- قرارداد: موافقت‌نامه‌ای که در چارچوب روش‌های مندرج در جزء (۱-۱۲۶) بند (۱۲۶) قانون بین دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر و شرکت پروژه منعقد می‌شود.
- ط- بانک عامل: بانک دولتی یا غیردولتی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک می‌باشد.
- ماده ۲- دستگاه‌های اجرایی سرمایه‌پذیر موظفند برای اجرای طرح‌ها (پروژه‌ها)، مشارکت (کنسرسیوم) مؤسس شرکت پروژه را از طریق برگزاری مناقصه دو مرحله‌ای با پیشنهاد فنی بازرگانی و نمونه (مدل) مالی قابل قبول انتخاب نمایند.
- ماده ۳- اجزای مشارکت (کنسرسیوم) باید هنگام شرکت در مناقصه دارای گواهینامه صلاحیت از معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور باشند.
- ماده ۴- برنده مناقصه موظف است نسبت به تأسیس شرکت پروژه اقدام نماید و شرکت پروژه زمان انعقاد قرارداد توسط معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور تأیید صلاحیت می‌شود.
- ماده ۵- پس از انتخاب برنده مناقصه، دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر نسبت به انعقاد قرارداد با شرکت پروژه تأسیس شده به همین منظور در چارچوب قوانین و مقررات اقدام می‌نماید.
- ماده ۶- تعهدات مالی قرارداد دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر نسبت به شرکت پروژه در قالب اعتبار اسنادی حسب مورد به صورت ارزی - ریالی انجام می‌شود.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

شماره: ۱۵۳۸۸۰
تاریخ: ۱۳۹۲/۰۶/۲۶

ماده ۷- بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است پس از ابلاغ این آیین‌نامه، بیمه‌نامه‌های مناسب برای پوشش خطر پذیرهای (ریسک‌های) دستگاه‌های اجرایی سرمایه‌پذیر را طراحی و به شرکت‌های بیمه ابلاغ و دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر گشایش‌کننده اعتبار اسنادی نزد بانک عامل نیز می‌تواند از پوشش‌های بیمه‌ای مذکور استفاده نماید.

ماده ۸- شرکت پروژه برای اخذ تسهیلات از نظام بانکی و یا صندوق توسعه ملی می‌تواند قرارداد و اعتبار اسنادی گشایش شده را به عنوان یکی از وثائق ارائه دهد.

ماده ۹- قراردادی می‌تواند به عنوان بخشی از وثیقه اعطای تسهیلات توسط بانک عامل پذیرفته شود که دارای شرایط زیر باشد:

الف- برای تأمین مالی و اجرای طرح (پروژه) منعقد شده باشد.

ب- دارای امضای بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا مقام مجاز از طرف وی باشد.

ج- موضوع آن، پیش‌خرید تأسیسات احداثی (نوع الف)، اجاره درازمدت تمام یا بخشی از تأسیسات (نوع ب)، خرید درازمدت و یا پیش‌خرید کالا و خدمات تولیدی آن طرح (نوع ج)، بهبود کارایی آب و انرژی (نوع د) و یا سایر انواع مشارکت (کنسرسیوم) بخش‌های عمومی یا خصوصی برای ارائه خدمات عمومی (نوع ه) باشد.

د- عواید، تأسیسات و مستحقات حاصل از اجرای قرارداد که متعلق به شرکت پروژه است، قابلیت توثیق داشته باشد.

ه- در چارچوب ماده (۲۳) قانون برنامه و بودجه - مصوب ۱۳۵۱- و ماده (۱۰) قانون برگزاری مناقصات - مصوب ۱۳۸۳- منعقد شده باشد.

و- مشارکت (کنسرسیوم) صرفاً بر اساس مناقصه انتخاب شده باشد.

ز- سهامداران شرکت پروژه طرف قرارداد براساس استعلام از بانک مرکزی، بدهی غیرجاری به نظام بانکی یا سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده نداشته و بر اساس استعلام از سازمان امور مالیاتی کشور نیز بدهی قطعی مالیاتی نداشته و یا ترتیب پرداخت مالیاتی سهامداران شرکت پروژه داده شده باشد.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

شماره ۱۵۲۸۸۰/ت ۴۹۸۱۵ هـ

تاریخ: ۱۳۹۴/۰۹/۰۲

شماره: .....

ماده ۱۰- حسب درخواست شرکت پروژه پس از تصویب توجیه طرح (پروژه) توسط بانک عامل و تصویب هیئت امنای صندوق توسعه ملی به تناسب تسهیلات مورد نیاز آن طرح، معادل ده درصد تسهیلات مورد نظر بانک عامل، از منابع صندوق توسعه ملی نزد نظام بانکی (بانک مرکزی و یا بانک‌های عامل از جمله بانک صنعت و معدن) سپرده‌گذاری می‌شود تا در مورد تسهیلات پرداختی به آن طرح (پروژه)، مسدود شده و به منظور وجه‌الضمان (پشتیبان وثیقه) تعهدات شرکت پروژه در قبال اخذ تسهیلات قراردادهای موضوع بند (۱۲۶) قانون مورد استفاده قرار گیرد.

تبصره - وجه‌الضمان مسدود شده به تناسب انجام تعهدات شرکت پروژه آزاد و در اختیار سایر طرح‌ها (پروژه‌ها) قرار می‌گیرد.

ماده ۱۱- بانک عامل ظرف یک ماه پس از دریافت تقاضای شرکت پروژه برای توثیق قرارداد نسبت به بررسی مدارک و مستندات دریافتی و اعلام نتیجه و دلایل عدم پذیرش تقاضا، به صورت مکتوب و مستند به آن شرکت اقدام نماید.

ماده ۱۲- ذی‌حساب دستگاه اجرایی موظف است گواهی تعهد دستگاه اجرایی مبنی بر پرداخت مبالغ مشخص در سررسیدهای معین‌شده در قراردادهای موضوع بند (۱۲۶) قانون را برای ارائه به مؤسسات مالی و بانک‌ها به‌عنوان وثیقه جهت دریافت تسهیلات توسط شرکت پروژه صادر نماید.

ماده ۱۳- بانک عامل موظف است اطلاعات مربوط به اعطای تسهیلات در هر قرارداد را به صورت جداگانه به بانک مرکزی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و دستگاه اجرایی ذی‌ربط ارائه نماید.

ماده ۱۴- بانک عامل مجاز است دارایی‌های طرح (پروژه) و عواید حاصل از آن را به‌عنوان بخشی از وثائق قابل قبول بابت اعطای تسهیلات بپذیرد.

ماده ۱۵- اعطای تسهیلات توسط بانک عامل بابت اجرای قرارداد به صورت مرحله‌ای و متناسب با گزارش پیشرفت اجرای طرح (پروژه) که به تأیید دستگاه اجرایی سرمایه‌پذیر ذی‌ربط رسیده باشد، انجام می‌شود.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

شماره: ۱۵۳۸۸۰
تاریخ: ۱۳۹۲/۹/۲۶
تاریخ ثبت: ۱۳۹۲/۹/۲۶

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران

ماده ۱۶- شرکت پروژه مجاز است در چارچوب بند (ط) ماده (۸۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و مقررات مربوط از منابع صندوق توسعه ملی استفاده نماید.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور
ص

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، استانداری‌های سراسر کشور، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

بخشنامه شماره ۹۲/۳۱۴۶۱۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۵؛ ابلاغ ممنوعیت راه‌اندازی سامانه‌های تایید مبلغ چک توسط صادرکننده در گاه‌های الکترونیکی بانکها

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و شرکت دولتی پست بانک ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً؛ بنا بر اطلاع واصله، اخیراً برخی بانک‌ها اقدام به راه‌اندازی سامانه‌هایی جهت تأیید مبلغ چک توسط صادرکننده از طریق درگاه‌های الکترونیکی نموده‌اند. در خصوص موضوع مذکور شایان ذکر است؛ وفق ماده (۱۴) قانون صدور چک، دستور عدم پرداخت وجه چک الزاماً باید کتبی بوده و طی آن، دستوردهنده باید صراحتاً به بانک اعلام نماید که چک صادره توسط وی، مفقود شده و یا به طریق مجرمانه در تصرف دارنده فعلی (ارایه‌کننده چک به بانک) قرار گرفته و طبق تبصره (۲) همان ماده، ظرف مهلت یک هفته، دستوردهنده نسبت به طرح شکایت نزد مراجع قضایی و تسلیم گواهی یادشده به بانک محال‌علیه اقدام نماید. در غیر این صورت، بانک نسبت به پرداخت وجه چک از محل موجودی اقدام خواهد نمود. بنابراین ممانعت از پرداخت وجه چک بدون ارائه دلایل مذکور در قانون صدور چک، غیرقانونی بوده و بانک‌ها مجاز به ارایه این‌گونه خدمات تحت هر عنوان نمی‌باشند. نظر به این‌که در خدمت صدرالاشاره، مغایرت اطلاعات ثبت‌شده در سامانه اینترنتی با مفاد و محتوای فیزیک چک، به صورت کتبی نبوده و حتی با فرض کتبی تلقی شدن آن، تصریح دستوردهنده مبنی بر مفقودی یا تحصیل مجرمانه آن توسط ارایه‌کننده چک به بانک را در بر نداشته و از طرفی، اجرای تشریفات مندرج در تبصره (۲) ماده (۱۴) قانون صدور چک به شرح پیش‌گفته نیز محل تردید می‌باشد، لذا اقدام فوق مغایر با قوانین و مقررات جاری می‌باشد.

با عنایت به موارد فوق، مقتضی است دستور فرمایند، در صورت وجود سامانه صدرالاشاره در آن بانک تحت هر عنوان، نسبت به توقف آن به قید تسریع اقدام و مراتب به تمامی واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن، تأکید و نظارت گردد. د.د. /۱۸۵۹۳۷۴/س

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرئوسی ستاک

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۲

بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۹۱۵۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۰؛ ابلاغ رهنمود انجام آزمون بحران

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌طور که استحضار دارند مدیریت ریسک که شامل فرایند شناسایی، اندازه‌گیری، کنترل و کاهش انواع ریسک و همچنین ایجاد یک رویکرد آینده‌نگر نسبت به مسائل و مشکلات احتمالی در حوزه کسب و کار می‌باشد، جزء جدایی‌ناپذیر فرایند مدیریت مؤثر و ایجاد فضای کسب و کار ایمن برای مؤسسات اعتباری (بانک‌ها و مؤسسه اعتباری غیربانکی) می‌باشد. بنابراین، در سال‌های اخیر استفاده از تکنیک‌ها و روش‌های مدیریت مؤثر ریسک در نهادهای مالی به خصوص مؤسسات اعتباری توسعه بیشتری پیدا کرده است. یکی از روش‌های مربوط به این رویکرد که برای مدیریت مؤثر ریسک بسیار حائز اهمیت بوده و دربرگیرنده روش‌های مختلفی برای اجرا است؛ روش آزمون بحران می‌باشد. این آزمون، یک ابزار تکمیلی در کنار دیگر ابزارهای مدیریت ریسک بوده که میزان آسیب‌پذیری و یا مقاومت مؤسسات اعتباری را در برابر شوک‌های مختلف مثلاً شوک اعتباری یا نقدینگی تعیین کرده و همچنین نشان می‌دهد که مؤسسات اعتباری تا چه میزان می‌توانند زیان‌های ناشی از وقوع این شوک‌های احتمالی را پوشش داده و به فعالیت خود ادامه دهند. همچنین، یکی از دست‌آوردهای انجام این آزمون تعیین میزان سرمایه موردنیاز مؤسسات اعتباری برای رویارویی ایمن و بدون مشکل با شوک‌های احتمالی و شرایط بحران می‌باشد. در نتیجه، انجام آزمون بحران و استفاده از نتایج آن در تدوین برنامه احتیاطی و پیش‌گیرانه می‌تواند به حفظ ثبات مالی شبکه بانکی کشور در شرایط وقوع شوک و بحران کمک شایانی کند.

نظر به اهمیت و لزوم برخورداری مؤسسات اعتباری از ابزاری مناسب برای انجام مدیریت ریسک و تدوین برنامه احتیاطی، به پیوست، «رهنمود انجام آزمون بحران» مصوب بیست و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۱ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران که به تأیید رئیس کل محترم نیز رسیده است، به عنوان گامی اولیه جهت معرفی و اجرای این آزمون و ایجاد بستری مناسب برای انجام مدیریت مؤثر ریسک، ابلاغ می‌گردد. ضروری است که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی زیر ساختارهای عملیاتی لازم را برای

تدوین برنامه آزمون بحران فراهم کرده و در فواصل زمانی مناسب، این آزمون را انجام دهند و از نتایج بدست آمده در راستای شناسایی، کنترل و یا کاهش انواع ریسک استفاده کنند.

این رهنمود مشتمل بر بخش‌هایی است که به برنامه‌ریزی برای اجرایی کردن آزمون بحران کمک شایانی می‌کند. همچنین، مثال‌هایی از انجام تحلیل حساسیت به عنوان مرحله ابتدایی انجام آزمون بحران در پیوست این رهنمود ارائه شده است. علاوه بر این، یکی از روش‌های پیشرفته انجام آزمون بحران نیز در قسمت ضمایم مطرح گردیده است.

با امید به آن که انتشار و توزیع آثاری از این قبیل به توسعه و تعمیق مفاهیم و روش‌های بانکداری نوین در نظام بانکی کشور بینجامد، خواهشمند است دستور فرمایند رهنمود پیوست جهت بهره‌برداری در اختیار واحدهای ذی‌ربط در آن بانک قرار گیرد. /۱۳۷+۱۸۶.ک

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۹۱۵۲ مورخ ۹۲/۱۱/۱۰)

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

رهنمود انجام آزمون بحران (Guidance on Stress Testing)

مهر ماه ۱۳۹۲

بسمه تعالی

رهنمود انجام آزمون بحران

مقدمه

در سال‌های اخیر استفاده از تکنیک‌ها و روش‌های مدیریت مؤثر ریسک در نهادهای مالی به خصوص مؤسسات اعتباری (بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی)، توسعه بیشتری پیدا کرده است. مدیریت ریسک شامل فرایند شناسایی، اندازه‌گیری، کنترل و کاهش ریسک‌ها و همچنین ایجاد یک رویکرد آینده‌نگر نسبت به مسائل و مشکلات احتمالی در حوزه کسب و کار می‌باشد. یکی از روش‌های مربوط به این رویکرد که برای مدیریت مؤثر ریسک بسیار حائز اهمیت بوده و دربرگیرنده روش‌های مختلفی برای اجرا است؛ روش آزمون بحران می‌باشد این آزمون یک ابزار تکمیلی در کنار دیگر ابزارهای مدیریت ریسک بوده که میزان سرمایه موردنیاز مؤسسات اعتباری برای رویارویی ایمن با شوک‌های مختلف مثلاً شوک اعتباری یا نقدینگی و پوشش زیان‌های ناشی از وقوع این شوک‌ها را تعیین کرده و بنابراین به حفظ ثبات مالی شبکه بانکی کشور در شرایط وقوع شوک و بحران کمک شایانی می‌کند. نیاز به انجام آزمون بحران بعد از بحران مالی جهانی که در سال ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ اتفاق افتاد، اهمیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین، در اجرای مؤثر بند "ب" ماده ۱۱ و بند ۵ ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور و در راستای بهبود مدیریت ریسک در مؤسسات اعتباری و نیل به اهداف نظارت احتیاطی این مؤسسات از طریق ارزیابی میزان آسیب‌پذیری آن‌ها در شرایط بحرانی محتمل در آینده، رهنمودی برای اجرای آزمون بحران در مؤسسات اعتباری که از این پس "رهنمود" نامیده می‌شود، تدوین گردید.

در رهنمود حاضر، بخش‌هایی جهت پیاده‌سازی یک آزمون بحران مؤثر در مؤسسه اعتباری بیان شده و سپس مثالی از تحلیل حساسیت به عنوان یکی از روش‌های ساده انجام آزمون بحران و به عنوان گامی نخست برای پیاده‌سازی آن در سیستم بانکی کشور در دو حوزه مهم ریسک مؤسسات اعتباری، یعنی ریسک اعتباری و نقدینگی در بخش ضمایم (پیوست ۱) آورده شده است. علاوه بر این، خلاصه‌ای از مفاهیم پیشرفته مربوط به تحلیل سناریو و احتمال وقوع هر

سناریو در آینده، به عنوان روش‌های پیشرفته انجام آزمون بحران (پیوست‌های ۴ تا ۷) بیان شده است. اگرچه روش تحلیل حساسیت یک روش ساده است و رابطه بین متغیرها را با فرض وقوع شوک و ثابت بودن سایر شرایط، مورد بررسی قرار می‌دهد، اما می‌تواند نگرش خوبی را در رابطه با تغییر وضعیت مالی یک مؤسسه اعتباری در شرایط شوک و بحران به دست دهد و بنابراین گام ابتدایی مؤثری برای انجام یک آزمون بحران کامل به حساب می‌آید.

بخش ۱- تعاریف

در این رهنمود اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح ذیل تعریف می‌گردند:

- ۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲-۱- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد. در این رهنمود، شعبه مؤسسه اعتباری خارجی نیز مؤسسه اعتباری محسوب می‌گردد.
- ۳-۱- آزمون بحران: یکی از ابزارهای مدیریت ریسک است که دربرگیرنده مجموعه‌ای از شیوه‌هایی برای ارزیابی میزان آسیب‌پذیری یک مؤسسه اعتباری در شرایط بحرانی استثنایی اما محتمل می‌باشد.
- ۴-۱- تحلیل حساسیت: تعیین تأثیر کوتاه‌مدت تغییر مفروض یک عامل ریسک‌زا بر ارزش پرتفوی یک مؤسسه اعتباری یا بطور کلی وضعیت مالی آن.
- ۵-۱- مفروضات: مجموعه‌ای از ویژگی‌های مورد نظر برای انجام آزمون بحران از جمله اندازه انواع شوک و محدوده تغییر آن‌ها.
- ۶-۱- شوک: هر گونه تغییر وضعیت ناگهانی از جمله تغییرات ناگهانی اقتصادی یا مالی که بر مؤسسه اعتباری تحمیل شده و عملکرد آن را با مخاطراتی مواجه می‌سازد.
- ۷-۱- سناریو: توصیفی از یک حالت یا موقعیت فرضی ایجادکننده شوک در آینده که بر مبنای مفروضات مختلف بیان می‌شود.
- ۸-۱- عامل ریسک‌زا: تغییری که تغییر شدید آن باعث ایجاد شوک در مؤسسه اعتباری می‌شود.
- ۹-۱- قصور (نکول): عدم ایفای به موقع تمام یا قسمتی از تعهدات ناشی از دریافت خدمات اعتباری، توسط طرف مقابل به دلایلی همچون عدم تمایل، عدم توانایی مالی، وجود موانع در انجام تسویه تعهدات و غیره.

۱-۱- مدیریت ارشد: اعضاء هیأت عامل/ مدیر عامل و آن گروه از مدیران اجرایی و کارکنان ارشد مؤسسات اعتباری که مستقیماً زیر نظر هر یک از اعضاء هیأت عامل/ مدیر عامل قرار داشته و مسئولیت اجرای استراتژی‌ها و سیاست‌های مصوب هیأت مدیره یا هیأت عامل را حسب مورد بر عهده دارند.

بخش ۲- اهداف اجرای آزمون بحران

۱-۲- فراهم نمودن یک ارزیابی آینده‌نگر نسبت به ریسک‌هایی که مؤسسه اعتباری ممکن است در شرایط بحرانی در معرض آن‌ها قرار بگیرد؛ به گونه‌ای که مؤسسه اعتباری را قادر سازد با توجه به تحلیل نتایج حاصل از آزمون بحران، مدیریت مؤثر ریسک‌ها بخصوص ریسک‌های اعتباری و نقدینگی و همچنین مدیریت سرمایه، راهبردها و برنامه‌های اقتضایی پیشگیرانه را بهبود بخشد.

۲-۲- کمک به حفظ ثبات در کل سیستم مالی با استفاده از تدوین سیاست‌های احتیاطی مناسب و مبتنی بر ریسک با توجه به نتایج آزمون بحران مؤسسات اعتباری

۳-۲- ارزیابی میزان آسیب‌پذیری بالقوه مؤسسه اعتباری در شرایط بحرانی از منظر میزان سودآوری، نقدینگی و کفایت سرمایه

۴-۲- فراهم آوردن اطلاعات لازم برای برنامه‌ریزی نقدینگی و سرمایه مؤسسه اعتباری و اتخاذ تصمیمات راهبردی

۵-۲- آگاه ساختن هیأت مدیره و مدیریت ارشد مؤسسه اعتباری در خصوص میزان مقاومت، پایداری و انعطاف‌پذیری مؤسسه اعتباری در مقابل بحران‌ها و میزان تمایل آن نسبت به پذیرش ریسک.

بخش ۳- وظایف سازمانی

۱-۳- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری مسئولیت نهایی برنامه کلی آزمون بحران از جمله سیاست‌ها، مفروضات اصلی و سناریوها را بر عهده دارد. همچنین، هیأت مدیره باید از آزمون بحران به عنوان ابزاری مؤثر در مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری استفاده نماید.

۲-۳- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری باید از فواید انجام آزمون بحران به عنوان یک ابزار مؤثر در مدیریت ریسک مؤسسه به طور کامل آگاه بوده و به زیرمجموعه خود در رابطه با اهمیت آن اطلاع‌رسانی کند.

۳-۳- مدیریت ارشد مسئول طراحی، اجرا و عملیاتی کردن برنامه آزمون بحران، مدیریت و نظارت بر آن می‌باشد. همچنین شناسایی عوامل ریسک‌زا، انجام آزمون به‌طور منظم در بازه‌های زمانی مشخص، تجزیه و تحلیل نتایج، مستندسازی آن‌ها و گزارش‌دهی نتایج به هیأت مدیره نیز بر عهده مدیریت ارشد است.

۳-۴- برنامه آزمون بحران باید در فرایند برنامه‌ریزی مدیریت وارد شده و از نتایج این آزمون در اتخاذ تصمیمات استراتژیک توسط هیأت مدیره و مدیریت ارشد استفاده شود.

۳-۵- هیأت مدیره و مدیریت ارشد باید شرایطی را در درون مؤسسه اعتباری ایجاد نمایند که بر آن اساس، آزمون بحران به عنوان یک ابزار مهم مدیریت ریسک شناسایی شده و آن را از طریق ادغام در چارچوب مدیریت ریسک مؤسسه اجرا نمایند. بنابراین ضروری است که جایگاهی برای آزمون بحران در ساختار سازمانی در نظر گرفته شود.

۳-۶- مؤسسه اعتباری موظف است رویه‌ها، سیاست‌ها و مسئولیت‌های مربوط به برنامه‌های آزمون بحران را مکتوب کند و منابع لازم را جهت تسهیل اجرای این برنامه‌ها تخصیص دهد. موارد ذیل باید به‌طور مشروح در رویه‌ها و سیاست‌های آزمون بحران مشخص گردد:

۳-۶-۱- نوع آزمون بحران مناسب برای مؤسسه اعتباری

۳-۶-۲- تعیین مفروضات آزمون بحران بر مبنای هدف و نوع آن

۳-۶-۳- تعریف سناریوها و تعیین میزان کفایت و منطقی بودن مفروضات

۳-۶-۴- فراوانی انجام آزمون در یک بازه زمانی مشخص بر حسب نوع و هدف آزمون

۳-۶-۵- تعیین اقدامات اصلاحی مناسب و ارزیابی امکان‌پذیری آن‌ها بر اساس نتایج آزمون

۳-۶-۶- تعیین مسئول تدوین سناریوها

۳-۷- مؤسسه اعتباری باید برنامه آزمون بحران خود را به‌طور منظم بازبینی نموده و از اثربخشی و به‌روز بودن آن اطمینان حاصل نماید!

بخش ۴- حداقل اقدامات لازم پس از انجام آزمون بحران

مؤسسه اعتباری پس از بررسی نتایج آزمون بحران اقدامات زیر را می‌تواند انجام دهد:

۱- فرایند نحوه استفاده از نتایج آزمون بحران و بازخورد آن در پیوست ۲ نشان داده شده است.

- ۴-۱- برخی از اقدامات احتیاطی و پیش‌گیرانه را مانند افزایش الزامات وثیقه‌ای برای کاهش ریسک اعتباری اتخاذ کند.
- ۴-۲- اطمینان حاصل کند که منابع کافی را در صورت وقوع بحران در اختیار داشته و می‌تواند در شرایط بحرانی انعطاف‌پذیر و مقاوم باشد.
- ۴-۳- تأثیر هر یک از نتایج آزمون بحران را بر سرمایه مؤسسه به‌طور دقیق بررسی کرده و نتایج آزمون را در اسرع وقت به اطلاع مرجع نظارتی برساند.
- ۴-۴- برنامه مربوط به میزان ریسک‌پذیری در فعالیت‌ها را بازنگری کرده و در صورت لزوم با توجه به نتایج آزمون بحران میزان ریسک‌پذیری خود را کاهش دهد.

بخش ۵- روش‌های انجام آزمون بحران

به طور کلی روش‌های مهم انجام آزمون بحران به شرح ذیل می‌باشد:

- ۵-۱- آزمون حساسیت: تأثیر تغییر یک عامل ریسک‌زا (مثلاً تغییرات نرخ سود، قیمت سهام، نرخ ارز، میزان مطالبات غیرجاری یا ترکیبی از آن‌ها) بر وضعیت مالی مؤسسه اعتباری را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد. این نوع آزمون، به علت تغییر این متغیرها توجهی نداشته و همچنین احتمال وقوع هر یک از این تغییرات را تعیین نمی‌کند. این نوع آزمون را می‌توان بر اساس تغییرات تاریخی یا تغییرات فرضی در عوامل ریسک‌زا، انجام داد.
- ۵-۲- تجزیه و تحلیل سناریو: تأثیر همزمان تغییر چند عامل ریسک‌زا بر مبنای یک سناریو بر وضعیت مالی مؤسسه اعتباری را مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهد. سناریوها ممکن است که تاریخی (اتفاق‌هایی که در گذشته مانند سقوط بازار سهام، کاهش ارزش پول ملی یا وقایع طبیعی تجربه شده است) یا فرضی (وقایع قابل قبولی که شدید هستند ولی غیرمحمتمل هم نیستند) باشند.
- ۵-۲-۱- این نوع آزمون بحران، معمولاً دارای رویکردی کلان است. به عبارت دیگر، در این آزمون، تأثیر تغییر در شرایط کلان اقتصادی بر مؤسسه اعتباری و سیستم بانکی با استفاده از یک مدل اقتصادی به منظور شناسایی میزان آسیب‌پذیری مؤسسه اعتباری و در نهایت آسیب‌پذیری کل سیستم بانکی مورد بررسی قرار می‌گیرد.
- ۵-۲-۲- برای انجام آزمون بحران با استفاده از تحلیل سناریو، ابتدا باید یک مدل معتبری که

تعیین‌کننده نحوه تأثیرگذاری متغیرهای کلان اقتصادی بر وضعیت مالی مؤسسه است تخمین زده شده و با استفاده از پارامترهای این مدل و شوک‌های تعریف شده در هر یک از سناریوهای بحران، واکنش متغیر مورد نظر در مؤسسه نسبت به تغییر هر یک از متغیرهای اقتصادی مورد بررسی قرار گیرد^۱.

بنابراین فرایند آزمون بحران با استفاده از تحلیل سناریو شامل مراحل زیر است:

♦ تعیین یک مدل اقتصادی به منظور تعیین رابطه بین متغیرهای مورد نظر

♦ تعریف سناریو یا سناریوهای شوک

♦ شبیه‌سازی رفتار (توزیع) متغیر مورد نظر در شرایط عادی

♦ شبیه‌سازی رفتار (توزیع) متغیر مورد نظر در شرایط بحران (سناریوهای شوک)

♦ مقایسه رفتار متغیر مورد نظر در شرایط عادی با رفتار آن در شرایط بحران

۵-۲-۳- دلیل منطقی انتخاب سناریوها و مفروضات اصلی آن‌ها باید تشریح و مستند گردد

به طوری که هیأت مدیره و مدیریت ارشد از محدودیت‌ها و نتایج آزمون بحران مطلع گردند.

۵-۳-۳- آزمون معکوس: با فرض یک نتیجه نامطلوب از یک بحران مالی (مثلاً نسبت پایین کفایت

سرمایه) و حرکت به سمت عقب، به بررسی و تجزیه و تحلیل علت یا علت‌های ایجاد چنین

وضعیت نامطلوب می‌پردازد.

۵-۳-۱- یک روش مشخص و ثابتی برای انجام آزمون بحران معکوس وجود ندارد. هر مؤسسه

می‌تواند با توجه به نوع فعالیت و عوامل ریسکی مؤثر در فعالیت خود، آزمون بحران معکوس

خاص خود را انجام دهد.

۵-۳-۲- در این روش مؤسسه اعتباری باید عوامل ریسکی که می‌تواند باعث ایجاد چنین

نتیجه‌ای شود را بطور کامل و همراه با مستندات و چرایی آن شناسایی کند.

بخش ۶- تعریف یا تعیین شوک برای انجام آزمون بحران

مؤسسه اعتباری در تعریف شوک برای آزمون بحران خود باید موارد زیر را مورد توجه قرار دهد:

۱- برای توضیحات بیشتر به پیوست ۵ مراجعه کنید.

۲- برای توضیحات بیشتر به پیوست ۴ مراجعه کنید.

- ۶-۱- شوک‌های مورد استفاده برای انجام آزمون بحران، می‌تواند فرضی باشد. در عین حال میزان و اندازه شوک‌های فرضی باید منطقی و قابل قبول باشد.
- ۶-۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند با استفاده از اطلاعات و شواهد تاریخی، تغییرات ناگهانی در وضعیت مالی و عملکردی در گذشته را دوباره به عنوان یک شوک تعریف کرده و آزمون بحران را انجام دهد.^۱
- ۶-۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند ترکیبی از روش‌های ۶-۱ و ۶-۲ را برای تعریف شوک‌ها مورد استفاده قرار دهد.

بخش ۷- نحوه انجام آزمون بحران

برای انجام آزمون بحران، مؤسسه اعتباری می‌تواند یکی از روش‌های مندرج در بخش (۵) را استفاده کند. در این بخش، آزمون بحران برای دو حوزه مهم ریسک یعنی ریسک اعتباری پرتفوی تسهیلات و ریسک نقدینگی نشان داده می‌شود.

۷-۱) آزمون بحران در خصوص ریسک اعتباری پرتفوی تسهیلات

۷-۱-۱- ریسک اعتباری ریسکی است که از احتمال قصور وام‌گیرندگان در اجرای تعهدات خود نشأت می‌گیرد. آزمون بحران (تحلیل حساسیت) در این حوزه، تأثیر افزایش قصور وام‌گیرندگان و نکول در بازپرداخت تسهیلات بر میزان ذخایر و در نتیجه کفایت سرمایه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

بانک‌ها باید در اجرای آزمون بحران در خصوص ریسک اعتباری، موارد زیر را انجام دهند:

- ۱- برای هر یک از شوک‌های اعتباری، ذخایر اختصاصی مناسب را در نظر بگیرند.
  - ۲- تأثیر افزایش ذخایر ناشی از وقوع شوک را بر نسبت کفایت سرمایه محاسبه کنند.
- ۷-۱-۲- شوک به پرتفوی اعتباری: یکی از مهمترین شوک‌ها به پرتفوی تسهیلات مؤسسات اعتباری، تغییر نامطلوب در وضعیت کلی پرتفوی تسهیلات می‌باشد. به عبارت دیگر، کاهش شدید و محتمل در کیفیت اعتباری پرتفوی تسهیلات به سبب تغییر در طبقه دارایی‌ها، باعث ایجاد شوک به پرتفوی اعتباری می‌شود. مثالی از شوک‌های وارده به پرتفوی اعتباری به شرح زیر است:

۱- اطلاعات بیشتر در پیوست ۳ آمده است.

- ۱- ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد تسهیلات جاری به تسهیلات سررسید گذشته تبدیل شود؛
  - ۲- ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد از تسهیلات سررسید گذشته به تسهیلات معوق تبدیل شود؛
  - ۳- ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد از تسهیلات معوق به تسهیلات مشکوک‌الوصول تبدیل شود.
- تأثیر هر یک از شوک‌های مذکور را می‌توان بر میزان کفایت سرمایه محاسبه کرد^۱.

تبصره ۱- برای شوک‌های تعریف شده در موارد ۱ تا ۳، میزان ذخایر اختصاصی باید متناسب با هر طبقه از تسهیلات، بر اساس بخشنامه شماره مب/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۵ بانک مرکزی ج.ا.م.و.ت. موضوع دستورالعمل‌های طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری و نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری، در نظر گرفته شود.

تبصره ۲- میزان تغییر در دارایی‌های موزون شده به ریسک در خصوص هر شوک برابر است با تفاوت بین مجموع مانده خالص تسهیلات موزون شده به ریسک (مطرح شده در هر شوک) بعد از وقوع شوک و مجموع مانده خالص همین دارایی‌ها قبل از وقوع شوک (پیوست ۱).

تبصره ۳- مؤسسه اعتباری می‌تواند با توجه به شرایط و وضعیت پرتفوی تسهیلات و یا شواهد تاریخی، میزان شوک‌های تعریف شده در موارد ۱ تا ۳ را تغییر داده و با توجه به شرایط موجود آن‌ها را تعریف کند.

تبصره ۴- در صورتی که نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری در مواقع عادی (قبل از وقوع شوک) از ۸٪ بالاتر باشد، در فرایند انتخاب نرخ شوک در تبصره ۳ همین بند، نرخ شوکی که نسبت کفایت سرمایه را کاهش داده و آن را به ۸٪ یا پایین‌تر می‌رساند نیز تعیین شود.

تبصره ۵- در تعریف سناریوهای شوک، مؤسسه اعتباری می‌تواند تأثیر انتقال دارایی‌ها از یک طبقه دارایی به طبقه دیگر را به عنوان یک شوک اعتباری تعریف کند. به عنوان مثال، تبدیل ۵۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته به تسهیلات معوق و یا تبدیل ۳۰ درصد تسهیلات معوق به تسهیلات مشکوک‌الوصول.

۱- مثالی ساده از این نوع تحلیل حساسیت در پیوست ۱ آمده است.

۷-۱-۳- مؤسسه اعتباری باید نسبت کفایت سرمایه را قبل و بعد از وقوع شوک محاسبه نماید و با نسبت کفایت سرمایه تعیین شده در مقررات احتیاطی مقایسه کرده تا میزان توانایی و یا انعطاف‌پذیری مؤسسه را در برابر شوک‌های احتمالی بسنجد.

بخش ۸-

۸-۲- آزمون بحران در خصوص ریسک نقدینگی

۸-۲-۱- ریسک نقدینگی، احتمال عدم توانایی مؤسسه اعتباری در تأمین منابع نقد لازم جهت بازپرداخت بدهی‌ها و ایفای تعهدات را مورد بررسی قرار می‌دهد. آزمون بحران در خصوص ریسک نقدینگی میزان انعطاف‌پذیری بانک‌ها را در هنگام کاهش میزان نقدینگی ارزیابی می‌نماید.

۸-۲-۲- یکی از مواردی که می‌تواند باعث ایجاد شوک به وضعیت نقدینگی یک مؤسسه اعتباری شود، برداشت حجم قابل توجهی از سپرده‌ها و کاهش شدید بدهی‌های جاری یک مؤسسه در یک دوره معین است. این برداشت‌ها باید از دارایی‌های نقد کسر شده و میزان باقی‌مانده دارایی‌های نقد را با توجه به سطح و میزان شوک، مورد اندازه‌گیری قرار داد. به‌طور کلی برخی از شوک‌های ایجادکننده ریسک نقدینگی در این خصوص به شرح ذیل می‌باشند:

◆ برداشت سپرده توسط سپرده‌گذاران بصورت عمده و در یک فاصله زمانی کوتاه
◆ هر گونه تغییر شدید در دارایی‌های جاری و بدهی‌های جاری به گونه‌ای که وضعیت نقدینگی را به خطر بیاندازد.

۸-۲-۳- مؤسسه اعتباری باید با توجه به نتایج آزمون بحران در این خصوص، سطحی از نقدینگی را نگهداری کند که بتواند به جریان‌های نقدی خروجی غیرمنتظره واکنش مناسب نشان دهد.

۸-۲-۴- مؤسسه اعتباری می‌تواند با توجه به عملکرد و اندازه و حجم سرمایه در گردش خود شوک‌های مناسب ایجادکننده ریسک نقدینگی را تعریف کرده و آزمون بحران را بر اساس آن‌ها انجام دهد.

بخش ۹ – ضوابط

پیوست ۱

مثالی از آزمون بحران (تحلیل حساسیت) در خصوص ریسک اعتباری

نوع شوک اعتباری: ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته به معوق تبدیل شود. برای نشان دادن تأثیر هر یک از این شوک‌ها بر نسبت کفایت سرمایه بر اساس تعریف متغیرهای زیر، طبق جدول ۱ انجام می‌شود^۱:

تسهیلات جاری: c؛ تسهیلات سررسید گذشته: w؛ تسهیلات معوق: y

تسهیلات مشکوک‌الوصول: z؛ جمع تسهیلات: L

سرمایه پایه قبل از وقوع شوک: cb_0

سرمایه پایه بعد از وقوع شوک: cb_s

مانده خالص تسهیلات سررسید گذشته موزون به ریسک:

بعد از وقوع شوک: Wns ؛ قبل از وقوع شوک: $Wn0$

مانده خالص تسهیلات معوق موزون به ریسک:

بعد از وقوع شوک: Yns ؛ قبل از وقوع شوک: $Yn0$

دارایی‌های موزون به ریسک قبل از وقوع شوک: RWA_0

دارایی‌های موزون به ریسک بعد از وقوع این شوک: RWA_s

تفاوت بین دارایی‌های موزون به ریسک قبل و بعد از وقوع شوک: e

$$e = RWA_s - RWA_0 = (Wns + Yns) - (Wn0 + Yn0)$$

۱- ضرایب ریسک برای موزون کردن تسهیلات سررسید گذشته و معوق در این رهنمود طبق بخشنامه شماره مب/۱۹۶۶ مورخ ۱۳۸۲/۱۱/۲۹ موضوع آیین نامه کفایت سرمایه تعیین می‌شود.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

جدول ۱- مثالی ساده از آزمون بحران (تحلیل حساسیت) در خصوص ریسک اعتباری*
نوع شوک: ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته به معوق تبدیل شود.

میزان شوک	۱۰٪	۲۰٪	۳۰٪
میزان افزایش در ذخایر اختصاصی	$(Wx10\%x20\%)- (Wx10\%x10\%)=a$	$(Wx20\%x20\%)- (Wx20\%x10\%)=b$	$(Wx30\%x20\%)- (Wx30\%x10\%)=d$
تغییر در سرمایه پایه	$cb_0 - a = ca_s$	$cb_0 - b = ca_s$	$cb_0 - d = ca_s$
تغییر در دارایی‌های موزون به ریسک	e	e	e
نسبت کفایت سرمایه بعد از وقوع شوک	$\frac{cb_s}{RWA_0 + e} = CAR_s$	$\frac{cb_s}{RWA_0 + e} = CAR_s$	$\frac{cb_s}{RWA_0 + e} = CAR_s$
نسبت کفایت سرمایه قبل از وقوع شوک	$ca_0 / RWA_0 = CAR_0$	$ca_0 / RWA_0 = CAR_0$	$ca_0 / RWA_0 = CAR_0$

* برای تصمیم‌گیری در خصوص نحوه تأثیر شوک بر نسبت کفایت سرمایه، CAR_s باید با CAR_s مقایسه شده تا میزان تغییر در نسبت کفایت سرمایه مشخص شود.

جدول ۲- مثالی ساده از آزمون بحران (تحلیل حساسیت) در خصوص ریسک نقدینگی
کل سپرده‌ها: Dep؛ دارایی‌های نقد: Ca
نوع شوک: ۱۰، ۲۰ یا ۳۰ درصد سپرده‌ها توسط سپرده‌گذاران برداشت شود.

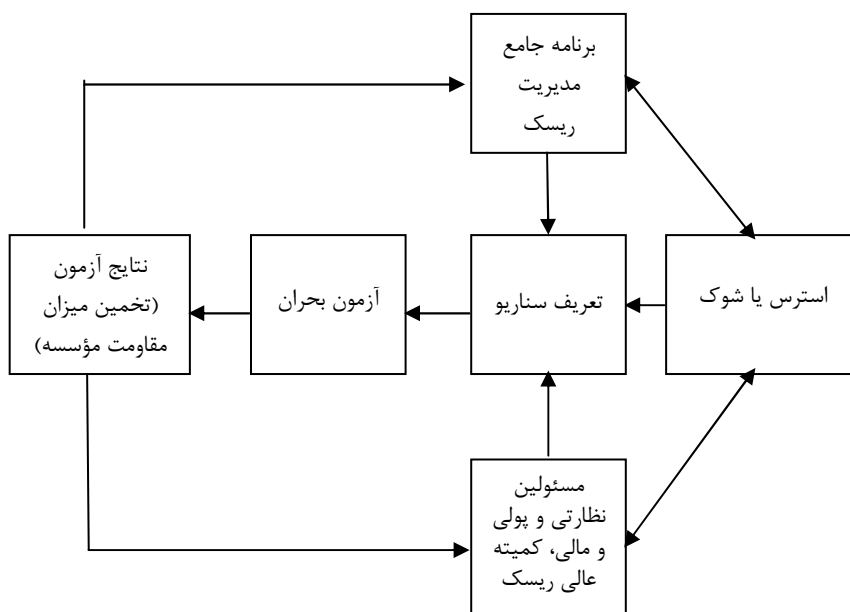
میزان شوک (درصد خروج سپرده‌ها)	۱۰ درصد	۲۰ درصد	۳۰ درصد
تغییر در میزان سپرده‌ها	$Dep(1-10\%)=a$	$Dep(1-20\%)=a$	$Dep(1-30\%)=a$
تغییر در دارایی‌های نقد	$Ca-(depx10\%)=b$	$Ca-(depx20\%)=b$	$Ca-(depx30\%)=b$
نسبت نقدینگی قبل از وقوع شوک	Ca/Dep	Ca/Dep	Ca/Dep
نسبت نقدینگی بعد از وقوع شوک	b/a	b/a	b/a

* برای تصمیم‌گیری در خصوص نحوه تأثیر شوک بر نسبت نقدینگی، نسبت نقدینگی قبل و بعد از وقوع شوک با یکدیگر مقایسه می‌شوند.

پیوست ۲

پویایی فرایند آزمون بحران

برنامه آزمون بحران، یک فرایند پویا می‌باشد. بدین معنی که این برنامه باید بطور مستمر با توجه به نتایج آزمون‌های انجام شده در حال تعدیل و اصلاح باشد. این فرایند با تعریف یک یا چند سناریو شروع می‌شود که عواملی مانند نظر مسئولین نظارتی، عوامل مختلف ریسک داخلی و ریسک سیستماتیک و همچنین برنامه مدیریت ریسک مؤسسه اعتباری، در تعریف سناریو تأثیرگذار می‌باشد. نمودار (۱) این پویایی را نشان می‌دهد. توجه به این فرایند باعث می‌شود که آزمون بحران بطور مستمر در حال به روز شدن و اصلاح باشد.

نمودار (۱): مراحل و پویایی آزمون بحران. برای مفهوم شوک یا استرس به نمودار (۳) مراجعه شود

پیوست ۳

نحوه تعریف شوک در آزمون بحران

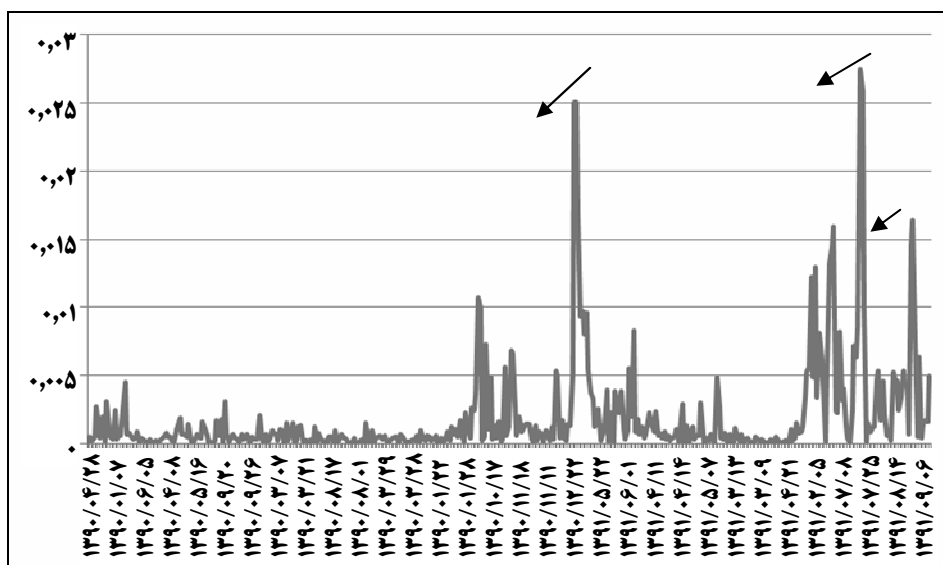
در آزمون بحران، در ابتدا شوک‌هایی با توجه به مفروضاتی تعریف شده و سپس مؤسسه اعتباری را تحت آن شوک‌های فرضی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. این شوک‌ها باید به گونه‌ای تعریف شوند که نتایج حاصل از آزمون به عنوان نتایج قابل قبول و قابل اتکا باشند. مهمترین موضوع در تعریف سناریوی شوک، تعیین میزان شوکی است که قرار است مؤسسه اعتباری در برابر این شوک‌ها آزمون شود. هر نوع شوکی را می‌توان به صورت فرضی وارد سناریوها کرد ولی اگر شوک‌ها دور از واقعیت باشد، نتایج حاصل نیز کاملاً فرضی و انتزاعی خواهد بود. به عبارت دیگر، در صورتی که شوک‌ها یا استرس‌های تعریف شده به واقعیت نزدیک نباشند، این بدان معنی خواهد بود که شوک‌های تعریف شده رنگ واقعیت نداشته و یا به عبارت دیگر چنین عوامل ریسک‌زایی ممکن است حتی در بدترین شرایط برای مؤسسه اعتباری پیش نیاید. بنابراین، آزمون بحران انجام شده نیز عبث و بیهوده خواهد بود و هزینه‌های بی‌موردی را به سیستم تحمیل می‌کند. برای رفع این مشکل، سناریوهای تعریف شده باید کاملاً متناسب با شرایط و ساختارهای اقتصادی آن کشور باشد. بنابراین گفته می‌شود که اگرچه سناریوها فرضی هستند ولی آن‌ها باید قابل قبول بوده و دور از ذهن نباشند.

به منظور تعریف سناریوهای قابل قبول معمولاً از دو روش استفاده می‌کنند. روش اول به تغییرات گذشته در متغیرهای مؤسسه اعتباری مربوط می‌شود. بر اساس این روش، شرایط مالی و عملکردی مؤسسه در گذشته مورد مطالعه قرار می‌گیرد و اگر این مؤسسه زمانی در گذشته دچار شوک شده، آن زمان را به عنوان الگوی تعریف سناریوی شوک برای آزمون بحران مورد استفاده قرار می‌دهند. مزیت این روش این است که نوع استرس یا شوک تعریف شده بر مبنای این روش، واقعی بوده زیرا مؤسسه اعتباری زمانی در گذشته این شوک‌ها را تجربه کرده و اکنون فرض می‌شود که اگر دوباره تاریخ تکرار شود و اقتصاد دوباره دچار همان شوک‌ها شود، واکنش مؤسسه چه خواهد بود و میزان مقاومت آن از زمان شوک قبلی تاکنون چقدر تغییر کرده است.

روش دوم، یک روش تکنیکی می‌باشد. طبق این روش، یک سری زمانی از داده مورد نظر (مثلاً مانده خالص تسهیلات معوق) را در یک بازه زمانی مناسب در نظر گرفته و پراکندگی (انحراف معیار) این داده‌ها در مقاطع زمانی مختلف این بازه مدل‌سازی می‌شود. نتیجه حاصل، یک سری

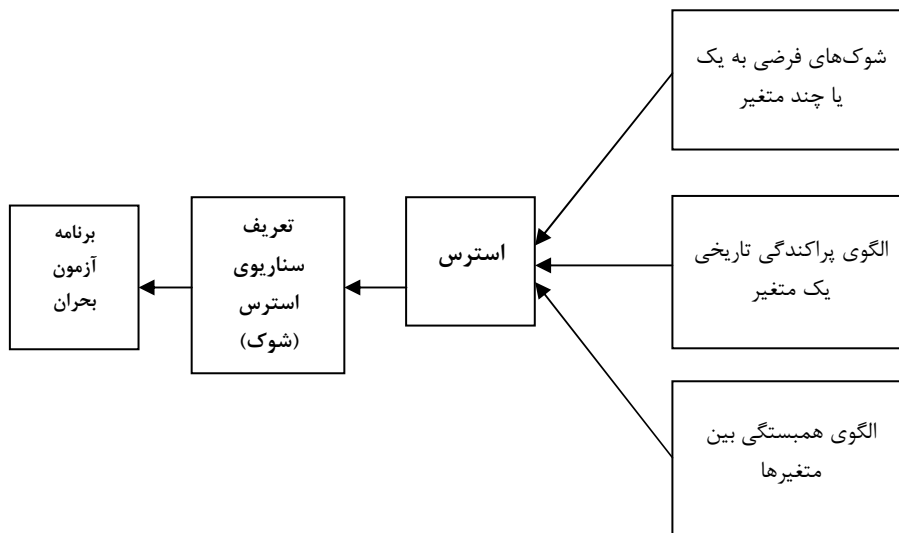
بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

زمانی از واریانس شرطی می‌باشد. داده‌هایی از این سری زمانی بدست می‌آید که جزء داده‌های پرت و دور افتاده از یک حد مشخص (مثلا میانگین) است و آن‌ها را می‌توان به عنوان عامل ریسک یا شوک در نظر گرفته و وارد سناریوها کرده و آزمون بحران را انجام داد. نمونه‌ای از این نوع شوک (واریانس شرطی) را می‌توان در نمودار (۲) مشاهده کرد.

نمودار ۲- مقادیر خارج از روند یک متغیر مالی.
مکان‌های علامت زده شده، اشاره به برخی از این مقادیر دارند

واریانس تعریف شده طبق روش فوق، بر مبنای داده‌های تاریخی می‌باشد که از سری زمانی یک داده بدست می‌آید. به بیان دیگر، در این روش شوک حاصل از میزان پراکندگی یک متغیر، به عنوان یک عامل ناپایداری و در نتیجه به عنوان یک عامل ریسک‌زا، وارد سناریو می‌شود. اما در دنیای واقع، زمانی که یک متغیر مالی یا اقتصادی تغییر می‌کند ممکن است که متغیرهای دیگر نیز (به واسطه یک نوع همبستگی بین متغیرها) تغییر کنند. این خود نیز منبع ناپایداری بوده و زمانی که تغییرات به اندازه کافی شدید باشند به مؤسسه اعتباری مورد نظر استرس یا شوک وارد می‌کند. در نتیجه، میزان همبستگی بین متغیرها نیز می‌تواند منبع شوک باشد. بنابراین، در تعریف شوک برای سناریوهای آزمون بحران، باید علاوه بر متغیرها و پراکندگی آن‌ها، به میزان همبستگی بین متغیرهای مختلف تأثیرگذار روی شرایط مالی مؤسسه اعتباری نیز توجه کرد (نمودار ۳).

نمودار (۳): مواردی که باید در تعریف استرس یا شوک مد نظر قرار گیرند.

پیوست ۴

شبیه‌سازی در آزمون بحران

تجزیه و تحلیل و پیش‌بینی رفتار تصادفی یک متغیر در شرایط خاصی در آینده کار مشکلی است.

روش شبیه‌سازی احتمالات وقوع تصادفی^۱، راه حلی برای این مشکل می‌باشد. علاوه بر این، شبیه‌سازی این امکان را فراهم می‌کند که یک سیستم یا مؤسسه اعتباری را تحت شرایط مختلفی مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. بنابراین، بجای استفاده از رویکرد "بهترین تخمین" برای رفتار یک سیستم در آینده، می‌توان رفتار آن را تحت شرایط و سناریوهای مختلف مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار داد. این روش شبیه‌سازی، امکان ایجاد توزیع احتمال یک عامل بحران و یا یک عامل ورشکستگی مانند زیان پرتفوی اعتباری مؤسسات اعتباری را فراهم می‌کند و در نتیجه نشان می‌دهد که در هر سناریو، زیان‌ها با چه احتمالی ممکن است در آینده اتفاق بیافتند. بنابراین، این روش از جدیدترین روش‌های انجام آزمون بحران در مؤسسات اعتباری به حساب می‌آید که در پیوست‌های ۴ تا ۷ به آن پرداخته می‌شود.

با توجه به عامل ایجاد کننده ریسک موردنظر مانند ریسک اعتباری در مؤسسه اعتباری و آزمون تأثیر شوک‌های تعریف شده در خصوص آن ریسک، می‌توان آزمون بحران را برای پیش‌بینی و تخمین تأثیر هر یک از این شوک‌ها بر متغیر یا شاخص مورد نظر (به عنوان مثال، کفایت سرمایه) انجام داد. بدین منظور، ابتدا باید نوع ارتباط و همبستگی بین آن عامل ایجاد کننده ریسک و سایر متغیرها که می‌تواند موجب افزایش در شدت تأثیر آن ریسک شود نیز تعیین شود. برای این منظور، معمولاً با استفاده از مدل‌های اقتصادسنجی رابطه بین متغیرها و آن عامل ریسک‌زا را تعیین می‌کنند. اگر این روابط معنادار باشد، به عبارت دیگر پارامترهای تخمین زده شده در آن مدل اقتصادسنجی از لحاظ آماری معنادار باشند، هر نوع تغییر در متغیرهای مستقل باعث ایجاد تغییر در میزان آن عامل ریسک‌زا می‌شود. هر مدل تخمین زده شده دارای یک سری از پسماندها^۲ است که نشان دهنده بخشی از مدل و تغییرات آن عامل ریسک است که توسط متغیرهای مستقل توضیح داده نشده است و در واقع این پسماندها عامل ناپایداری مدل به حساب می‌آید. بنابراین، به آن‌ها واژه خطا^۳ نیز گفته می‌شود که خود، عامل شوک به مدل و ایجاد ناپایداری می‌باشد. به بیان دیگر واژه خطا، باعث ایجاد عدم اطمینان در فرایند پیش‌بینی می‌شود. با تعریف سناریوها و با قرار دادن ارزش متغیرهای تعریف شده در این سناریوها در معادلات

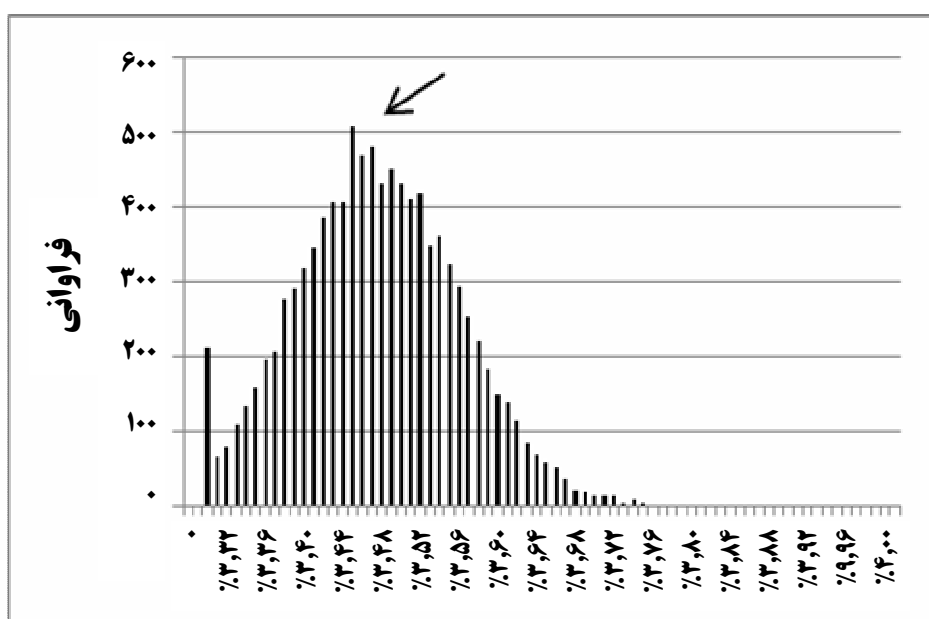
1- Stochastic simulation

2- residuals

3- Error term

تخمین زده شده که در بالا توضیح داده شد و فرض صفر بودن واژه اخلال یا خطا، می‌توان رفتار متغیرهای مورد نظر را برای آینده پیش‌بینی کرد. اما در مطالعات جدید به منظور تعیین احتمال وقوع هر یک از سناریوها، واژه اخلال در تخمین صفر فرض نمی‌شود. ولی سؤال اینجاست که خطای تخمین (یا واژه اخلال) چه مقادیری را باید به خود بگیرد؟ این سؤال را می‌توان با این فرض که رفتار خطاها از یک توزیع آماری مشخص پیروی می‌کند جواب داد. به عبارت دیگر، فرض می‌شود که واژه خطای مدل از یک توزیع آماری مانند توزیع نرمال پیروی می‌کند و بنابراین با گرفتن برخی از اعداد از این توزیع و جایگزین کردن آن به جای واژه خطا، مقدار و ارزش عامل ریسک‌زایی که تحت مطالعه است را در آینده مورد پیش‌بینی قرار می‌دهند. این کار را با تعداد مرتبه بالایی (مثلاً ده هزار مرتبه) تکرار می‌کنند تا اینکه اعداد تصادفی متفاوت ایجاد شده از توزیع نرمال را جایگزین واژه خطا در مدل کنند. با این کار همه حالت‌های ممکن در آینده، با فرض اینکه واژه خطا از یک توزیع معین پیروی می‌کند، برای آن در نظر گرفته شده است. این عمل را شبیه‌سازی می‌گویند زیرا با این کار رفتار عامل خطا و ناپایداری مدل در آینده شبیه‌سازی می‌شود. با گرفتن ده هزار عدد (به عنوان مثال) از یک توزیع آماری (مثلاً توزیع نرمال) و قرار دادن هر یک از آن‌ها به جای واژه خطا در مدل تخمین زده شده، ده هزار ارزش برای متغیر وابسته مدل بدست می‌آید که یک توزیع احتمال آماری را برای آن متغیر ایجاد می‌کند. توزیع احتمال به این معنی است که هر کدام از ارزش‌های این توزیع چند بار تکرار شده و نسبت به تعداد کل اعداد، با چه احتمالی آن ارزش ممکن است اتفاق بیافتد. نمونه‌ای از یک توزیع احتمال یک متغیر را می‌توان در نمودار (۴) مشاهده کرد.

نمودار ۴- نمونه‌ای از توزیع فراوانی یک متغیر

نمودار (۴) نشان دهنده توزیع احتمال یک متغیر می‌باشد. علت نام‌گذاری این نمودار به عنوان توزیع احتمال این است که در این نمودار مشخص است که هر یک از ارزش‌ها یا اعداد با چه احتمالی ممکن است اتفاق بیفتد. به عنوان مثال، محل علامت‌گذاری شده در نمودار (۴)، نشان دهنده این است که فراوانی عدد $۳/۴۵\%$ (خط افقی نمودار)، ۵۰۰ مرتبه (خط عمودی نمودار) می‌باشد. اگر کل اعداد توزیع ده هزار عدد باشد، بنابراین ارزش مذکور در بالا (یعنی همان $۳/۴۵\%$) با احتمال ۵ درصد (یعنی ۵۰۰ تقسیم بر ده هزار عدد) اتفاق خواهد افتاد. اساس آزمون بحران به وسیله تحلیل سناریو، روش شبیه‌سازی مطرح شده در بالا است. برای وارد کردن شوک‌های فرضی به سیستم نیز به همین ترتیب ذکر شده در بالا عمل می‌شود با این تفاوت که پس از ایجاد یک توزیع برای واژه خطا، آن را تحت تأثیر این شوک‌ها قرار می‌دهند تا نحوه انتقال توزیع (یا تغییر متغیر مورد نظر) مشخص شود.

پیوست ۵

تعیین یک مدل اقتصادی

برای انجام آزمون بحران ممکن است ترکیبی از روش‌های پارامتریک و ناپارامتریک مورد استفاده قرار بگیرد. روش پارامتریک، اشاره به ایجاد یک مدل برای تعیین نوع روابط بین چند متغیر اقتصادی و عامل ریسک‌زا دارد. در این روش، از تکنیک‌های اقتصادسنجی استفاده شده و پارامترهای مدل تخمین زده می‌شود. تعیین نوع مدل اقتصادسنجی و روش تخمین مدل، به نوع متغیرها و عامل ریسک‌زای مورد نظر، فراوانی آن‌ها و ویژگی‌های سری زمانی آن‌ها بستگی دارد. هدف از تعیین و تخمین مدل این است که مشخص شود، عامل ریسک‌زای مورد نظر تحت تأثیر چه عوامل اقتصادی تغییر می‌کند و چه موقع به سیستم شوک وارد کرده و آن را وارد منطقه بحران یا خطر می‌کند. این مرحله پایه و اساس مرحله شبیه‌سازی است. زیرا در فرایند شبیه‌سازی در ابتدا باید شرایط اولیه برای شروع این فرایند تعریف شود تا بر مبنای شرایط و پیش فرض‌های اولیه، بتوان احتمالات را وارد فرایند شبیه‌سازی کرد و رفتار آن عامل ریسکی را با احتمالات وقوع مشخص در آینده، پیش‌بینی کرد.

پیوست ۶

تعریف سناریو

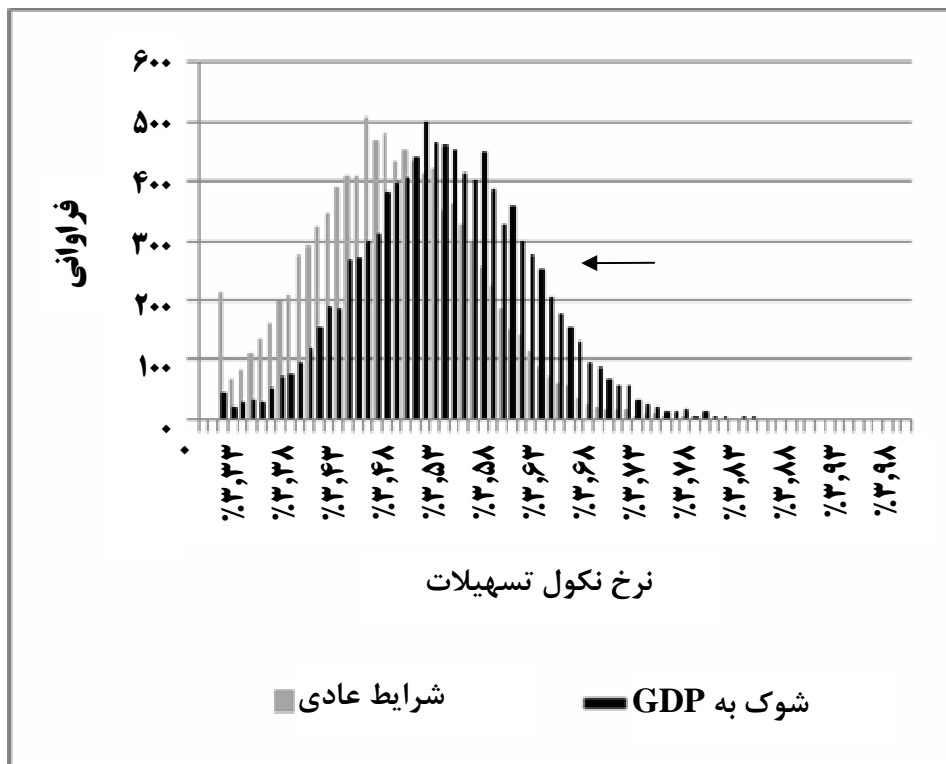
منظور از سناریو، فرضیاتی است که برای تغییر در رفتار یک متغیر مالی در آینده در نظر گرفته می‌شود که این فرضیات توسط مسئولین اقتصادی و مالی یا آن‌هایی که مسئولیت انجام آزمون بحران را به عهده دارند، تعریف می‌شود. نحوه تعریف یک سناریو برای این منظور، بسیار حائز اهمیت است. اگرچه سناریوها فرضی هستند ولی باید به گونه‌ای تعریف شوند که قابل قبول و معقول باشند. به عنوان مثال، سناریوهای تغییر در نرخ سود بانکی یا نرخ ارز باید به گونه‌ای تعریف شوند که متناسب با ماهیت و ساختار نوسانات این دو متغیر باشند. برای این منظور، می‌توان رفتار تاریخی متغیرها را مورد بررسی قرار داد و از روی آن‌ها سناریو را تعریف کرد یا اینکه همانطور که قبلاً توضیح داده شد، با استفاده از روش‌های پارامتریک، نوسانات تاریخی متغیر را مدل‌سازی و سپس در شبیه‌سازی از آن استفاده کرد.

پیوست ۷

شبیه‌سازی رفتار (توزیع) متغیر مورد نظر در شرایط عادی و شرایط بحران (استرس)

در شبیه‌سازی رفتار متغیر مورد نظر، دو حالت را باید در نظر گرفت. حالت اول شبیه‌سازی در شرایط عادی اقتصادی است. بدین معنی که در این حالت رفتار متغیر با فرض پایدار بودن شرایط فعلی، در آینده شبیه‌سازی و پیش‌بینی می‌شود. در این حالت، متغیر مورد نظر به واسطه ارزش‌های مختلفی که می‌تواند در آینده به خود بگیرد، یک توزیع احتمال را ایجاد می‌کند که احتمال وقوع هر یک از ارزش‌های آن در آینده مشخص می‌باشد.

در شبیه‌سازی در شرایط بحران، از همان روش شبیه‌سازی در شرایط عادی استفاده می‌شود، با این تفاوت که در این حالت، سیستم تحت تأثیر سناریوهای استرس یا شوک قرار داده می‌شود تا بررسی شود رفتار متغیر مورد نظر در این حالت چه تغییری می‌کند. در این حالت نیز یک توزیع احتمال وقوع ارزش‌های مختلف، ایجاد می‌شود که تفاوت بین توزیع احتمال بعد از وقوع شوک و توزیع احتمال بدست آمده در شرایط عادی، میزان تأثیر شوک یا استرس بر سیستم را نشان می‌دهند. نمودار (۵)، مثالی از این توزیع احتمال را برای نرخ نکول تسهیلات یک مؤسسه اعتباری نشان می‌دهد.

نمودار ۵- توزیع‌های احتمال مربوط به یک متغیر مالی (نرخ نکول تسهیلات بانکی) در شرایط عادی و در شرایط بحران. این توزیع‌ها حاصل ده هزار مرتبه تکرار در یک فرایند شبیه‌سازی است.

همانطور که نمودار (۵) نشان می‌دهد، فراوانی وقوع هر یک از نرخ‌های نکول قبل و بعد از وقوع شوک، با یکدیگر متفاوت است. سناریوی بحران یا استرس در این مثال، سناریوی شوک منفی به رشد اقتصادی یا رشد GDP می‌باشد. به عنوان مثال، نرخ نکول ۳/۳۳٪ را در نظر بگیرید. فراوانی وقوع این نرخ در شرایط عادی کمی بیش از ۱۰۰ مرتبه است (نرخ تعیین شده در نمودار). ولی وقتی که سیستم تحت شرایط بحرانی قرار می‌گیرد (وضعیت بحرانی)، توزیع احتمال نرخ نکول تسهیلات بانک‌ها به سمت راست حرکت می‌کند (توزیع مشکی رنگ). این بدین معنی است که نرخ‌های نکول پایین (مثلاً ۳/۳۳٪) با همان فراوانی قبلی اتفاق نمی‌افتد بلکه فراوانی کمتری را به خود اختصاص می‌دهند. در مورد مثال ما، دفعات تکرار نرخ مذکور در شرایط بحران کمتر از ۵۰ مرتبه را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، فراوانی وقوع چنین نرخ‌ها به اندازه ۵۰ مرتبه در شرایط وقوع استرس و بحران کاهش می‌یابد. در مقابل، در شرایط بحران، نرخ‌های بالاتر نکول، فراوانی بیشتری را در مقایسه با شرایط عادی به خود اختصاص می‌دهند. این بدین معنی است که احتمال نکول در شرایط بحرانی بالاتر می‌رود و در نتیجه ریسک اعتباری مؤسسه اعتباری هم افزایش یافته و در چنین شرایطی آسیب‌پذیری این مؤسسات هم افزایش می‌یابد.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۴۶۶ مورخ ۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ مستثنی شدن
مؤسسات دولتی، وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی از شمول مفاد آیین‌نامه
تسهیلات و تعهدات کلان

**جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های
قرض‌الحسنه رسالت و مهر ایران)، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر
مرکزی و عسگریه ارسال گردید.**

با سلام و احترام؛

پیرو بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۹۲/۰۸/۱۶ موضوع ابلاغ "آیین‌نامه تسهیلات و
تعهدات کلان"، به استحضار می‌رساند وفق تصمیمات متخذه در این بانک مقرر گردید، تسهیلات و
تعهدات اعطایی/ایجادشده مربوط به مؤسسات دولتی، وابسته به دولت و شرکت‌های دولتی از
شمول آیین‌نامه مذکور مستثنی شود. بدیهی است این امر نافی لزوم اخذ مجوز از بانک مرکزی
جمهوری اسلامی ایران جهت انجام عملیات مجاز بانکی با مؤسسات و شرکت‌های مزبور از جمله
اعطا/ایجاد تسهیلات و تعهدات به آن‌ها - موضوع تکلیف مقرر در "ماده (۲۲) قانون عملیات بانکی
بدون ربا (بهره) -" نمی‌باشد.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به کلیه واحدهای ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت

گردد. / ۱۹۱۹۹۶۰ فر.

بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۵۳۸ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ اصلاحیه اساسنامه

نمونه بانکهای تجاری غیردولتی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانکهای تجاری غیردولتی ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که مستحضرنند شورای پول و اعتبار در تیرماه سال جاری به استناد بند «ج» ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور، «اساسنامه نمونه بانکهای تجاری غیردولتی» را تصویب و مقرر نمود تمامی بانکهای تجاری غیردولتی، حداکثر ظرف مدت ۴ ماه از تاریخ ابلاغ آن، نسبت به برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و انطباق اساسنامه خود با اساسنامه نمونه اقدام نمایند. لیکن پس از ابلاغ مصوبه یاد شده طی بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۷۷۰۸ مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۴، بسیاری از بانکها طی مکاتباتی با این بانک ضمن تبیین ملاحظات و پیشنهادات اصلاحی و تکمیلی خود در خصوص اساسنامه نمونه ابلاغی، فرصت اعطایی را برای برگزاری مجمع و اصلاح و تصویب اساسنامه کافی ندانسته و خواستار اعطای مهلت بیشتر برای این موضوع شدند.

با عنایت به تواتر تقاضاهای واصله در این خصوص، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر آن شد تا با احترام به نظرات و پیشنهادات دریافتی، ضمن اعمال برخی تغییرات و اصلاحات پیشنهاد شده، فرصت بیشتری را نیز برای این مهم در نظر گیرد. بر همین اساس، مراتب در یک‌هزار و یکصد و هفتاد و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۳ شورای پول و اعتبار مطرح و نسخه جدید «اساسنامه نمونه بانکهای تجاری غیردولتی» در ۱۴۷ ماده و ۲۲ تبصره به شرح پیوست مورد تصویب قرار گرفت. همچنین مقرر گردید بانکهای مشمول حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۳/۴/۳۱ اقدامات لازم را برای تطبیق اساسنامه خود با اساسنامه نمونه ابلاغی معمول و آن را برای تصویب نهایی به شورای پول و اعتبار ارایه نمایند.

خواهشمند است دستور فرمایند ضمن ابلاغ مراتب به هیأت مدیره، سهامداران و بازرسان آن بانک، اقدامات لازم برای برگزاری مجمع عمومی فوق‌العاده و اعمال تغییرات و اصلاحات لازم در اساسنامه آن بانک مطابق با اساسنامه نمونه ابلاغی ظرف مهلت مقرر، معمول شود. بدیهی است وفق بندهای «د» و «ه-» ماده ۳۰ قانون پولی و بانکی کشور، ثبت اساسنامه هر بانک در مراجع ثبتی و هر گونه تغییرات آن، مستلزم تصویب در شورای پول و اعتبار می‌باشد.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

در خاتمه شایان ذکر می‌داند با ابلاغ این بخشنامه، مصوبه یک‌هزار و یکصد و شصت و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۸ شورای پول و اعتبار در این رابطه موضوع بخشنامه شماره ۹۲/۱۱۷۷۰۸ مورخ ۱۳۹۲/۴/۲۴ و همچنین مصوبه یک‌هزار و یکصد و پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۲ موضوع بخشنامه شماره ۹۲/۲۳۹۴۳ مورخ ۱۳۹۲/۲/۲ منسوخ اعلام می‌گردد. / ۱۹۳۶۵۵۸ غ

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۵۴۰ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۲؛ ابلاغ اصلاحیه آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال گردید.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۸۸/۱۷۵۲۰۸ مورخ ۱۳۸۸/۸/۱۸ درخصوص ابلاغ «آیین‌نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول مؤسسات اعتباری (ریالی و ارزی)» موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت ۴۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ هیأت محترم وزیران، به استحضار می‌ساند، به موجب تصویب‌نامه شماره ۱۶۹۰۶۱/ت ۴۹۹۰۹ هـ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۸ هیأت محترم وزیران (تصویر پیوست) متن ماده (۱۱) آیین‌نامه مزبور اصلاح و متن زیر جایگزین آن شده است. «ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری به منظور تسهیل تسویه بدهی‌های غیر جاری مشتریان می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط برای یک بار با استفاده از یکی از راهکارهای زیر یا ترکیبی از آن‌ها نسبت به تعیین تکلیف بدهی مشتری اقدام نماید:

الف- بخشش وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین حداکثر به میزان مابه‌التفاوت نرخ وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین با نرخ سود تسهیلات مندرج در قرارداد.

ب- تقسیط مجدد بدهی حداکثر به مدت پنج سال.

پ- امهال بدهی حداکثر به مدت شش ماه.»

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به کلیه واحدهای ذی‌ربط

ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت شود. /۱۹۲۸۴۷۴/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(پیوست بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۷۵۴۰ مورخ ۹۲/۱۲/۲۲)

۱۳۹۲/۱۱/۰۹
شماره ۹۲/۳۷۷۵۴۰
تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۰۹

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور
تصویب نامه هیأت وزیران
بسمه تعالی
"با صلوات بر محمد و آل محمد"

وزارت امور اقتصادی و دارایی
وزارت کشور - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره ۹۲/۳۷۷۵۴۰

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت دادگستری - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
وزارت کشور - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۲ بنا به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد ماده (۵) قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجرای طرح‌های تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانکها - مصوب ۱۳۸۶ - تصویب نمود:

مثن زیر جایگزین ماده (۱۱) تصویب‌نامه شماره ۱۵۳۹۶۵/ت ۴۱۴۹۸ هـ مورخ ۱۳۸۸/۸/۳ می شود.

ماده ۱۱ - موسسه اعتباری به منظور تسهیل تسویه بدهی های غیر جاری مشتریان می تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط برای یک بار با استفاده از یکی از راهکارهای زیر یا ترکیبی از آنها نسبت به تعیین تکلیف بدهی مشتری اقدام نماید:

الف - بخشش وجه التزام تاخیر تادیه حداکثر به میزان ما به التفاوت نرخ وجه التزام تاخیر تادیه دین با نرخ سود تسهیلات مندرج در قرارداد.

ب - تقسیط مجدد بدهی حداکثر به مدت پنج سال.

پ - امهال بدهی حداکثر به مدت شش ماه.

اسحاق جهانگیری
معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، معاونت حقوقی رئیس جمهور، معاونت امور مجلس رئیس جمهور، معاونت اجرایی رئیس جمهور، دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، اداره کل حقوقی، کلیه وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران، استانداری های سراسر کشور، دبیرخانه شورای اطلاع رسانی دولت و دفتر هیئت دولت ابلاغ می شود.

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه شماره ۹۲/۳۸۶۰۹۵ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۸؛ ابلاغ تاکید بر نقش و مسؤلیت اجتماعی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در حفظ و احیاء میراث فرهنگی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری ایران طی نامه شماره ۹۲۲۱۰/۷۹۹ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۸ از این بانک درخواست نموده است تا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در اجرای «دستورالعمل اعطای جوایز به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز» (مصوب یک‌هزار و یکصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۰/۲/۲۷ شورای محترم پول و اعتبار، موضوع بخشنامه شماره ۹۰/۵۸۸۸۱ مورخ ۱۳۹۰/۳/۱۷)، نقش و مسؤلیت اجتماعی خود را در تخصیص منابع مالی به امور عام‌المنفعه به نحو شایسته ایفاء نمایند. از این رو، با عنایت به این که میراث فرهنگی و طبیعی هر کشوری، نمایان‌گر پیشینه تاریخی، تمدن، فرهنگ و جاذبه‌های طبیعی آن کشور است؛ لذا با رعایت ضوابط و مقررات جاری، تخصیص بهینه حد مقرر در بودجه (مبلغ) جوایز قرعه‌کشی سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز به امور مربوط به حفظ و احیاء میراث فرهنگی کشور (موضوع بند «ب» ماده «۴» دستورالعمل مزبور) و نیز منظور نمودن صنایع دستی ساخت صنعت‌گران داخلی در زمره جوایز قابل اعطاء به سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز (موضوع بند «ت» ماده «۶» دستورالعمل مذکور)، مؤکداً توصیه می‌گردد.

امید است همکاری صمیمانه آن بانک/ مؤسسه اعتباری در این زمینه، نقشی مؤثر در جهت تقویت و تعمیق رابطه جامعه با موارث و دارایی‌های فرهنگی و ارتقاء آگاهی‌های عمومی برای افزایش سرمایه اجتماعی بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری و توسعه فرهنگ کشور داشته باشد. /۱۹۲۳۳۴۰/ج

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مرتضی ستاک

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندزاد

۳۲۱۵-۰۲

بخش دوم:

بخشنامه‌های مبارزه با پولشویی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۷۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۰ در خصوص شناسه ملی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، مؤسسه اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست بانک ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند با توجه به استعلام برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در خصوص نحوه اختصاص شناسه ملی به انجمن‌ها، اتحادیه‌های صنفی، کانون‌ها، اتاق‌ها و...؛ به پیوست بخشنامه اخیر مدیر کل محترم ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیر تجاری به شماره ۹۱/۲۲۸۶۷۷ مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۴، جهت بهره‌برداری و انجام اقدامات مقتضی ایفاد می‌شود. همان گونه که در بخشنامه مذکور ملاحظه می‌شود اشخاص یاد شده می‌توانند با مراجعه به ثبت شرکت‌ها، درخواست ثبت تاسیس نمایند تا نسبت به اختصاص شناسه ملی به آن‌ها اقدام لازم صورت گیرد.

از این رو، خواهشمند است ترتیبی اتخاذ شود تا اطلاع رسانی مناسب و راهنمایی‌های لازم به مشتریان مربوط جهت اخذ شناسه ملی در اسرع وقت صورت پذیرد. / ۱۵۲۲۵۷۱

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   سید صدرالدین حسینی

۲۳۳۱-۰۲

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۷۸۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۱/۱۰ در خصوص شناسه اتباع خارجی»

جهت اطلاع کلیه مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی،
مؤسسه اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست بانک ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، حسب اطلاعات واصله، برخی بانک‌ها در خصوص دریافت شناسه اتباع خارجی از
سامانه‌های مربوط با مشکلاتی مواجه می‌باشند. از این رو، خواهشمند است دستور فرمایند چنانچه
آن بانک / مؤسسه در این خصوص با مشکلاتی روبرو است، مراتب را حداکثر تا پایان فروردین
ماه سال ۱۳۹۲ به این اداره منعکس نمایند تا به نحو مقتضی پیگیری شود. / ۱۵۱۸۰۵۸

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   **رضا محمدزاده قهرباغی**

۲۳۲۱-۰۱

۲۳۱۶

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۲۹۵۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۲/۱۰ در خصوص برنامه

نرم‌افزاری مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۹۱/۳۴۰۵۴۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۵ با عنایت به تکمیل جداول پیوست بخشنامه فوق از طرف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به استحضار می‌رساند به منظور حصول اطمینان از عملیاتی شدن بخشنامه‌های صادره در این زمینه، بانک مرکزی اقدام به بازرسی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و ارزیابی برنامه‌های نرم‌افزاری مربوط در چارچوب شاخص‌های ارائه شده می‌نماید (زمان بازرسی هر بانک طی هماهنگی بعدی به اطلاع آن بانک/مؤسسه خواهد رسید).

ضروری است همزمان با حضور گروه بازرسی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، نماینده مطلع تمامی ادارات و اشخاص مرتبط در بانک مورد بازرسی در جلسه حضور داشته و امکان دسترسی به سیستم‌های نرم‌افزاری و سایر مستندات مورد درخواست بازرسان برای ایشان فراهم گردد، به گونه‌ای که:

۱- کلیه تمهیدات لازم برای کار با نرم افزارها طبق موارد زیر از طرف بانک مهیا باشد:

♦ حضور تیم کارشناسی بانک با تسلط کامل به تمام قسمت‌های هر دو نرم افزار؛

♦ دسترسی کامل کارشناس بانک به تمامی امکانات نرم افزار؛

♦ دسترسی نرم افزار مبارزه با پولشویی به داده‌های واقعی بانک؛

♦ ارائه نرم افزارهای واقعی در شعبه بانک و اداره مبارزه با پولشویی (نرم افزارهای تستی یا در حال توسعه و غیره نباشند)؛

♦ نرم افزار ثبت فرآیندهای بانکی بنا به اختیار بانک می‌تواند به داده‌های واقعی یا به داده‌های تستی دسترسی داشته باشد.

۲- کار با نرم افزار، بر عهده کارشناسان بانک است و طبق نظر گروه بازرسی انجام خواهد شد، به گونه‌ای که کارشناسان بانک، گزارش‌ها، جستجوها و فرآیندهای درخواستی بازرسان را در

نرم افزار، اجرا نموده و در صورت درخواست بازرسان اقدام به گرفتن چاپ از آن گزارش‌ها و یا صفحات برنامه می‌نمایند.

۳- از آنجا که پاسخ بعضی از سوالات پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار میسر نیست، لازم است

بانک اسناد و مستندات زیر را آماده نموده و در همان جلسه به گروه بازرسی تحویل دهد:

♦ توضیح در خصوص سیستم‌های عملیاتی بانک که اطلاعات آن‌ها در حال حاضر در انبار داده مورد استفاده قرار می‌گیرد؛

♦ مستنداتی در خصوص ساخت انبار داده، بارگذاری داده‌ها، عملیاتی که روی داده‌ها قبل از

بارگذاری انجام می‌شود و دیگر مشخصات سیستم مبارزه با پولشویی که در پرسشنامه مربوط

مورد سوال قرار گرفته بود؛

♦ مستنداتی در خصوص ثبت کلیه فرآیندهای بانکی در صورت حساب به نحوی که میزان انتقال

وجوه، مسیر نقل و انتقال، طرف درگیر انتقال و ابزارهای مورد استفاده را ردیابی نماید؛

♦ مستنداتی در خصوص سامانه مبارزه با پولشویی و چگونگی پیاده سازی قواعد آن؛

♦ مستنداتی در خصوص حجم داده‌های ذخیره شده در انبار داده، تعداد کاربران سامانه مبارزه با

پولشویی و سخت افزارهای مورد استفاده در حال حاضر.

۴- با توجه به محدودیت دسترسی به تمامی اطلاعات ثبت شده در پایگاه داده توسط برنامه‌های

واسط کاربری و عدم امکان بررسی منطق اجرایی برخی سوالات مندرج در پرسشنامه‌ها، لازم

است مستندات کامل و واضح به نحو مقتضی جهت تشریح پاسخ‌های ذکر شده در پرسشنامه

در اختیار گروه بازرسی قرار گیرد. برای مثال به دو نمونه توجه فرمایید:

♦ سوال ۱۱ پرسشنامه اصلاح فرآیند- ممکن است ردیابی ارتباط تراکنش‌ها توسط برنامه‌های

تحویل‌داری میسر نباشد. لذا انتظار می‌رود با ارائه مستندات گویا پاسخ خود را تکمیل نمایند.

♦ سوال ۲۶ و ۳۲ پرسشنامه اصلاح فرآیند- جهت نمایش مشخصه‌های اصلی و الزامی عملیات

واریز و برداشت، می‌توان از مستندی مانند صورتحساب مشتری با عملیات واریز و برداشت از

کانال‌های مختلف شامل تاریخ تراکنش، زمان تراکنش، کد تراکنش، شرح تراکنش، شماره

سند، مبلغ تراکنش، شماره/شناسه ملی واریز/برداشت کننده، شماره سریال فرم CTR،

شماره شبا، شماره چک، بانک صادر کننده چک، شماره کارت و ... استفاده کرد.

بعد از اتمام بازرسی، عملکرد واقعی بانک به صورت عددی از یک تا صد که میزان پوشش

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

بخشنامه‌های اصلاح فرآیندهای بانکی و سامانه مبارزه با پولشویی در نرم افزارهای مورد استفاده و گردش اطلاعات بانک را نشان می‌دهد، بر مبنای ترکیبی از اعمال ضرایب بر روی موارد ذیل محاسبه می‌گردد:

- ◆ پرسشنامه پر شده توسط بانک؛
- ◆ پرسشنامه پر شده توسط گروه بازرسی؛
- ◆ اسناد و مدارک فنی مرتبط با ادعای بانک؛
- ◆ میزان همکاری بانک با گروه بازرسی؛
- ◆ مقایسه پرسشنامه‌های پر شده توسط بانک و پرسشنامه‌های پر شده توسط گروه بازرسی و تعیین میزان صحت ادعای بانک. /۱۵۶۰۴۶۴

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره‌باغی   محمدحسین دهقان منشادی

۰۱-۲۳۲۲

۰۱-۲۳۲۱

«بخشنامه شماره ۹۲/۵۸۱۶۶ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۱ در خصوص تکالیف

دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، پیرو بخشنامه‌های شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۹۰/۲/۲۶ و شماره ۹۰/۲۷۴۵۰۸ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ و در اجرای موثر تکالیف مقرر در قانون مبارزه با پولشویی و آیین نامه اجرایی آن، به پیوست مجموعه‌ای با عنوان «تکالیف ناشی از دستورالعمل‌های مبارزه با پول شویی صادره از سوی بانک مرکزی؛ تکالیف بانک‌ها و مؤسسات اعتباری» که فهرستی از مجموعه وظایف و تکالیفی است که هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید اقدام به اجرا و عملیاتی کردن آن‌ها نمایند، جهت اطلاع و بهره برداری اداره مبارزه با پولشویی آن بانک/مؤسسه ارسال می‌شود.

در واقع، فهرست مذکور چک لیستی را برای ارزیابی عملکرد و میزان پیشرفت مأموریت‌های محوله به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری - به عنوان اشخاص مشمول قانون و مقررات مبارزه با پولشویی - فراهم می‌آورد و برای مدیران و بازرسان آن بانک، ملاکی را به دست می‌دهد تا به کمک آن، نقاط قوت و ضعف خود را در اجرای قانون و مقررات شناسایی کرده و مسیری را که باید ادامه دهند با دقت هر چه تامتر و به طور مستمر، باز شناسند. از این رو، بازرسان ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری باید با بهره‌گیری از مجموعه پیوست، عملیات شعب و واحدهای عملیاتی ذی ربط را مورد ارزیابی قرار داده و به مراجع ذی‌ربط گزارش دهند. افزون بر این، بازرسان بانک مرکزی نیز در ارزیابی عملکرد هر یک از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، از این فهرست بهره برده؛ گزارش آن را به مراجع ذی صلاح تسلیم می‌نمایند.

شایان ذکر است که شاخص‌های مطروحه در چک لیست پیوست، محورهای کلی ارزیابی عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری را در بر می‌گیرد و آن بانک/مؤسسه می‌تواند متناسب با وضعیت خود، هر کدام از محورها را به اجزای بیشتری تقسیم و فهرست مزبور را بر اساس نیازهای خود، تکمیل نماید.

نکته دیگری که نباید از نظر دور داشت آن است که فهرست مذکور، به هیچ وجه جایگزینی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

برای مجموعه وظایف و تکالیف مذکور در مدیریت پروژه مبارزه با پولشویی که پیش تر توسط دبیرخانه شورای عالی مبارزه با پولشویی به بانکها و مؤسسات اعتباری ابلاغ شده است و آنها باید از طریق سیستم‌های نرم افزاری خود، موارد مندرج در آن را تکمیل کنند، نمی‌باشد و بانکها و مؤسسات اعتباری همچنان وظیفه دارند تا فهرست مذکور را در چارچوب اعلام شده از سوی آن دبیرخانه تکمیل کرده و برای واحد مذکور ارسال نمایند.

با عنایت به مراتب فوق، خواهشمند است دستور فرمایند تا بازرسان آن اداره، از مجموعه پیوست در ارزیابی عملکرد واحدها و شعب آن بانک بهره برداری نمایند. / ۱۵۴۲۹۴۱

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   **رضا محمدزاده قره‌باغی**

۰۱-۲۳۲۱

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۸۷۸۳۲ مورخ ۱۳۹۲/۰۳/۰۲ در خصوص کمیسیون
هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی»

**جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، مؤسسه
اعتباری توسعه و شرکت دولتی بست بانگ ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۱/۲۷۲۱۳۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۰/۱۱ در خصوص کمیسیون هماهنگی
ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌ها، خواهشمند است در چهارمین جلسه کمیسیون مذکور که در روز
دوشنبه مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۰ رأس ساعت ۹ صبح در طبقه دهم ساختمان میرداماد این بانک
تشکیل می‌شود، حضور بهم رسانید.

شایان ذکر است موضوعات این جلسه ارائه معیارها و شاخص‌های معاملات مشکوک توسط
بانک مسکن، ارائه گزارش نهایی کارگروه نحوه تعیین سطح فعالیت مورد انتظار مشتری در
مؤسسات اعتباری توسط بانک انصار، ارائه پیش‌نویس جدید دستورالعمل نحوه اعمال دقت و
نظارت ویژه هنگام ارائه خدمات پایه به اشخاص سیاسی خارجی در مؤسسات اعتباری توسط
بانک توسعه صادرات ایران و ارائه گزارش جمع‌بندی نظرات بانک‌ها در مورد لزوم فرهنگ‌سازی و
تبلیغات در زمینه مبارزه با پولشویی در سطح جامعه و اطلاع‌رسانی گسترده‌تر در این خصوص
خواهد بود. / ۱۶۱۱۳۰۵

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری

۲۳۳۱-۰۱

عبدالمهدی ارجمندزاد

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۸۹۸۶۸ مورخ ۹۲/۰۳/۳۰ در خصوص

آموزش مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی،

مؤسسه اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست بانک ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۱/۱۲۵۴۴۵ مورخ ۹۱/۰۵/۱۲ در خصوص ارائه آمار مربوط به کارکنان آموزش دیده آن بانک در زمینه مبارزه با پولشویی، خواهشمند است دستور فرمایند اطلاعات موجود در جدول ذیل را برای مقطع زمانی منتهی به ۱۳۹۲/۳/۳۱ تهیه و در اسرع وقت برای این اداره ارسال نمایند. ۱۶۱۲۸۶۵/

توضیحات	تعداد دوره برگزار شده توسط بانک	تعداد پرسنل آموزش دیده ستاد	تعداد پرسنل آموزش دیده صف	تعداد پرسنل		تعداد شعب بانک
				شعب	کل بانک	

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری

۲۳۳۱-۰۱

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۲۳۱۶

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۰۵۴۶۵ مورخ ۱۳/۰۴/۱۳۹۲ در خصوص ترجمه

استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که استحضار دارند یکی از مهم‌ترین نهادهای بین‌المللی فعال و پیشرو در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، گروه ویژه اقدام مالی (Financial Action Task Force/FATF) است. ماموریت اصلی این گروه که در سال ۱۹۸۹ میلادی و در پاسخ به نگرانی‌های فزاینده ناشی از پدیده شوم پولشویی و به ابتکار کشورهای عضو گروه هفت تشکیل گردید، تدوین استانداردهای بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و ترغیب کشورها به اجرای آن‌ها است. استانداردهای مزبور در قالب مجموعه‌ای از توصیه‌ها و رهنمودها منتشر می‌شوند و بر حسب بازخوردهای دریافتی و ضرورت‌های ناشی از رویدادها و تحولات بین‌المللی، هر چند سال یکبار مورد ارزیابی و بازنگری قرار می‌گیرند.

در سال ۱۹۹۰ میلادی و برای نخستین بار، توصیه‌های گروه ویژه در قالب سندی موسوم به «توصیه‌های چهل‌گانه گروه ویژه اقدام مالی» - که صرفاً معطوف به موضوع مبارزه با پولشویی بود - تدوین گردید. مفاد سند مذکور یک بار در سال ۱۹۹۶ و بار دیگر در سال ۲۰۰۳ مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفت. همچنین، پس از وقوع حوادث یازده سپتامبر سال ۲۰۰۱ در آمریکا، گروه ویژه اقدام به تدوین و انتشار هشت توصیه جدید در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم نمود که در اجلاس سال ۲۰۰۴ این گروه، یک توصیه دیگر نیز به آن‌ها افزوده شد و در مجموع به «توصیه‌های ویژه» معروف شدند. پس از آن، گروه مذکور با مشارکت برخی کشورها و سازمان‌های بین‌المللی بویژه صندوق بین‌المللی پول و سازمان ملل متحد، مجموعه چهل و نه توصیه را مورد اصلاح و بازنگری کلی قرار داد. سرانجام، گروه ویژه ضمن بازنویسی، اصلاح و ادغام چهل و نه توصیه پیشین و اضافه کردن چند توصیه جدید در خصوص موضوع «تأمین مالی اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی»، سند جدیدی را قالب چهل توصیه و با عنوان «استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی، تأمین مالی تروریسم و اشاعه سلاح‌های کشتار جمعی» تنظیم و در فوریه سال ۲۰۱۲ منتشر نمود.

در حال حاضر، مجموعه چهل توصیه سال ۲۰۱۲ این گروه، مهمترین سند بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی به شمار می‌رود که در واقع جایگزین توصیه‌های چهل و نه‌گانه پیشین گروه ویژه اقدام مالی شده است. این نکته بسیار حائز اهمیت است که سند مزبور اگرچه به لحاظ شکل، جنبه توصیه‌ای برای کشورها داشته و فاقد ضمانت اجرایی است، لیکن با توجه به مقبولیت گسترده آن نزد کشورها و سازمان‌های بین‌المللی، از اعتبار و جایگاه بسیار بالایی برخوردار است، به گونه‌ای که از سوی ۱۸۰ کشور دنیا به صورت رسمی مورد تایید قرار گرفته و به عنوان منبع و مرجع اصلی برای تدوین قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی توسط کشورها شناخته می‌شود. افزون بر آن، با تصویب مراجع قانونگذاری برخی کشورها، توصیه‌های موصوف عیناً و به صورت یکپارچه وارد نظام حقوقی آن‌ها شده و به صورت قانون درآمده است.

با توجه به مراتب فوق و نظر به اهمیت و جایگاه سند مزبور، اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ترجمه این سند مهم را در دستور کار خود قرار داد تا علاوه بر اقدامات اجرایی و عملیاتی جاری، گام دیگری را در زمینه گسترش ادبیات موضوعی در این زمینه برداشته و مرجعی را برای مدیران، کارشناسان و علاقمندان به مقوله مزبور فراهم آورد. امید است ترجمه این سند که با حمایت و پشتیبانی مقامات عالی رتبه بانک مرکزی و همکاری صمیمانه اداره روابط عمومی این بانک در قالب کتابی با عنوان «استانداردهای بین‌المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم» به زیور طبع آراسته گردید بتواند نقشی موثر- هر چند اندک- در توسعه و تعمیق ادبیات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در میهن عزیزمان ایران داشته باشد. / ۱۶۴۱۰۷۴

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

امیر حسین امین آزاد

۳۲۱۵-۰۲

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۰۵۸۲۶ مورخ ۹۲/۱۰/۱۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۵ در خصوص کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع کلیه مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، مؤسسه اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست بانک ارسال می‌شود.

چهارمین جلسه کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی بانک با مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۰

«صورتجلسه»

با سلام؛

- احتراماً، به استحضار می‌رساند چهارمین جلسه کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌ها در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۰ تشکیل و تصمیماتی به شرح زیر اتخاذ گردید:
- ۱- مقرر گردید بانک‌های سرگروه کارگروه‌های تعیین شده (بانک انصار، بانک توسعه صادرات ایران و بانک مسکن) پیش‌نویس نهایی دستورالعمل‌های تهیه شده در کارگروه خود را برای دبیر کمیسیون ارسال نمایند تا از طریق ایشان برای دریافت نظرات و پیشنهادات اصلاحی، در اختیار سایر بانک‌ها قرار گیرد.
  - ۲- کلیه بانک‌ها مشکلات و نظرات خود را در خصوص چک‌های حامل و چک‌هایی که می‌بایست برای آن‌ها فرم CTR تکمیل شود را حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۲/۰۴/۲۰ برای اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ایران ارسال نمایند تا پس از تجمیع نظرات، جلسه‌ای برای تصمیم‌گیری در این خصوص برگزار گردد.
  - ۳- تاریخ جلسه بعدی کمیسیون با دستور کار تبلیغات و فرهنگ سازی، متعاقباً اعلام خواهد شد. ۱۶۳۷۱۷۹/ش.د.

اداره مبارزه با پولشویی

علیرضا مظفری

۲۳۳۱-۰۱

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۳۵۵۸۵ مورخ ۹۲/۰۵/۰۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۵/۰۷
در خصوص کمیسیون هماهنگی مدیران ادارات مبارزه با پولشویی»

**جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، مؤسسه
اعتباری توسعه و شرکت دولتی پست بانک ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، پیرو نامه شماره ۹۲/۱۰۵۸۲۶ مورخ ۹۲/۰۴/۱۵ مورخ ۱۳۹۲/۰۴/۱۵ در خصوص بررسی و اعلام نظر بانک‌ها در مورد نتایج کارشناسی کارگروه‌های سه‌گانه تشکیل شده در دومین جلسه کمیسیون هماهنگی ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌ها به سرپرستی بانک‌های انصار، توسعه صادرات ایران و مسکن، به پیوست لوح فشرده حاوی گزارش نهایی بررسی‌های کارگروه‌های مذکور ارسال می‌شود. خواهشمند است نظرات و پیشنهادات خود را در خصوص موارد فوق‌الذکر در اسرع وقت به این اداره ارسال نمایید. ۱۶۶۵۶۰۰/.

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   **علیرضا مظفری**

۲۳۳۱-۰۱

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۱۷۲۲۹۹ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۱۰ در خصوص کتاب
مجموعه بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی
و مبارزه با پولشویی در سال ۱۳۹۱»

**جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت
دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، بدینوسیله یک نسخه از کتاب «مجموعه بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای
بانکی و مبارزه با پولشویی در سال ۹۱» جهت استحضار و بهره‌برداری تقدیم
می‌شود. / ۱۷۱۴۴۴۵

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندزاد   رضا محمدزاده قره‌باغی

۰۱-۲۳۲۱

۲۳۱۶

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۵۷۵۰۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۰۳ در خصوص کتاب مجموعه قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه بانکها و مؤسسات اعتباری»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که استحضار دارند امروزه، پدیده شوم پولشویی به یکی از معضلات اقتصاد جهانی تبدیل شده است. از این‌رو، کشورها و مجامع بین‌المللی عزم خود را جزم کرده‌اند تا با این پدیده و آثار و تبعات مخرب آن مقابله نمایند. تدوین استانداردهای بین‌المللی، تهیه زیرساخت‌های حقوقی (قوانین و مقررات مربوط)، معرفی بهترین روش‌ها و رویه‌ها برای مقابله با این معضل، استفاده از فناوری‌های روز، گسترش همکاری‌های بین‌المللی و ... - که به طور جد، از سوی کشورها و مجامع حرفه‌ای دنبال می‌شود- بیانگر اهمیتی است که کشورها و مجامع یاد شده برای این موضوع قائل هستند.

در این راستا، جمهوری اسلامی ایران نیز همگام با دیگر کشورها، این پدیده را جرم‌انگاری نموده، قانون و مقررات لازم را تهیه و به تصویب مراجع ذی‌صلاح رسانده است. علاوه بر این، اقدامات بسیار گسترده‌ای در بخش مالی کشور به خصوص در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به عمل آمده است که شرح مفصل آن، فرصت دیگری می‌طلبد.

بی‌تردید، راهبری مجموعه عظیم نظام بانکی کشور و دیگر مؤسسات و نهادهای فعال در بازار پولی، بدون برخورداری از اصول راهنمایی که در قالب قانون و مقررات تبلور یافته‌اند، امری امکان‌ناپذیر است. از این‌رو، گردآوری مجموعه قوانین، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مبارزه با پولشویی در حوزه بازار پولی کشور و چاپ و انتشار آن‌ها در قالب مجموعه‌ای یکپارچه - به جز بخشنامه‌های محرمانه و برخی فرم‌های تخصصی - در دستور کار اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی قرار گرفت تا از این رهگذر، ضمن اجابت درخواست‌های مکرر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به خصوص بانک‌ها و مؤسسات تازه تاسیس، راهنمای عملی جامعی در اختیار دست‌اندرکاران این حوزه قرار گرفته و دستینه‌ای جامع برای دست‌اندرکاران ذی‌ربط فراهم آید. این مجموعه می‌تواند علاوه بر کاربری عملیاتی، به عنوان مرجع مناسبی برای آموزش کارکنان نظام بانکی و دیگر نهادهای فعال در بازار پولی کشور نیز مورد استفاده و بهره‌برداری قرار گیرد.

امید است گردآوری این مجموعه که با حمایت و پشتیبانی مقامات عالی رتبه بانک مرکزی و همکاری اداره روابط عمومی این بانک در قالب کتابی با عنوان «مجموعه‌ی قانون و مقررات مبارزه با پولشویی در حوزه‌ی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری» به زیور طبع آراسته شده است، بتواند نقشی موثر در استقرار نظام مبارزه با پولشویی در میهن عزیزمان ایران داشته باشد. / ۱۷۵۲۷۵۲

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   رضا محمدزاده قره‌باغی

۰۱-۲۳۲۱

۲۳۱۶

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۳۸۲۴ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۶ در خصوص بازرسی
جامع مبارزه با پولشویی»

**جهت اطلاع مدیران محترم ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت
دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.**

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند در راستای بازرسی جامع از عملکرد شبکه بانکی در زمینه
مبارزه با پولشویی، به پیوست پرسشنامه و جداول مربوط ارسال می‌شود. مقتضی است دستور
فرمایند به قید تسریع نسبت به تکمیل اطلاعات درخواستی اقدام نمایند.

همچنین به استحضار می‌رساند بازرسان این اداره از روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱ برای
دریافت مستندات مربوط مراجعه خواهند نمود. ضروری است ترتیبی اتخاذ گردد؛ تا همزمان با
حضور گروه بازرسی، نماینده مطلع آن اداره و اشخاص مرتبط در تکمیل پرسشنامه ارسالی در
جلسه حاضر بوده و امکان دسترسی به سیستم‌ها و مستندات مورد درخواست بازرسان برای
ایشان فراهم گردد.

بدیهی است پاسخ‌های ارایه شده و سایر موارد عملیاتی، در شعب نیز مورد بررسی و ارزیابی
قرار خواهد گرفت. / ۱۸۳۴۰۲۰

اداره مبارزه با پولشویی

پيام معتمدی   **رضا محمدزاده قره‌باغی**

۲۳۲۲-۰۲

۲۳۲۱-۰۱

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۹۶۹۴ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۱

در خصوص اصلاحات آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانکها»

«جهت اطلاع مدیران محترم کلیه ادارات مبارزه با پولشویی بانک‌های دولتی، غیردولتی،

شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال گردید.»

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند مصوبه کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری بانک مرکزی ج.ا.م.ب بر اصلاحات انجام شده در آیین‌نامه مدت و طرز نگهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها طی بخشنامه شماره ۹۲/۲۸۰۰۳۱ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۲۳، به مدیران عامل محترم بانک‌ها جهت ابلاغ به کلیه واحدهای ذیربط و نظارت بر حسن اجرا، ابلاغ شده است. به پیوست تصویر بخشنامه فوق‌الذکر به انضمام یک نسخه از ویرایش نهایی آیین‌نامه مزبور جهت اطلاع و اقدام مقتضی ارسال می‌گردد. ۱۸۳۵۹۴۳/.

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره باغی   **محمدحسین دهقان منشادی**

۲۳۲۲-۰۱

۲۳۲۱-۰۱

«بخشنامه شماره ۹۲/۲۹۹۲۲۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۱ در خصوص گزارش اجرای آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، با عنایت به پیگیری سازمان بازرسی کل کشور در خصوص چگونگی اجرای آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، خواهشمند است دستور فرمایند به قید تسریع و حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۱، نسبت به ارائه گزارش به همراه مستندات مربوط در خصوص موارد مطرح شده در ذیل، اقدام لازم صورت گیرد.

۱- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۴) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری مبنی بر طبقه بندی مشتریان (حقیقی و حقوقی) با توجه به ریسک احتمالی از سوی آن‌ها به همراه مستندات مربوط.

۲- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۷) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی در مؤسسات اعتباری، مبنی بر مکلف نمودن مشتری در متن قرارداد منعقد به اطلاع رسانی هرگونه تغییر در اطلاعات ارایه شده خود به سازمان ثبت احوال به همراه مستندات مربوط.

۳- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۸) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری مبنی بر شناسایی مشتریان قبلی مؤسسات اعتباری به همراه لیست مشتریانی که تاکنون در خصوص شناسایی آن‌ها اقدامی انجام نشده است.

۴- اقدامات انجام شده در اخذ اطلاعات بند (۱۲-۱-۱) ماده (۱۲) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری به منظور شناسایی اولیه شخص حقیقی و تطبیق آن‌ها با مندرجات اصل کارت ملی و تایید آن‌ها روی سند مربوط.

۵- اقدامات انجام شده در شناسایی اولیه شخص حقوقی بر اساس بند (۱۲-۱-۱۳) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری.

۶- اقدامات انجام شده در اخذ اطلاعات مندرج در بند (۱۲-۲-۱) ماده (۱۲) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری مبنی بر شناسایی کامل شخص حقیقی و یا شخص حقیقی معرفی شده از سوی اشخاص حقوقی به هنگام ارایه خدمات پایه به آن‌ها به همراه مستندات مربوط.

- ۷- اقدامات انجام شده در اخذ اطلاعات بند(۱۲-۲-۲) ماده(۱۲) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری توسط مؤسسات اعتباری مبنی بر شناسایی کامل شخص حقوقی به همراه مستندات مربوط.
- ۸- اقدامات انجام شده در استعلام صحت اطلاعات ارائه شده از سوی مشتری از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط(موضوع بند(۱۲-۲-۳) ماده(۱۲) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری).
- ۹- مستندات مربوط به اخذ تعهدات موضوع ماده(۱۶) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری هنگام ارائه خدمات پایه به مشتری.
- ۱۰- اقدامات انجام شده در اجرای ماده(۱۸) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری در درج شماره‌های معتبر و کدپستی در نرم افزارها، بانک‌ها و سیستم‌های اطلاعاتی که عملیات پولی و مالی در آن‌ها ثبت می‌شود و ایجاد امکان جستجو بر اساس شماره‌های مذکور در این نرم افزارها.
- ۱۱- لیست حساب‌های مسدود شده فاقد شماره یا شناسه ملی موضوع(۲۵) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری.
- ۱۲- مستندات مربوط به اقدامات انجام شده در راستای اجرای مواد(۲۶)،(۲۷)،(۲۸) و(۲۹) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری.
- ۱۳- نسخه‌ای از آخرین گزارش‌های موضوع ماده(۳۱) دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان ایرانی مؤسسات اعتباری.
- ۱۴- مستندات مربوط به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار شخص حقیقی(در هنگام استفاده از خدمات پایه) مراجعه کننده به آن بانک یا مؤسسه.
- ۱۵- اقدامات انجام شده در احراز صحت اظهارات شخص حقیقی در خصوص سطح فعالیت مورد انتظار وی با استفاده از اسناد و مدارک مطروحه در تبصره(۱) ماده(۲) دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مشتری در مؤسسات اعتباری.
- ۱۶- مستندات مربوط به تعیین سطح فعالیت مورد انتظار شخص حقوقی مراجعه کننده به مؤسسات اعتباری در هنگام استفاده از خدمات پایه.
- ۱۷- اقدامات انجام شده در احراز صحت اظهارات شخص حقوقی در خصوص سطح فعالیت مورد انتظارش با استفاده از اسناد و مدارک مطروحه در تبصره ماده(۷) دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مشتری در مؤسسات اعتباری.

- ۱۸- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۹) دستورالعمل نحوه تعیین سطح فعالیت مشتری در مؤسسات اعتباری در طراحی نرم افزارهای رایانه‌ای خود به گونه‌ای که امکان شناسایی و گزارش دهی تراکنش‌های نامتناسب با سطح فعالیت تعیین شده مشتری را داشته باشند.
- ۱۹- تعداد گزارش‌های ارسالی موضوع ماده (۷) دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی به مرکز اطلاعات مالی (تا این تاریخ) به تفکیک نحوه ارسال این گزارش‌ها (به همراه ارسال تصویر حداقل ۱۰ نمونه).
- ۲۰- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۵) دستورالعمل شناسایی معاملات مشکوک و شیوه گزارش دهی.
- ۲۱- اقدامات انجام شده در راستای اجرای ماده (۲) دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص منظون در مؤسسات اعتباری.
- ۲۲- اقدامات انجام شده در اجرای ماده (۶) دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص منظون در مؤسسات اعتباری مبنی بر تنظیم نرم افزارها و برنامه‌های مربوط به ارائه خدمات خود به شکل مطروحه در این ماده.
- ۲۳- آخرین نسخه گزارش موضوع ماده (۸) دستورالعمل نحوه مراقبت از اشخاص منظون در مؤسسات اعتباری.
- ۲۴- اقدامات انجام شده توسط اداره مبارزه با پولشویی در اجرای تکالیف قانونی خود در بند «ب»، «ج»، «د» و «ح» ماده (۱۹) آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی و ماده (۳۴) آن.
- ۲۵- اقدامات انجام شده در اجرای دستورالعمل‌های بانک مرکزی در حوزه اصلاح فرآیندهای بانکی (شماره ۹۱/۵۵۵۹۷ مورخ ۱۳۹۱/۰۳/۰۴) و نرم افزارهای مبارزه با پولشویی (شماره ۹۱/۱۶۱۳۳۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۲۳). (۱۳۹۲/۰۶/۲۳) ۱۸۵۰۹۳۰/.

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره‌باغی

۰۱-۲۳۲۱

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۰۲-۳۲۱۵

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۰۳۰۳۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۶ در خصوص

شناسایی مشتریان»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند مقوله شناسایی مشتریان یکی از محورهای اساسی مبارزه با پولشویی در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به حساب می‌آید. موضوعی که در قانون مبارزه با پولشویی، آیین‌نامه اجرایی آن، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مکرر و متعدد صادره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از جمله بخشنامه‌های شماره ۹۰/۴۱۴۷۸ مورخ ۹۰/۰۲/۲۶، ۱۳۹۰/۰۲/۲۶، شماره ۸۹/۳۲۵۳۲ مورخ ۱۳۸۹/۰۲/۱۶، شماره ۸۹/۲۷۹۸۰۳ مورخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۶ و شماره ۹۰/۱۷۳۰۲۹ مورخ ۹۰/۰۷/۲۵، مورد تاکید قرار گرفته است. لیکن علی‌رغم تاکید فراوان بر این موضوع، در بازرسی‌های محسوس و نامحسوس که توسط بازرسان اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی از بانک‌ها و مؤسسات اعتباری کشور به عمل می‌آید، موارد متعددی از عدم رعایت قانون، مقررات و دیگر ضوابط موجود در این زمینه مشاهده شده است. از سوی دیگر، عدم شناسایی صحیح مشتریان - برابر ضوابط مربوط به مبارزه با پولشویی - و گاه با استفاده از اسناد هویتی جعلی، به ضرر و زیان بخشی از اشخاص حقیقی و حقوقی ای انجامیده است که مورد سوء استفاده واقع شده‌اند. این امر، که به نوبه خود به تشکیل پرونده‌های متعدد در مراجع قضایی انجامیده، موجب شده است تا مراجع نظارتی، انتظامی، امنیتی و قضایی کشور در جلسات متعدد و از طریق مکاتبات فراوان، بر لزوم شناسایی صحیح مشتریان در چارچوب مقررات موجود تاکید نموده و حتی مراجع قضایی، بر این امر تاکید نمایند که در صورت عدم رعایت قانون و مقررات موجود در این زمینه و ایراد خسارت به اشخاص، مدیران بانک‌ها شخصاً مسئولیت داشته و با آن‌ها برابر قانون و مقررات رفتار خواهد شد.

با عنایت به مراتب فوق و در اجرای صحیح قانون و مقررات مبارزه با پولشویی و بخشنامه‌های پیشین بانک مرکزی در این زمینه و به منظور تأمین نظرات مرجع قضایی، خواهشمند است دستور

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

فرمایند تمام ادارات، واحدها و شعب آن بانک/مؤسسه، شناسایی مشتریان را در چارچوب قانون و مقررات مبارزه با پولشویی و به طور دقیق به اجرا در آورده و بر حسن اجرای آن نظارت کافی و موثر نمایند. /۱۸۵۳۵۳۲

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   رضا محمدزاده قره‌باغی

۰۱-۲۳۲۱

۰۲-۳۲۱۵

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۰۳۵۵۲ مورخ ۱۶/۱۰/۱۳۹۲ در خصوص پیشگیری و مقابله با کلاهبرداری حوزه بانکداری الکترونیک»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسه اعتباری توسعه ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که استحضار دارند همزمان با توسعه خدمات بانکداری الکترونیکی و اینترنتی، سوء استفاده و کلاهبرداری در این زمینه نیز گسترش یافته است. از آنجا که در نظر است گزارش جامعی از اقدامات به عمل آمده در زمینه پیشگیری و مقابله با سوء استفاده و کلاهبرداری‌های حوزه بانکداری الکترونیکی و اینترنتی تهیه و به مراجع ذی‌ربط ارائه شود؛ خواهشمند است دستور فرمایند ادارات و واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه، گزارشی از اقدامات به عمل آمده در این زمینه از جمله دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره به واحدها و شعب، تقویت پروتکل‌های امنیتی سامانه‌های بانکداری الکترونیکی، اطلاع رسانی به مشتریان و ... را تهیه و حداکثر تا پایان دی ماه سالجاری، به اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی ارسال نمایند. /۱۸۰۸۷۸۴

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره‌باغی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۰۱-۲۳۲۱

۰۲-۳۲۱۵

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۵۹۵۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۰۷ در خصوص کتاب پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، راهنمای عملی ناظران بانکی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، همان گونه که استحضار دارند یکی از مفاهیمی که طی دهه‌های اخیر به ادبیات مالی جهان راه یافته است، مقوله مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است. تاثیر و تبعات منفی این دو موضوع بر اقتصاد کشورها و نیز بر اقتصاد بین‌المللی و امنیت جهانی به حدی گسترده و اثر گذار است که نهادهای بین‌المللی و مراجع تخصصی متعددی در سراسر جهان، مبارزه با این دو پدیده شوم را وجهه همت خود ساخته و با گسترش ادبیات نظری، تدوین استانداردها، پیشنهاد روبه‌های نظارتی، انتشار تجربیات عملی و تقویت همکاری‌های بین‌المللی، تلاش وافری را مصروف کرده‌اند تا احتمال سوء استفاده از نهادهای مالی را به حداقل ممکن کاهش دهند.

در بسیاری از مواقع، جرایم یاد شده توسط اشخاصی به اجرا در می‌آیند که بسیار باهوش، متخصص و دارای تحصیلات عالی بوده و در فرآیند ارتکاب جرم، از روش‌های پیچیده عملیاتی و فن آوری‌های روز بهره می‌گیرند. از این رو، از این جرایم به عنوان جرایم یقه سفیدان یاد می‌شود؛ چرا که در بسیاری از مواقع، ارتکاب آن‌ها مستلزم بهره‌گیری از متخصصین خبره است. این ویژگی - در روی دیگر خود- وظیفه و الزام سنگینی را متوجه مراجع حاکمیتی و نظارتی کشورها در مقابله با آن‌ها می‌کند و آن همانا، لزوم بهره‌گیری از افراد باهوش، متخصص، تحصیلکرده و نیز به کارگیری روش‌ها، تجهیزات، نرم افزارها، بانک‌های اطلاعاتی و ... و همکاری گسترده مراجع ملی و حتی بین‌المللی است، چرا که از دیگر ویژگی‌های جرایم یاد شده، یکی هم این است که آن‌ها جرایمی فراملی بوده و به مرزهای جغرافیایی کشورها محدود نمی‌شوند.

در این راستا، بانک جهانی نیز در سال ۲۰۰۹ میلادی اقدام به انتشار کتابی با عنوان «پیشگیری از پولشویی و تأمین مالی تروریسم، راهنمای عملی برای ناظران بانکی» نمود که با توجه به ویژگی‌های منحصر به فرد این کتاب، ترجمه آن به یکی از کارشناسان اداره مبارزه با پولشویی بانک مرکزی سپرده شد که نتیجه کار ایشان، به پیوست تقدیم حضور می‌شود.

این کتاب، که توسط گروهی از کارشناسان بانک جهانی به رشته تحریر درآمده است، بر آن است تا افزون بر معرفی دو مقوله پولشویی و تأمین مالی تروریسم و شیوه مبارزه با آن‌ها، به طرح مبسوط مباحث نظری در این زمینه پرداخته و با ارائه نتایج حاصل از بررسی میدانی سیستم‌های نظارتی کشورهای مختلف از جمله چین، سنگاپور، مالزی، بلژیک، ایتالیا، اسپانیا، هلند و کره جنوبی؛ نمونه‌هایی واقعی از آنچه که در عمل رخ داده است و نیز شیوه رفتاری آن کشورها در مواجهه با موقعیت‌های یاد شده، به خوانندگان کتاب و به ویژه، ناظران بانکی سراسر دنیا ارائه کند. امری که قطعاً این امکان را برای ناظران بانکی و دیگر اشخاص ذیربط فراهم می‌آورد تا با استفاده از تجربیات ناظران دیگر کشورها، موقعیت‌های مشابه را با جامعیت بیشتری تجزیه و تحلیل نموده و یا در مواجهه با مسائل بدیع، با بینش کاملتری که برآمده از تجربیات مذکور است، به حل مشکلات بپردازند.

نویسندگان این کتاب تلاش کرده‌اند تا این کتاب را به یک راهنمای عملی برای حل مسائل عملی و استراتژیک نظارتی تبدیل کنند. آن‌ها تمام جنبه‌های نظارتی، اعم از اهداف نظارت برای طراحی و انجام برنامه‌های نظارت حضوری و غیر حضوری و همکاری با مقامات داخلی و بین‌المللی دست‌اندرکار مبارزه با پولشویی/تأمین مالی تروریسم برای وضع و اعمال مجازات‌ها را نیز مورد نظر قرار داده‌اند.

امید است ترجمه این کتاب که با حمایت و پشتیبانی مقامات عالی رتبه بانک مرکزی و همکاری صمیمانه اداره روابط عمومی این بانک به زیور طبع آراسته شده است، بتواند نقشی موثر در توسعه و تعمیق ادبیات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در میهن عزیزمان ایران داشته باشد. / ۱۹۱۸۲۸۷

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

رضا محمدزاده قره‌باغی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۰۱-۲۳۲۱

۰۲-۳۲۱۵

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

«بخشنامه شماره ۹۲/۳۷۵۳۱۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۰ در خصوص ایران

چک یک میلیون ریالی»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و مؤسسات اعتباری توسعه، کوثر مرکزی و عسکریه ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند به منظور پاسخگویی موثر به تقاضای جامعه برای دسترسی به وجوه نقد، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در نظر دارد نسبت به انتشار مجدد ایران چک‌های یک میلیون ریالی اقدام کند. با عنایت به اینکه در نظر است تا ایران چک‌های مذکور به سهولت در سطح جامعه گردش نماید، لذا از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، مفاد بخشنامه‌های شماره ۸۹/۲۲۹۹۵۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۸، شماره ۸۹/۲۴۵۲۷۹ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۶، شماره ۸۹/۲۶۵۲۶۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۳۰، شماره ۹۰/۱۱۳۹۱ مورخ ۹۰/۱/۲۳ و شماره ۹۰/۹۱۶۸۷ مورخ ۹۰/۴/۲۲ و دیگر بخشنامه‌های مشابهی که پشت نویسی ایران چک‌های یک میلیون ریالی را الزامی نموده و یا ناظر بر نحوه تبادل اطلاعات مربوط به این ابزار پرداخت با بانک مرکزی بوده است، منتفی اعلام می‌شود. از این رو، آن بانک/مؤسسه می‌تواند ایران چک‌های مذکور را پس از ثبت اطلاعات آن در سامانه ایران چک، همانند ایران چک‌های پانصد هزار ریالی در چرخه دریافت و پرداخت استفاده نموده و در صورت وجود هرگونه سوال یا ابهام در این زمینه، مراتب را از اداره نشر اسکناس و خزانه این بانک استعلام نماید. /۱۹۳۴۹۵۴

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مبارزه با پولشویی

عبدالمهدی ارجمندنژاد   **رضا محمدزاده قره‌باغی**

۰۱-۲۳۲۱

۰۲-۳۲۱۵

بخش سوم:

بخشنامه‌های مجوزهای بانکی

بخشنامه‌های مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی سال ۱۳۹۲

(اداره مجوزهای بانکی در سال ۱۳۹۲ بخشنامه صادر نکرده است.)

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیریت کل مقررات، مجوزهای
بانکی و مبارزه با پولشویی
اداره روابط عمومی

اطلاع‌رسانی و شفافیت موجب می‌شود هریک از فعالان بازار با درکی جامع و برداشتی صحیح از محیط صنعت بانکداری، به ایفای نقش موثر و کارای خود در حوزه پولی و مالی و در نتیجه در بستر کلی اقتصاد کشور بپردازند. همچنین معیاری را به دست می‌دهد که بر اساس آن، ناظران بانکی می‌توانند به ارزیابی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری و دیگر فعالان بازار پولی کشور بپردازند.

نظر به اهمیت دو رکن یاد شده، مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بر آن شد تا با پیروی از سنت حسنه چند سال اخیر، با انتشار مجموعه بخشنامه‌های صادره از سوی این مدیریت کل در سال ۱۳۹۲، گام دیگری را در این زمینه بردارد و خدمت دیگری را به فعالان بازار در این زمینه - هر چند اندک - تقدیم کند.
